

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL KARARLARININ BUTLANI

TEZİ YAZAN
Emine DEMİR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN (Dicle Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali AYLI (Dicle Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / OCAK 2020

ONAY

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

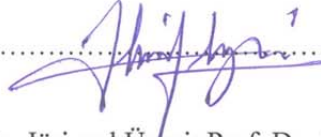
20163033 numaralı öğrencimiz olan Emine DEMİR tarafından hazırlanan “**ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL KARARLARININ BUTLANI**” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile Özel Hukuk Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

.....
Üniv. Dışı asıl üye- Tez Danışmanı- Jüri Başkanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

(Dicle Üniversitesi)

.....

Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr.Üyesi Şenol KANDEMİR

.....

Üniv. Dışı- Jüri asıl Üyesi: Prof. Dr. Ali AYLI

(Dicle Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.....
10/01/2020

Doç. Dr. Murat KOC
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Sevgili Aileme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

10/01/2020

Emine DEMİR

TEŞEKKÜR

Tez konusunun seçiminden başlayarak tezin baştan sona kadar tamamlanması sürecinde değerli vaktini ayırarak her zaman yardımcı olan, her konuda ayrıntılı bilgilendirme yapan ve katkısını hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

10/01/2020

Emine DEMİR

ÖZET

ANONİM ŞİRKETLERDE GENEL KURUL KARARLARININ BUTLANI

Emine DEMİR

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

OCAK 2020, 140 sayfa

Çalışma kapsamında, ilk olarak anonim ortaklık genel kurulunun meydana geliş aşamaları, genel kurul kararlarının türleri ve hukuki niteliği anlatılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde butlanın yer aldığı kanuni düzenlemeler ve bu kanuni düzenlemelerdeki butlan sebepleri ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, butlanın ileri sürülme şekilleri ve genel kurul kararları üzerindeki hukuki etkisi incelenmiştir. Ayrıca süre sınırlaması olmaksızın butlanın ileri sürülebilmesinin sınırı olan hakkın kötüye kullanılması konusu üzerinde durulmuştur.

Sonuç kısmında, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul kararlarının butlanı düzenlemesinin getirilmesi ile birlikte Türk Borçlar Kanunu'ndaki butlan düzenlemelerinin genel kurul kararlarına uygulanmasından tamamen vazgeçilmeyeceği ifade edilmiştir. Türk Ticaret Kanunu'ndaki butlana ilişkin hükümlerin yeterli olmadığından bahisle, sınırları kesin olan ayrıntılı bir butlan düzenlemesinin getirilmesi gerektiği yönündeki çözüm ve görüşlere yer verilerek çalışma sonlandırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Anonim Ortaklık, Genel Kurul Kararı, Butlan, Butlanın Tespiti Davası, Hakkın Kötüye Kullanılması

ABSTRACT

GENERAL ASSEMBLY RESOLUTIONS IN JOINT STOCK COMPANIES

Emine DEMİR

Master's Thesis, Department of Private Law

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Nihat TAŞDELEN

January 2020, 140 pages

In the scope of the study, first of all, the stages of occurrence of the joint stock company general assembly, the types of the general assembly resolutions and the legal quality are explained.

In the second part of the study, the legal regulations in which the butt takes place and the reasons of the butt in these regulations are discussed.

In the third section, the way the bill is put forward and its legal impact on the decisions of the general assembly are examined. Furthermore, the issue of abuse of the right, which is the limit of the assertion of the thigh without limitation of time, was emphasized.

In the conclusion part, it was stated that the implementation of the general assembly resolutions in the Turkish Commercial Code No. 6102 and the implementation of the general assembly resolutions in the Turkish Code of Obligations will not be abandoned completely. It has been concluded that the provisions of the law of obligations will be applied to the extent that the decisions of the general assembly are in compliance with the budget. As the provisions of the Turkish Commercial Code were not sufficient, the study was concluded by including solutions and opinions that a detailed regulation of the budget should be introduced.

Key words: Joint Stock Company, Decision of General Assembly, Butler, Case of Determination of Butler, Abuse of Right

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY.....	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xv
EKLER LİSTESİ.....	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL KARARLARI VE GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİK HALLERİ

1.1. Genel Kurul Kararları	2
1.1.1. Genel Kurul Kararı ve Genel Kurul Kararının Hukuki Niteliği	2
1.1.2. Genel Kurul Kararının Oluşması	2
1.1.2.1. Genel Kurulun Toplanması	2
1.1.2.1.1. Toplantıya Davet	3
1.1.2.1.2. Toplantı ve Karar Yetersayısının Sağlanması	4
1.1.2.1.2.1. Kanunda Öngörülen Oranlar	4
1.1.2.1.2.1.1. Basit Oran	4
1.1.2.1.2.1.2. Ağırlaştırılmış Oran	5
1.1.2.1.2.2. Oranların Esas Sözleşme ile Değiştirilmesi	6
1.1.2.2. Genel Kurulun Çalışması	6
1.1.2.2.1. Öneri	8
1.1.2.2.2. Oylama	9
1.1.2.2.3. Bakanlık Temsilcisinin Toplantıda Hazır Bulunması ..	11
1.1.2.2.4. Kararın Tespiti, İmzalanması, Tescil ve İlanı.....	12
1.1.3. Genel Kurul Kararının Hukuki Etkisi	13
1.1.4. Genel Kurul Kararlarının Türleri	13
1.1.4.1. Müspet ve Menfi Genel Kurul Kararları.....	14

1.1.4.2. Esasa ve Usule İlişkin Genel Kurul Kararları	14
1.1.4.3. Seçim Kararları	15
1.1.4.4. Azınlık Genel Kurul Kararları	15
1.1.4.5. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulları Kararları	15
1.1.4.6. Katılma İntifa Senedi (KİS) Sahipleri Özel Kurulu Kararları	17
1.1.4.7. İç Yönergenin Onaylanmasına Dair Genel Kurul Kararı.....	18
1.1.5. Genel Kurul Kararlarının Yorumlanması.....	18
1.2. Genel Kurul Kararlarının Geçersizlik Halleri	19
1.2.1. Butlan	19
1.2.1.1. Butlanın Tanımı	20
1.2.1.2. Butlanın Nedenleri	21
1.2.1.3. Butlanın Çeşitleri	21
1.2.1.3.1. Kısmi Butlan.....	22
1.2.1.3.2. Tam Butlan	23
1.2.1.4. Butlanın Hukuki Sonuçları.....	23
1.2.2. Diğer Geçersizlik Halleri	24
1.2.2.1. Yokluk.....	25
1.2.2.1.1. Yokluk Nedenleri	26
1.2.2.1.2. Butlan ve Yokluğun Hukuki Sonuçları	28
1.2.2.1.3. Şekle Aykırılık Müeyyidesi Olarak Butlan ve Yokluk	29
1.2.2.2. Askıda Hükümsüzlük	30
1.2.2.3. İptal Edilebilirlik	32
1.2.2.3.1. İptal Edilebilirliğin Özellikleri	33
1.2.2.3.2. İptal Edilebilirlik ve Butlan Arasındaki Farklar	34

İKİNCİ BÖLÜM

BUTLANA İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER VE TEMEL İLKELER

2.1. Butlana İlişkin Kanuni Düzenlemeler	36
2.1.1. Türk Borçlar Kanunu'ndaki Butlan Sebepleri	36
2.1.1.1. Emredici Hukuk Kurallarına Aykırılık	37
2.1.1.2. Kamu Düzenine Aykırılık	37
2.1.1.3. Ahlaka Aykırılık.....	38
2.1.1.4. Kişilik Haklarına Aykırılık	39
2.1.1.5. Hukuki İşlemin Konusunun İmkânsız Olması	39
2.1.1.6. Geçerlilik Şekline Aykırılık	40

2.1.1.7. Ayırt Etme Gücünden Yoksunluk.....	42
2.1.1.8. Muvazaa	42
2.1.2. Türk Ticaret Kanunu'ndaki Butlan Sebepleri	44
2.1.2.1. Konu Açısından Butlanla Sakat Genel Kurul Kararları.....	44
2.1.2.1.1. Türk Ticaret Kanunu'nun 447'inci Maddesinde	
Öngörülen Butlan Nedenleri.....	45
2.1.2.1.1.1. Pay Sahibinin Vazgeçilmez Nitelikteki	
Haklarını Sınırlandıran veya Ortadan	
Kaldıran Kararlar.....	45
2.1.2.1.1.1.1. Genel Kurula Katılma	
Hakkının İhlali	45
2.1.2.1.1.1.2. Dava Açma Hakkının İhlali .	46
2.1.2.1.1.1.3. Oy Kullanma Hakkının	
İhlali.....	47
2.1.2.1.1.1.4. Bilgi Alma, İnceleme ve	
Denetleme Hakkının İhlali...	49
2.1.2.1.1.1.4.1. Pay Sahibinin	
Bilgi Alma ve	
İnceleme	
Hakkı	49
2.1.2.1.1.1.4.2. Pay	
Sahibinin	
Denetleme	
Hakkı	52
2.1.2.1.1.1.5. Pay Sahiplerinin Diğer	
Vazgeçilmez Nitelikteki	
Haklarını Ortadan Kaldıran ya	
da Sınırlandıran Kararlar	53
2.1.2.1.1.2. Anonim Ortaklığın Temel Yapısını Bozan	
Kararlar	54
2.1.2.1.1.2.1. Anonim Ortaklığın	
Tanımına Aykırılık.....	55
2.1.2.1.1.2.2. Anonim Ortaklığın	
Organik Yapısına Aykırılık.	55
2.1.2.1.1.2.3. Pay Sahiplerinin Hakları ve	
Borçları Düzenine Aykırılık	56

2.1.2.1.1.3. Anonim Ortaklığın Sermayesinin Korunmasına İlişkin Düzenlemelere Aykırılık.....	57
2.1.2.1.2. Türk Ticaret Kanunu’nun 447’inci Maddesinde Sayılmayan Butlan Nedenleri	63
2.1.2.1.2.1. Eşit İşlem İlkesine Aykırılık.....	63
2.1.2.1.2.2. Sorumluluk Hükümlerini Ortadan Kaldırmaya Yönelik Genel Kurul Kararları	64
2.1.2.1.2.3. Payın İtibari Değerinin Kanuna Aykırı Belirlenmesi	65
2.1.2.1.2.4. Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını İktisap Yasağının İhlali.....	65
2.1.2.1.2.5. Kesin Hükme Aykırılık	65
2.1.2.1.2.6. Alacaklıları, Potansiyel Pay Sahiplerini ve Ortaklık Çalışanlarını Koruyan Düzenlemelere Aykırılık.....	66
2.1.2.2. Şekil Açısından Butlanla Sakat Genel Kurul Kararları.....	66
2.1.2.2.1. Anonim Ortaklık Genel Kurulunun Yetkisizliği	67
2.1.2.2.2. Genel Kurul Toplantısı Yapılmadan Alınan Kararlar ..	68
2.1.2.2.3. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasındaki Usulsüzlükler	68
2.1.2.2.3.1. Kanunda Belirtilen Çağrı Usulüne Aykırılık.....	68
2.1.2.2.3.1.1. Çağrı Yapılmadan Genel Kurulun Toplanmış Olması	69
2.1.2.2.3.1.2. Genel Kurulun Yetkili Olmayan Kişilerce Çağrılmış Olması.....	70
2.1.2.2.3.1.3. Genel Kurul Çağrısının Muhtevasının Kanuna Aykırı Olması.....	71
2.1.2.2.3.1.4. Genel Kurulun Çağrı Usulündeki Eksiklik	72
2.1.2.2.3.2. Esas Sözleşmede Belirtilen Çağrı Usulüne Aykırılık	72

2.1.2.2.4. Toplantı ve Karar Yetersayısına Uyulmadan Alınan Kararlar	73
2.1.2.2.4.1. Kanunda Belirtilen Toplantı ve Karar Yetersayısına Aykırılık	73
2.1.2.2.4.2. Esas Sözleşmede Belirtilen Toplantı ve Karar Yetersayısına Aykırılık	73
2.1.2.2.5. Genel Kurul Toplantısının Yürütülmesindeki Usulsüzlükler.....	74
2.1.2.2.5.1. Genel Kurul Toplantısına Katılması Zorunlu Olan Kimselerin Toplantıya Katılmaması.....	75
2.1.2.2.5.1.1. Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçiler.....	75
2.1.2.2.5.1.2. Bakanlık Temsilcisi	76
2.1.2.2.5.2. Genel Kurul Belgelerinin Eksik Olması ...	76
2.1.2.2.5.2.1. Genel Kurul Toplantısında Hazır Olanlar Listesinin Bulunmaması	76
2.1.2.2.5.2.2. Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve Tutanağın Muhteviyatı.....	77
2.1.2.2.5.2.3. Genel Kurul Toplantı Tutanağının İmzalanması....	77
2.1.2.2.5.2.4. Genel Kurul Toplantı Tutanağının Tescil ve İlanı .	77
2.1.2.2.5.3. Gündeme Bağlılık İlkesinin İhlali.....	78
2.1.2.2.6. Diğer Butlan Sebepleri	79
2.1.2.2.6.1. İbra Kararının Butlanla Sakat Olduğu Durumlar	79
2.1.2.2.6.2. Anonim Ortaklığın Birleşmesi İçin Alınan Kararlar.....	80
2.2. Butlanın Uygulanmasında Temel İlkeler	81
2.2.1. Borçlar Kanunundaki Butlan Nedenlerinin Genel Kurul Kararlarına Uygulanabilirliği.....	81
2.2.2. Emredici Hükümler İlkesi ve Butlan Nedenlerinin Sınırlandırılması.....	83
2.2.2.1. Emredici Hükümler İlkesi	83

2.2.2.2. Butlan Nedenlerinin Sınırlandırılması İhtiyacı	83
2.2.2.3. Butlanın İkincilliği İlkesi	84
2.2.3. Butlanla Sakat Genel Kurul Kararının Uygulanmasından Doğan Sorumluluk.....	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BUTLANIN İLERİ SÜRÜLMESİ VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANIMI YASAĞI

3.1. Butlanın İleri Sürülmesi	87
3.1.1. Butlanın Dava Yoluyla İleri Sürülmesi.....	87
3.1.1.1. Butlan Davasının Hukuki Niteliği.....	88
3.1.1.2. Dava Açacak Kimselerin Güncel Hukuki Menfaatinin Bulunması	88
3.1.1.3. Davanın Tarafları	89
3.1.1.3.1. Davacı.....	89
3.1.1.3.1.1. Pay Sahipleri.....	89
3.1.1.3.1.2. Yönetim Kurulu Üyeleri.....	90
3.1.1.3.1.3. İflas İdaresi	90
3.1.1.3.1.4. Üçüncü Kişiler.....	91
3.1.1.3.2. Davalı	92
3.1.1.4. Butlanın Tespiti Davasının Tabi Olduğu Usul Kuralları	93
3.1.1.5. Butlanın Tespiti Davasının Hüküm ve Etkisi.....	97
3.1.1.5.1. Butlan Kararının Şirket Organlarının Yaptıkları İşlemler Üzerindeki Etkisi	98
3.1.1.5.2. Butlan Kararının Üçüncü Kişiler Üzerindeki Etkisi.....	99
3.1.1.6. Yargılama Sonucu Verilen Butlan Kararının Tescili ve İnternet Sitesinden İlanı.....	100
3.1.1.7. Butlanının Talep Edilmesi Gereken Genel Kurul Kararının İptalinin Talep Edilmesi.....	100
3.1.2. Batıl Genel Kurul Kararları Üzerinde Sicil Müdürünün Denetim Yetkisi	101
3.1.2.1. Ticaret Siciline Tescili Zorunlu Olmayan Genel Kurul Kararları Açısından.....	101
3.1.2.2. Ticaret Siciline Tescili Zorunlu Olan Genel Kurul Kararları Açısından.....	102

3.1.3. Butlan Hallerinin Islahı	104
3.2. Butlanın İleri Sürülmesi Hakkının Kötüye Kullanılması.....	105
3.2.1. Hakkın Kötüye Kullanıldığıının Tespiti.....	105
3.2.2. Dava Hakkının Kötüye Kullanılması	106
3.2.3. Hakkın Kötüye Kullanılması Niteliğindeki Butlan Davalarının Görünüş Şekilleri	107
3.2.3.1. Davacının Menfaatinin Mevcut Olmaması	107
3.2.3.2. Batıl Karara Uzun Süre Sessiz Kalınmış Olması.....	108
3.2.3.3. Sadakat Yükümlülüğüne Aykırılık	109
3.2.3.4. Şekle Aykırılığın İleri Sürülmesinde Hakkın Kötüye Kullanılması.....	109
3.2.4. Dava Hakkının Kötüye Kullanılmasının Hukuki Neticeleri	110
3.2.4.1. Kötü Niyetle Açılan Davanın Reddi	110
3.2.4.2. Kötü Niyetle Dava Açanların Hukuki Sorumluluğu.....	110
3.2.4.3. Anonim Ortaklığın Zararının Tazmini	111
3.2.4.3.1. Tazminat Davasının Koşulları	112
3.2.4.3.2. Zarar.....	112
3.2.4.4. Dava Hakkını Kötüye Kullanan Pay Sahibinin Ortaklıktan Çıkarılabilmesi.....	113
4. SONUÇ.....	114
5. KAYNAKÇA	116
6. EKLER.....	121
7. ÖZGEÇMİŞ.....	123

KISALTMALAR

AŞ	: Anonim Şirket
BATIDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
derl.	: Derleyen
dipn.	: Dipnot
E.	: Esas
eBK	: Eski Borçlar Kanunu
e.t.	: Erişim tarihi
eTTK	: Eski Türk Ticaret Kanunu
GTB	: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
HD	: (Yargıtay) Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
K.	: Karar
KİS	: Katılma İntifa Senedi
md.	: Madde
MK	: Medeni Kanun
OYHS	: Oydan Yoksun Hisse Senedi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
ss.	: Sayfa sayısı
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TSG	: Ticaret Sicili Gazetesi
TTK	: Türk Ticaret Kanunu

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve devamı

EKLER LİSTESİ

EK 1: Etik Kurulu Onay Belgesi.....	121
--	-----

GİRİŞ

Anonim ortaklıklarda genel kurul, anonim ortaklığın zorunlu organlarından biridir. Genel kurul belirli konuları görüşmek ve sonuca bağlama amaçlı kanunda belirtilen usullere göre çağrılan pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin toplanması ile meydana gelmektedir. Genel kurul kararı, ortaklık tüzel kişiliğin iradesini yansıtmaktadır. Genel kurul kararı, dış dünyada hukuki sonuç doğuran irade açıklaması olduğu için genel olarak hukuki işlem niteliğini haiz olduğu kabul edilmektedir.

Anonim ortaklık genel kurulu, oy hakkını haiz pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin görüşlerini beyan ettiği, ilgi edindiği ve ortaklıkla ilgili bazı haklarının kullanıldığı bir kuruldur. Anonim ortaklık genel kurulunun diğer organlardan üstünlüğü yoktur. Kural olan genel kurul toplantısında alınan kararların ortaklık iç ilişkisinde netice doğurmasıdır. Anonim ortaklık genel kurulunun, ortaklığın yönetimine ilişkin görev ve yetkisi yoktur; hatta bu görev ve yetkiler esas sözleşmeyle dahi genel kurula verilemez. Genel kurulun iradesi yönetim kurulu vasıtası ile dış ilişkiye yansıtılmaktadır.

Kural olarak sermaye şirketi olan anonim ortaklıkta söz hakkı, paya göre belirlenir. En az bir oy hakkı olan pay sahipleri, anonim ortaklıkta görüşlerini açıklamak suretiyle ortaklık iradesinin yani kararın oluşmasına katkıda bulunurlar. Payın, pay sahiplerine tanımış olduğu hak ve yetkiler sınırsız değildir. Azınlık pay sahipleri ile çoğunluğu oluşturan pay sahipleri arasında menfaat dengesinin korunması gerekmektedir. Menfaat dengesinin sağlanması açısından genel kurul kararlarının geçersizliğinin dava edebilmesi önem arz etmektedir.

Anonim ortaklık genel kurul kararları butlan, yokluk, askıda hükümsüzlük ve iptal edilebilirlikle sakat olabilir. Çalışma kapsamında özellikle; geçersizlik hallerinden olan butlan incelenmiştir. Hukuka uygun olmayan bir genel kurul kararının, hangi durumlarda batıl olacağının tereddüde düşülmeyecek şekilde belirlenmesi çok önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL KARARLARI VE GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİK HALLERİ

1.1. Genel Kurul Kararları

1.1.1. Genel Kurul Kararı ve Genel Kurul Kararının Hukuki Niteliği

Anonim şirkette genel kurul kararları, pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin iradelerini açıklamak üzere bir araya gelmeleri ve bir araya geldiklerinde kullandıkları oylarla ortaya çıkmaktadır. Pay sahibi olmayan, kimselerin verdikleri karara anonim şirket genel kurul kararı denilemez¹. Genel kurul kararları kural olarak iç ilişkide doğrudan, istisnaen de dış ilişkide hukuki sonuç sağlama amacına yönelik olan ortaklık beyanıdır². TTK 423. maddesinde ifade edildiği gibi, genel kurulda alınan kararlar tüm pay sahipleri için geçerlidir; pay sahipleri toplantıda hazır bulunsun ya da bulunmasın; olumlu oy kullansın kullanmasın geçerlidir.

Genel kurul kararları hukuki sonuç doğurmaya yönelik irade beyanı olduğundan hukuki işlem niteliğindedir. Genel kurul kararlarının, ne tür bir hukuki işlem olduğu hususu olduğu doktrinde tartışmalıdır. Genel kurul kararının tek taraflı mı yoksa çok taraflı mı bir hukuki işlem olduğu hususunda görüş birliğine varılamamıştır³.

Anonim şirket genel kurul kararları pay sahiplerinin veya temsilcilerinin kullandıkları oylardan oluştuğu, birden fazla kişinin iradesinin ürünü olduğu için kanaatimce genel kurul kararları çok taraflı bir hukuki işlemdir.

1.1.2. Genel Kurul Kararının Oluşması

1.1.2.1. Genel Kurulun Toplanması

Genel kurulda alınacak bir kararın sıhhatli olabilmesi için 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen genel kurul kararları toplantı usullerine uyulması gerekmektedir. Genel kurul kararından bahsedilebilmesi için öncelikle anonim şirket

¹ Fahiman Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku**, İkinci Bası, Alkım Yayınları, İstanbul 1998, s. 307.

² Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2017, s. 11.

³ Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2017, s. 11.

genel kurulunun yetkili organlar tarafından toplantıya çağırılması ve gerekli toplantı ve karar yetersayısına ulaşmış olması gerekir⁴.

1.1.2.1.1. Toplantıya Davet

Genel kurulun toplantıya usulüne uygun şekilde çağırılması hem paydaşlar için hem de genel kurul kararının akıbeti açısından son derece önemlidir. Anonim şirketi toplantıya çağırmaya yönetim kurulu, tek bir pay sahibi, azınlık pay sahipleri, tasfiye memurları yetkilidir. Bu sayılanlara ek olarak, iflas halindeki bir anonim şirkette iflas idaresi ve şirkete kayyım atandığı hallerde kayyım da genel kurulu toplantıya çağırma hakkına sahip olduğu göz ardı edilmemelidir⁵.

Yönetim kurulu, genel kurulu toplantıya çağırma konusunda asıl yetkili olan organdır. 6102 sayılı kanun eski kanundan farklı olarak, yönetim kurulunun görev süresi dolmuş olsa da genel kurulu toplantıya çağırabilirler.⁶

Görevleri ile ilgili konularda tasfiye memurları eski kanunda olduğu gibi; yeni kanunda da genel kurulu toplantıya çağırabilme yetkisini haizdir.

Azınlık da genel kurulu toplantıya çağırma ya da genel kurul toplanacaksa gündeme madde ekletme hakkına sahiptir. Ancak azınlık bu yetkisini doğrudan değil, belirli şartların varlığı halinde kullanabilecektir. Şirket sermayesinin en az onda birini, halka açık şirketlerde ise yirmide birini oluşturan pay sahipleri azınlık olarak kabul edilmektedir. Azınlık bahsedilen bu hakkını noter kanalıyla talebin gerektirici nedenleri ile ve gündemi belirtmek suretiyle yönetim kuruluna bildirerek kullanmaktadır. Gündeme madde konulması istemi, çağrı ilanının TTSG’de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalıdır. Yönetim kurulu azınlığın talebini uygun görürse genel kurul en geç kırk beş gün içinde toplantıya çağırılmalıdır. Kırk beş günlük süre geçmesine karşılık yönetim kurulu çağrıda bulunmazsa, talepte bulunan azınlık çağrıyı bizzat yapabilir. Yönetim kurulunun azlığın talebini kabul etmesi fakat kırk beş günlük süre içinde çağrı yapmaması halinde, mahkemeden izin almaya gerek olmaksızın azınlık genel kurulu toplantıya çağırmaya

⁴ Haluk Nomer, **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul 2008, s. 25.

⁵ Erdoğan Moroğlu, **Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, İstanbul 2009, s. 212.

⁶ TTK m. 410: “(1) Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırılabilir. Tasfiye memurları da görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler. (2) Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir.”

yetkili hale gelir.⁷

Tek bir pay sahibinin de belirli hallerde mahkemeye başvurmak suretiyle genel kurulu toplantıya çağırma hakkı vardır. Bu haller yönetim kurulunun sürekli olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasının mümkün olmaması ve nisabın mevcut olmamasıdır. Bu durumlardan herhangi birinin gerçekleşmesi halinde; pay sahibi mahkeme kararı ile genel kurul toplantıya çağırılabilir. Tek bir pay sahibi azınlık olmasa da bu hakkını kullanabilir. Bu hüküm ilk kez 6102 sayılı kanun ile gelmiştir ve istisnai bir yetkidir⁸. Tek bir pay sahibine bu yetkinin verilmesindeki amaç toptan istifa, kaza, gruplaşma, toplantının yapılmaması gibi sebeplerle organ yokluğuna engel olabilmektir⁹.

1.1.2.1.2. Toplantı ve Karar Yetersayısının Sağlanması

Anonim şirket genel kurul kararlarının sıhhatli olabilmesi için genel kurul kararlarının kanunda öngörülen toplantı ve karar yetersayılarına riayet edilerek alınması gerekmektedir. İkiye ayırarak incelemek yararlı olacaktır.

1.1.2.1.2.1. Kanunda Öngörülen Oranlar

1.1.2.1.2.1.1. Basit Oran

Anonim şirketlerde kural olan genel kurul kararlarının basit çoğunlukla alınabilmesidir. Türk Ticaret Kanunu'nda özel olarak bir nisap türü öngörülmemişse

⁷ TTK m. 411: "(1) Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.

(2) Gündeme madde konulması istemi, çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalıdır.

(3) Çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır.

(4) Yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırılır; aksi hâlde çağrı istem sahiplerince yapılır."

TTK m. 412: "(1) Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağırılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Kararında, kayyımın, görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir. Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir. Karar kesindir."

⁸ TTK m. 410: "(2) Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir."

⁹ Türk Ticaret Kanunu, 410. madde gerekçesi, **Kaynak:** <https://www.msmmmno.org.tr/turmob/ttk>, e. t.: 30/05/2019.

genel kurulda kararlar basit çoğunlukla alınır.

Toplantı yetersayısındaki basit çoğunluk, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığı ile sağlanır. Genel kurul toplantısının devamı süresince bu oranın korunması gerekmektedir. İlk toplantıda bu orana ulaşamaması halinde ikinci toplantı için bu oran aranmayacaktır.¹⁰

Basit karar yetersayısı toplantıya katılan oyların ekseriyetidir. İlk toplantıda bu orana ulaşamaması halinde yapılan ikinci toplantıda da geçerlidir¹¹.

Esas sözleşme değişikliği niteliğini haiz olmasına karşın, pay senetleri menkul kıymetler borsasında işlem gören ortaklıklarda istisnai olarak:

1. Sermayenin arttırılması ve kayıtlı sermayenin tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri.
2. Birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlarda genel kurul kararı alınabilmesi için basit yetersayılar aranır.¹²

1.1.2.1.2.1.2. Ağırlaştırılmış Oran

Anonim şirketlerde esas sözleşme değişiklikleri için ağırlaştırılmış oranlar düzenlenmiştir. TTK'de düzenlenen bu oranlar, genel kurulda alınan kararların konusuna göre belirlenmiştir. İlk olarak, kanunda daha ağır yetersayıların arandığı durumlar haricindeki esas sözleşme değişikliklerinde, ilk toplantıda aranan toplantı yetersayısı esas sermayenin yarısıdır. Bu toplantıda karar alınabilmesi için toplantıdaki mevcut oyların çoğunluğu aranmaktadır. Yapılan ilk toplantıda kanunda belirtilen toplantı oranına ulaşamaması halinde, en geç bir ay içinde ikinci toplantı yapılabilir. Anonim ortaklık sermayesinin en az üçte biri, ikinci toplantının yapılabilmesi için öngörülen orandır. İkinci toplantıda kararın çıkabilmesi için toplantıda mevcut oyların

¹⁰ TTK m. 418: “(1) Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz.”

¹¹ Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler Dersler-Soru Örnekleri**, 13. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2019, s. 178.

¹² TTK m. 421: “(5) Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde, aşağıdaki konularda karar alınabilmesi için, yapılacak genel kurul toplantılarında, esas sözleşmelerinde aksine hüküm yoksa, 418’inci maddedeki toplantı nisabı uygulanır: a) Sermayenin arttırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri. b) Birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlar.”

çoğunluğu aranır.¹³

Oy birliği ve sermayenin tamamının katılımının zorunlu olduğu haller; bilanço zararlarının kapatılması için ikincil yükümlülük getiren ve şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlardır.¹⁴

İmtiyazlı pay oluşturulması, şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması hususlarında karar alınabilmesi için her iki toplantıda da sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu aranmaktadır.¹⁵

1.1.2.1.2.2. Oranların Esas Sözleşme ile Değiştirilmesi

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 418. maddesinde düzenlendiği üzere, toplantı ve karar oranları yalnızca arttırılma suretiyle değiştirilebilir. Basit ve ağırlaştırılmış toplantı yetersayıları da esas sözleşme ile arttırılabilir; ancak azaltılamaz. Bu kurala aykırı düzenlemeler geçersiz olacaktır.

1.1.2.2. Genel Kurulun Çalışması

Genel kurul, genel kurulu toplantıya çağıran kişi tarafından açılır ve gündemin uygulamasına geçilir¹⁶. Esas sözleşmede toplantı başkanının belirlenmesine ilişkin farklı bir düzenleme yoksa, genel kurulca seçilen bir başkan tarafından genel kurul yönetilir. Toplantı başkanının pay sahibi olması gerekmez. Genel kurul toplantısında başkan seçilmeden toplantı gündeminin müzakere edilip kararlar alınması durumunda bu kararların iptali talep edilebilecektir¹⁷. Genel kurul tarafından seçilen başkan, toplantıda

¹³ TTK m. 421: “(1) Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkra öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir.”

¹⁴ TTK m. 421: “(2) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır: a) Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar. b) Şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar.”

¹⁵ TTK m. 421: “(3) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır: a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi. b) İmtiyazlı pay oluşturulması. c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması.”

¹⁶ Ünal Tekinalp, **Tek Kişilik Ortaklık I, Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s. 175, N. 13-36.

¹⁷ Hasan Pulaşlı, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi**, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 695, N. 200.

görüşülen hususları tutanağa bağlamak için bir yazman ve gereksinim duyulması halinde oy toplama memuru seçerek başkanlığı oluşturur. İhtiyaç halinde başkan yardımcısı da seçilebilir.

Genel kurulda toplantı gündeminin görüşebilmesine başlanabilmesi için ilk olarak toplantı yetersayısının varlığı tespit edilmelidir. Genel kurulu idare etmek ve yetersayıları kontrol etmek toplantı başkanının görevidir.

Anonim şirket yönetim kurulunca düzenlenecek bir iç yönerge ile genel kurulun nasıl yürütüleceği belirlenir. Bu iç yönerge genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları kapsamaktadır. İşleyişe yönelik yönergenin asgari ilkeleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenir. Yönetim kurulu tarafından düzenlenen iç yönerge genel kurulun onayı ile yürürlüğe girer. Genel kurulun işleyişine yönelik kural ve esaslar içeren iç yönerge ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir.

Genel kurul tarafından seçilen toplantı başkanı görüşmelerin sağlıklı ve verimli geçmesi için gereken ortamı sağlamak zorundadır. Toplantıya katılan her pay sahibine düşüncesini ifade edebilme imkânı vermelidir. Başkanın da görüşünü açıklama hakkı vardır. Başkanın görüşünü açıklaması başkanın tarafsızlığını korumasına engel olmaz. Genel kurul görüşmeleri gündemdeki madde sırasına göre yapılmalıdır. Başkanın gündem sırasını değiştirme yetkisi yoktur¹⁸.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun getirdiği yeniliklerden olan; elektronik ortamda kurulların yapılabilmesi, anonim şirket genel kurul toplantıları için de geçerlidir. Elektronik ortamda yapılacak olan genel kurul toplantısının fiziken gerçekleşen genel kuruldan hiçbir farkı olamayacak ve aynı sonuçları doğuracaktır. Genel kurul toplantısına katılma hakkı olan hak sahiplerinin şayet elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemi varsa, genel kurula elektronik ortamda katılma, görüş açıklama, öneride bulunma ve oy kullanma hakkı vardır. Bu hakların elektronik ortamda kullanılabilmesi için şirket esas sözleşmesinde hüküm bulunmalıdır. Pay senetleri borsaya kote edilmiş olan şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sistemi zorunludur. Elektronik ortamda genel kurula katılmak isteyen pay sahiplerinin elektronik posta adreslerini şirkete bildirmeleri zorunludur aksi takdirde elektronik ortamda genel kurula katılamayacaklardır.¹⁹

¹⁸ Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, Yasa Yayınları, İstanbul 1989, s. 145-146.

¹⁹ TTK m. 1527: “(5) (Değişik: 26/6/2012-6335/35 md.) Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nca hazırlanan yönetmelikle düzenlenir. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy

1.1.2.2.1. Öneri

Genel kurul kararının ortaya çıkabilmesi için, genel kurul toplantısına katılan pay sahibi ya da temsilcileri tarafından bir önerinin ileri sürülmüş olması ve bu önerinin genel kurulda oylanmış olması gerekmektedir. Öneri için kural olarak herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Öneride bulunmak isteyen pay sahibi ya da temsilcileri öneriyi toplantı başkanına yöneltir, başkan da bu öneriyi genel kurulun onayına sunar. Toplantı başkanı gündem sırasına göre önerileri görüşmeye açar ve oylamaya sunar²⁰. Genel kurul toplantılarında temel ilke, gündeme bağlılıktır. İstisnai haller saklı kalmak kaydıyla gündemde yer almayan konular genel kurulda görüşülemez. Kanunda düzenlenen istisnai halleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanmış olsalar bile, gündemde ilgili bir maddenin bulunması yahut gündemde madde bulunmasa da haklı bir nedenin varlığı halinde genel kurul kararı ile her zaman görevden alınabilir. Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yıl sonu finansal tablolarının müzakeresi maddesi ile ilgili sayılır²¹.

- Genel kurul toplantısında her pay sahibi, belli şartlarda özel denetçi atanmasını genel kurultan isteyebilir.
- Halka açık şirketlerde sermayenin %5'i; halka kapalı olan şirketlerde sermayenin %10'unun yani azınlık haklarının kullanılabilmesi için gündemde madde olmasına gerek yoktur. Bu azınlık hakları kanun tarafından verilmiş olan haklardır.

Ahlaka ve hukuka aykırı içeriğe sahip olmayan önerilerin genel kurulun onayına sunulması gerekir²².

vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler yönetmelikten aynen aktarılan olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Yönetmelik ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407'nci maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen Bakanlık temsilcilerinin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelir.

(6) Birinci ilâ dördüncü fıkra hükümleri çerçevesinde oyun gerçek sahibi tarafından kullanılmasına ve uygulamaya ilişkin kurallar ile pay sahibinin temsilcisine internet sitesi aracılığıyla talimat vermesi esas ve usulleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na çıkarılacak bir tebliğle düzenlenir."

²⁰ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 114.

²¹ TTK m. 413: "(3) Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır."

²² Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 27.

Gündemin pay sahiplerine bildirilmemesi genel kurulda alınan kararların yoklukla sakat olmasına sebep olacaktır²³.

Öneride bulunma hakkı bulunmayan bir kişi tarafından öneride bulunulması ya da öneriye ilişkin beyanda sakatlık olması durumunda bile, yeterli sayıda olumlu oyla bu öneri kabul edilmişse geçerli bir genel kurul kararı vardır. Çünkü öneri bir irade beyanı değildir. Aynı zamanda öneri, oyun da bir parçası değildir. Genel kurul kararının kurucu unsuru, genel kurula katılan pay sahiplerinin oylarıdır²⁴.

1.1.2.2.2. Oylama

Genel kurul toplantısında teklif edilen bir öneri hakkında, oy kullanma hakkını haiz olan kimselerin öneri konusunda görüşlerini bildirmeleri oylamadır. Bir genel kurul kararı, pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin bir konudaki düşünceleri yansıtan irade beyanı olan oylardan oluşur. Genel kuruldaki oylar muhteviyatları açısından: olumlu, olumsuz, çekimser oy şeklinde üç gruba ayrılabilir. Çekimser oylar hukuki etkisi bakımından olumsuz oy gibi değerlendirilir²⁵. Genel kurul kararının oluşabilmesi için olumlu oyların çekimser ve olumsuz oylardan daha çok olmalıdır. Yargıtay kararlarında karar yetersayısının hesaplamasında salt olumlu oyların sayılması gerektiği, çekimser oyun ret oyu olarak değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir²⁶.

Anonim ortaklık genel kurul toplantısında yapılan oylama neticesinde oylar

²³ İlhan Yiğit, **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, İstanbul 2005, s. 103.

²⁴ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 27.

²⁵ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 780.; Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 44-45.

²⁶ Bkz. Y. 11. HD., T. 24/1/2002, E. 2001/11392, K. 2002/427: “.....Taraflar arasında görülen davada Antalya Asliye Ticaret Mahkemesi’nce verilen 25.05.2001 gün ve 2001/529-263 sayılı kararı bozan Daire’nin 01.10.2001 gün ve 2001/7442-7269 sayılı kararı aleyhinde davacı vekili tarafından karar düzeltilmesi isteğinde bulunulmuş ve karar düzeltme dilekçesinin süresi içinde verildiği de anlaşılmış olmakla, dosya için düzenlenen rapor dinlenildikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü: Davacı vekili, müvekkili şirketin 13.04.2001 tarihinde gerçekleştirdiği olağanüstü genel kurul toplantısına tüm pay sahiplerinin katıldığını, yönetim kurulu üye sayısının 7 olarak tespiti ve yönetim kurulu seçimlerinin 180. 000. 000 paydan 115. 014. 800 oyla alındığını, esasın diğer oyların çekimser kaldıklarını, hal böyleyken, davalı Ticaret Sicili Memurluğunun ana sözleşmede öngörülen % 70 karar nisabı bulunmadığı gerekçesi ile kararları tescil ve ilan etmediği, davalının iptal edilebilir bir kararı tescilden kaçınamayacağını ileri sürerek, davalının ret kararının iptali ile genel kurul kararlarının tescil ve ilanına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı, davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece, genel kurul kararlarının TTK’nin 378/1 maddesinde belirtilen çoğunluk ile alınmış olup, ana sözleşmede belirtilen ağırlaştırılmış nisaba uyulmamasının ancak iptal edilebilirlik sebebi olup, davalının kendiliğinden dikkate alamayacağı gerekçesi ile davanın kabulüne ilişkin verilen karar, Dairemizce, gerekçesi ile bozulmuştur. Bu defa davacı vekili karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

Yargıtay ilamında benimsenen gerektirici sebeplere göre, davacı vekilinin HUMK’nun 440. maddesinde sayılan hallerden hiçbirini ihtiva etmeyen karar düzeltme isteğinin reddi gerekir.”

Kaynak: www.kazanci.com, e. t.: 10/06/2019.

sayılır ve ortaya çıkan irade belirlenir. Görüşülen önerinin kabulü için ağırlaştırılmış yetersayı öngörülmüşse bu sayıya ulaşılması ya da olumlu oyların fazla olması gerekmektedir. Toplantıda görüşülen her gündem maddesi bakımından yetersayının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir. Yetersayıya ulaşılmasından görüşme yapılamaz yapılırsa ya da karar alınırsa bu karar geçersiz olacaktır.

Genel kurul toplantısında görüşülen bir konu hakkındaki beyan, toplantıyı yöneten başkana yöneltilir. İrade beyanı toplantı başkanına ulaşmasından itibaren sonuç doğurur, ulaşma anından itibaren irade beyanında bulunan kişi için bağlayıcı olur ve bu irade beyanından yani oydan dönülemez²⁷. Koşulların var olması durumunda genel kurul toplantısında kullanılan oyun butlanına ya da iptaline karar verilebilir. Oyun iptali ya da butlanı genel kurul kararının hükümsüzlüğüne sebep olmaz. Fakat kullanılan oyun geçersizliği ile genel kurul kararının da geçersizliği talep edilmişse ve buna ek olarak geçersizliğine karar verilen oylar olmadan karar yetersayısı sağlanamıyorsa, genel kurul kararının hükümsüzlüğüne karar verilebilir²⁸.

Oyun çeşitli kullanım şekilleri vardır. Bunlar yazılı veya sözlü, gizli veya açık, el kaldırma şeklinde ortaya çıkabilir. Genel kurul toplantısında oyun ne şekilde kullanılacağı ana sözleşme ile belirlenir; ana sözleşmede buna dair bir hüküm bulunmaması halinde oyun kullanım şekli genel kurulda oylama yapmak suretiyle ya da toplantı başkanı tarafından belirlenebilir²⁹. Genel kurulda oylamanın yapılış şekli genel kurul kararının geçerliliği açısından özellik arz etmemektedir. Önemli olan husus yapılan oylamanın şüphe uyandıracak şekilde yapılmaması ve denetiminin kolaylıkla yapılabilmesidir. Aksi takdirde şüpheli oylama ve denetimin yapılamaması genel kurul toplantı ve karar yetersayısının mevcut olup olmadığı belirsizliğe sebep olacağından iptal edilebilirlik yaptırımı ile karşı karşıya kalabilecektir.

Oyun koşula bağlı olarak kullanılmasına imkân yoktur³⁰. Koşula bağlı oy kullanımı genel kurul kararının meydana gelmesini engellemektedir ki; koşula bağlı oy kullanması durumunda kullanılan oylar geçersiz olacaktır. Hukuki işlemlere uygulanan hükümler oy verme hakkında da uygulanır; ancak hukuki işlemler şarta bağlı olarak yapılabilirken oy şarta bağlı olarak kullanılamaz³¹.

Genel kurul kararı, toplantıya katılanların oylarının çoğunluğu ile verilir. Genel

²⁷ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 28.

²⁸ Ünal Tekinalp ve diğerleri, **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku**, Güncellenmiş 12. Baskı, İstanbul 2010, s. 14.; Mustafa Çeker, **Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Ankara 2000, s. 14-16.

²⁹ Çeker, **Oy Hakkı**, s. 190-191.; Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 752.

³⁰ Çeker, **Oy Hakkı**, s.16.; Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 35.

³¹ Çeker, **Oy Hakkı**, s. 16.

kurul kararının oluşması için ana sözleşmede ya da kanunda belirtilen oranda oy öneri lehinde kullanılmış olmalıdır. Şayet öneri lehinde yeterli sayıya ulaşılamamışsa toplantı tutanağına geçirilmiş olsa dahi genel kurul kararının varlığından söz edilemez.

1.1.2.2.3. Bakanlık Temsilcisinin Toplantıda Hazır Bulunması

Devletin anonim ortaklık üzerinde gözetim görev ve yetkisi bulunmaktadır. Buna ilişkin olarak Türk Ticaret Kanunu’muzda düzenlemeler yer almaktadır³². Bu düzenlemelerden biri Gümrük ve Ticaret Bakanlığı temsilcisinin anonim ortaklık genel kurul toplantısında hazır bulunmasının şart olmasıdır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nca yayımlanacak tebliğle faaliyet konusu tespit edilip ilan edilecek bazı anonim ortaklıklar, Bakanlık izni ile kurulacaktır. Bu tür şirketlerin genel kurul toplantısında Bakanlık temsilcisinin bulunması gerekmektedir. Fakat, bu türler dışında kalan anonim ortaklık genel kurul toplantılarında, Bakanlık temsilcisinin bulunup bulunmayacağı veya bakanlık temsilcisinin ne şekilde görevlendirileceğine ilişkin hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın çıkaracağı yönetmelikle düzenlenecektir. Aile şirketi ya da tek kişi tarafından kurulacak anonim ortaklıklarda bakanlık temsilcisinin bulunması zorunlu değildir. Kamu yararı olmadığı düşüncesi ile bu tür şirketlerde bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısında hazır olması şart kılınmamıştır. Doktrinde tek ortaklı anonim ortaklık genel kurul toplantısına da bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olduğu savunulmaktadır³³.

Geçerli olan bir genel kurul kararının ortaya çıkabilmesi için bakanlık temsilcisinin katılmasının zorunlu olduğu durumlarda bakanlık temsilcisinin toplantıya katılıp genel kurul toplantı tutanağını imzalaması gerekmektedir. Aksi halde toplantıda alınan genel kurul kararı geçersizdir. Doktrinde genel kurul toplantı tutanağının bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmamasının yaptırımının yokluk olduğu savunulmuştur³⁴.

Bakanlık temsilcisi sadece genel kurul toplantısını izler, toplantıyı yönetme gibi bir görevi ya da konumu bulunmamaktadır. Genel kurulu yöneten toplantı başkanı ile

³² TTK m. 333: “(1) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz.”

³³ Tekinalp, s. 168 vd.

³⁴ Ömer Teoman, “Yürürlükteki Hukukumuzda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Katılmak Zorunlu Olanlar”, **Batider**, 2009, XXV, S. 4, s. 33.

bakanlık temsilcisi arasında anlaşmazlık çıkarsa, bakanlık temsilcisi yalnızca bu anlaşmazlığı raporuna yazar. Kanunun ağır ihlalleri ve olağanüstü istisnai durumlarda bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısını terk ederek ya da genel kurul toplantı tutanağını imzalamaktan imtina ederek genel kurul toplantısını geçersiz kılabilir.

1.1.2.2.4. Kararın Tespiti, İmzalanması, Tescil ve İlanı

Genel kurulda görüşülen konular ve sonuca bağlanan kararlar tutanağa yazılır. Bu tutanak genel kurulda alınan kararların ve seçimlerin varlığını ispatlamaya yaramaktadır. Bu toplantı tutanağında pay sahipleri ya da temsilcileri, sahip olunan pay grupları, itibari değerler, sayılar, genel kurulda sorulan sorular, cevaplar, alınan kararlar, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayıları bulunmaktadır. Toplantıda görüşülen hususların birebir tutanağa geçirilmesi şart değildir. Görüşülen hususların özet olarak, açık, seçik ve eksiksiz olarak yazılması gerekmektedir. Toplantı tutanağına oy kullanmayı haiz olan kurumsal temsilciler hakkındaki bilgiler de yazılmalıdır³⁵.

Toplantı tutanağının Bakanlık temsilcisi ve toplantı başkanlığınca imzalanması şarttır ki; aksi durumda alınan kararlar geçersiz olacaktır. Tutanağın toplantı başkanına ek olarak kâtip üye ve oy toplayıcı tarafından imzalanması şarttır. Toplantı tutanağını katiplerin imzalamaması durumunda toplantıda alınan kararlar geçersizlikle değil iptal edilebilirlikle sakattır³⁶. Pay sahiplerinin tutanakta imzası gerekmez aynı zamanda tutanağı pay sahibi tutanağı imzalamaya da zorlanamaz³⁷. Genel kurul toplantısında karar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. Genel kurul kararı toplantı tutanağına imzaların atılması ile oluşur ve bu andan itibaren

³⁵ Bkz. Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 709, N. 337.

³⁶ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 791, N. 339.

³⁷ Y. 11. HD., 02/06/2003, E. 68, K. 5809: “.....Anonim şirketi genel kurul toplantısına ait tutanağın toplantıya katılan ortakların tamamı tarafından imzalanmasını sağlamak çok defa olanaksızdır. Bu bakımdan, TTK'nin 378. maddesine yapılan yollamanın 297. maddede gösterilmiş diğer şartlar bakımından yapılmış olduğunun kabulü gerekir. Uygulama ve öğretiyeye göre, genel kurul tutanağını divan heyeti ile Ticaret Bakanlığı Komiseri'nin imzalaması yeterli olup, pay sahibi zaptı imzalamaya fiilen de icbar edilemez. Davacı vekili, dava dilekçesinde genel kuruldan önce şirketin genel durumunu ve hesapları bir mali müşavire incelettirerek rapor aldıklarını, birçok usulsüzlükler tespit edildiğini, buna göre müvekkillerinin azınlık haklarını kullanarak genel kurulun ertelenmesini hususi murakıp tayinini ve şirket namına dava açmak istediklerini, ancak bu isteklerinin tutanağa geçirilmediğini belirterek, genel kurulun iptalini istemiştir. Genel kurulda okunan ve tutanağa eklenen mali müşavir Hüseyin A. tarafından hazırlanan 01.08.2001 tarihli inceleme raporu şirket hesaplarına ilişkin eleştirel mahiyette bir rapor olup, bu taleplere ilişkin hususları içermeyen ve davacıların bu iddialarını ispatlayamadıkları dolayısıyla muhalefet gerekçelerinin zapta geçirilmediğinden söz edilemeyeceği, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibralarına ilişkin alınan kararda da davacıların muhalefet şerhleri bulunmadığı gözetilmeden, davanın reddi yerine yazılı gerekçelerle genel kurulun ve alınan tüm kararların iptaline karar verilmesi doğru görülmemiştir.” **Kaynak:** www.kazanci.com, e. t.: 10/06/2019.

ortaklık iradesi oluşmuştur³⁸.

Anonim ortaklık genel kurul toplantısından sonra yönetim kurulu hemen tutanağın noter tarafından onaylanmış örneğini ticaret sicili memurluğuna vermek ve tutanağındaki tescil ve ilanı zorunlu olan hususları tescil ve ilan ettirmek zorundadır. Aynı zamanda toplantı tutanağının hemen anonim ortaklığın internet sitesine konulması gerekmektedir. İnternet sitesine konulma zorunluluğu pay sahiplerinin yararınadır ve pay sahiplerinin haklarını daha bilinçli kullanmasına olanak vermektedir.

1.1.3. Genel Kurul Kararının Hukuki Etkisi

Anonim ortaklık genel kurul toplantı tutanağı, Bakanlık temsilcisince ve toplantı başkanlığınca imzalanmalıdır. Ortaklığın iradesi tutanağın imzalanması ile oluşur ve genel kurul kararı bu anda meydana gelir³⁹. Esas sözleşme değişikliğine dair genel kurul kararları üçüncü kişiler bakımından kararın tescilinden önce hüküm ifade etmez. Genel kurul kararları çoğunlukla kural olarak ortaklığın iç ilişkilerinde etkili olur, dış ilişkilerde genel kurul kararının etkili olması istisnadır⁴⁰.

Genel kurul kararları toplantıda olumsuz oy kullansın kullanmasın, toplantıda hazır bulunsun bulunmasın tüm pay sahipleri için geçerlidir. Hukuka uygun olmayan bir genel kurul kararının geçersizliği halinde yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri gibi ilgili kişilerin korunması gerekmektedir⁴¹.

Esas sözleşme değişikliğine dair genel kurul kararları, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ediyorsa, mutlaka imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca onaylanmalıdır aksi halde buna dair genel kurul kararları uygulanamaz⁴².

1.1.4. Genel Kurul Kararlarının Türleri

Genel kurul kararları çeşitli bakımdan ayırım yapmak suretiyle türlere ayrılmıştır. Genel kurul kararlarını çok çeşitli türlere ayırmak mümkündür. Ancak aşağıda hükümsüzlük bakımından önemli olan karar türleri ele alınmıştır.

³⁸ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 47.

³⁹ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 47.

⁴⁰ Tekinalp ve diğerleri, s. 377, N. 712.

⁴¹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 797, N. 353.

⁴² Ömer Korkut, **6102 Sayılı TTK'ye göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı**, Karahan Kitabevi, Adana 2012, s. 19.

1.1.4.1. Müspet ve Menfi Genel Kurul Kararları

Genel kurul kararları nitelik bakımından olumlu ve olumsuz kararlar şeklinde bir ayrıma tabi tutulmuştur⁴³. Genel kurulda oylanan bir önerinin kabul edilmesi halinde müspet karardan söz edilirken; bir önerinin kabul edilmemesi halinde menfi karardan söz edilecektir. Bir genel kurul toplantısında yapılan oylama sonucunda oyların kabul ve ret olarak tasnifinde eşitliğin ortaya çıkması halinde yine olumsuz bir genel kurul kararı vardır⁴⁴. Geçersiz olduğu iddia edilen olumlu ya da olumsuz genel kurul kararı dava edilebilir.

1.1.4.2. Esasa ve Usule İlişkin Genel Kurul Kararları

Esasa ilişkin kararlar, anonim şirketin kural olarak ortaklığın iç ilişkilerinde ve istisnaen de dış, yani üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde belli bir konudaki esas ve nihai iradesini açıklayan kararlardır⁴⁵. Esasa ilişkin kararlara 6102 sayılı TTK madde 408/2’de sayılan esas sözleşmenin değiştirilmesi, şirketin feshi ve önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı gibi konularda verilen kararlar örnek olarak verilebilir.

Esasa ilişkin genel kurul kararlarının ortaya çıkmasına imkân sağlayan, genel kurul toplantılarının düzenlenmesi amacıyla alınan ve salt alındığı ilgili genel kurul toplantısı için geçerli olan kararlar ise usule ilişkin kararlardır. Genel kurul toplantısında konuşma sürelerinin, oy kullanma şeklinin belirlenmesi, toplantının başlangıç ve bitiş saatine ilişkin alınan kararlar usule ilişkin kararlara örnek olarak verilebilir.

Esasa ilişkin olan genel kurul kararları iptal ya da geçersizlik sebepleri ile dava edilebilirken; usule ilişkin kararların tek başlarına dava edilebilmeleri mümkün değildir. Ancak genel kurul kararlarının tek başlarına dava edilemeyeceği kuralının istinası vardır ki bu da sürekli olan usul kurallarıdır. Başka bir söylemle devamlılık arz eden usul kurallarının tek başlarına geçersizliğinin ileri sürülmesi mümkündür⁴⁶.

Burada değinilmesi gereken diğer bir husus da usule ilişkin kararların başkanlık divanı kararları ile karıştırılmaması gerektiği hususudur. Genel kurulda başkanın kararı, bir genel kurul kararı değildir. Bir başkanlık divanı kararının, usule ilişkin genel kurul kararı niteliğini haiz olabilmesi başkanlık kararının öneri olarak getirilip genel kurulda karara bağlanmasına bağlıdır. Dolayısı ile başkanlık divanı kararlarının da devamlılık

⁴³ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 16.; Tekinalp ve diğerleri, s. 378.

⁴⁴ Korkut, s. 21.

⁴⁵ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 15.

⁴⁶ Tekinalp ve diğerleri, s. 378.

arz etmeyen usule ilişkin genel kurul kararları gibi iptali ve geçersizliğinin ileri sürülmesi söz konusu değildir.

1.1.4.3. Seçim Kararları

Denetçilerin ve yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile ilgili genel kurul öneri niteliğinde kararlar almaktadır. Bu kararların dış ilişkide sonuç doğurabilmeleri için seçilen kişilerin işbu öneriyi sarıh ya da zımni olarak kabul etmeleri gerekmektedir. Seçilen kişi ile şirket tüzel kişiliği arasında vekalet ya da hizmet akdi gibi bir ilişki kurulmaktadır. Seçim kararlarının da geçersiz ya da yok olduklarının tespiti ve iptali talep edilebilecektir.

1.1.4.4. Azınlık Genel Kurul Kararları

Türk Ticaret Kanunu’muzda tanımı yapıldığı üzere azınlık; anonim ortaklıkta sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde ise yirmide birini oluşturan pay sahipleridir⁴⁷. Böylece Türk Ticaret Kanunu’muz oy çokluğundan daha düşük oy oranları ile genel kurulda karar alma olanağı sunmuştur. Azınlık kararları azınlığı oluşturan pay sahiplerinin aynı doğrultuda kullanılan oyları ile oluşur ki, bu kararların genel kurulda alınmış olması ayrıca alınan kararın tüm pay sahipleri ve şirket tüzel kişiliğini bağlıyor olması sebebiyle genel kurul karar niteliğini haizdir. Azınlık kararlarının iptalleri dava edilebileceği gibi kesin hükümsüzlüklerinin tespiti de dava edilebilir⁴⁸.

1.1.4.5. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulları Kararları

Bazı pay sahiplerine ilk esas sözleşme ya da esas sözleşme değişikliği ile rüçhan hakkı, oy hakkı, tasfiye payı ve kâr payı gibi hususlarda imtiyaz tanınabilir⁴⁹. Yönetim kuruluna sermayenin arttırılması hususunda yetki verilmesi ve esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin genel kurul kararları ile yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına dair kararı, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek niteliği haiz

⁴⁷ TTK m. 411: “(1) Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.”

⁴⁸ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 21.

⁴⁹ TTK m. 478 hükmüne göre: “İlk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir.”

ise bu karar imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alınan bir karar ile onaylanır ve uygulamaya konulur aksi halde bu karar uygulanmaz.

Yönetim kurulu tarafından en geç genel kurul kararının ilan edildiği andan itibaren bir ay içinde imtiyazlı pay sahipleri kurulu toplantıya çağırılır. Bu hususa riayet edilmediği takdirde tüm imtiyazlı pay sahibinin ayrı ayrı bu kurulun toplantıya çağrılmasını ortaklık merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, on beş gün içinde isteme hakkı vardır.

İmtiyazlı pay sahipleri kurulunda toplantı ve karar yetersayısı şu şekildedir; imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının (%60) çoğunluğu ile toplanmakta ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğu ile karar alınmaktadır. İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiğine dair bir karar çıktığı takdirde, kararın gerekçesi bir tutanağa bağlanmak sureti ile işbu tutanağın on gün içerisinde ortaklık yönetim kuruluna teslimi zaruridir. Tutanağın beraberinde, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az oranı oluşturan sayıda imzalarını kapsayan liste ile açılacak bir iptal davası için geçerli olmak üzere; ortak bir tebligat adresi yönetim kuruluna verilecektir. Tutanak ve tutanakla verilen bilgiler tescil ve ardından Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmektedir. İmtiyazlı pay sahibi özel kurulunda alınan kararlarının sıhhatli olabilmesi için kanunda belirtilen usullere uyulmuş olması gerekir aksi takdirde karar alınmamış sayılır. Ayrıca toplantıda bakanlık temsilcisinin de hazır bulunup tutanağa imza atması gerekmektedir⁵⁰.

⁵⁰ TTK m. 454: “(1) Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin arttırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda, aşağıdaki hükümler uyarınca, alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamaz. (2) Yönetim kurulu, en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırır. Aksi hâlde, her imtiyazlı pay sahibi yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, on beş gün içinde, bu kurulun toplantıya çağrılmasını şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir. (3) Özel kurul imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiği sonucuna varılırsa karar gerekçeli bir tutanakla belirtilir. Tutanağın on gün içinde şirket yönetim kuruluna teslimi zorunludur. Tutanakla birlikte, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile bu maddenin sekizinci fıkrası hükmü gereği açılacak dava için geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de yönetim kuruluna verilir. Tutanak, birlikte verilen bilgilerle beraber tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir. Bu hükümdeki şartlara uyulmadığı takdirde özel kurul kararı alınmamış sayılır. (4) Genel kurulda, imtiyazlı payların sahip veya temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, üçüncü fıkrafta öngörülen toplantı ve karar nisabına uygun olarak olumlu oy vermişlerse ayrıca özel toplantı yapılmaz. (5) Çağrıya rağmen, süresi içinde özel kurul toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır.”

Genel kurulda, imtiyazlı pay sahipleri ya da temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, olumlu oy vermişlerse imtiyazlı pay sahipleri özel kurul kararına ihtiyaç duyulmaz. Süresi içerisinde çağrıya karşın özel kurul toplanamadığı takdirde genel kurul kararı onaylanmış addedilir.

Yönetim kurulu tarafından imtiyazlı pay sahipleri kurulunun, yönetim kurulu ya da genel kurul kararını onaylamama yönündeki kararı aleyhine iptal davası açılabilir. Anonim ortaklık genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediği gerekçesi ile yönetim kurulu karar tarihinden itibaren bir ay içinde, genel kurul kararının iptali ve genel kurul kararının tescili davasını açabilir. Bu davada anonim ortaklık merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi görevli ve yetkilidir. Bu iptal davasında davalı olarak genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy veren pay sahipleri gösterilir.

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarına karşı iptal edilebilirlik iddiası dışında yokluk ya da butlan iddiası ileri sürülebilir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarının batıl olmasına örnek olarak, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu usulünce toplanmış ve karar almıştır fakat sermaye artırımına dair genel kurul kararı onaylanırken kendilerine daha yüksek oranda pay hakkı tanınması zorunlu kılınmışsa bu karar butlanla sakattır⁵¹.

1.1.4.6. Katılma İntifa Senedi (KİS) Sahipleri Özel Kurulu Kararları

KİS kararları ile düzenlemeler 6362 sayılı SPK'nin 12., 16., 18., 33., ve 128. maddeleri ile 130/3. maddesine istinaden Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan 128. 1 sayılı Tebliğin 39/2. maddesinde ve 6102 sayılı TTK 454. maddesinde yer almaktadır. Anonim şirketin ana sözleşmesinde belirtilmek kaydıyla katılma intifa senetleri bir kurul oluştururlar. Katılma intifa senetlerini haiz olanlar 6102 sayılı TTK 454. maddesinde yazılan hallerle ilgili alınan genel kurul kararları, toplantı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde katılma intifa senedi özel kurulunca onanmadıkça hüküm ifade etmez. KİS kararları ile ilgili düzenlemelerin birçok sebeple yetersiz olduğu ileri sürülmüştür⁵². Bu konudaki en önemli yetersizlik özel kurul kararlarının geçersizliğinin ileri sürülmesine açıklık getirilmemiş olmasıdır. Oydan yoksun pay sahiplerinin haklarında önemli değişiklik meydana getiren genel kurul kararlarının hukuki denetim dışında tutulmasından bahsetmek mümkün değildir. Bu kararlar bakımından da kararın

⁵¹ Çeker, **Oy Hakkı**, s. 91.

⁵² Bu konuda geniş bilgi için bkz. Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 22.

meydana gelmesinde birtakım kanuni aykırılıklar olması durumunda yokluk, butlan ya da iptal edilebilirlik söz konusu olabilecektir.

1.1.4.7. İç Yönergenin Onaylanmasına Dair Genel Kurul Kararı

Anonim ortaklık genel kurulunun işleyiş usul ve esaslarına dair kuralları kapsayan, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından asgari unsurları belirlenecek olan iç yönergenin düzenleneceği ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe gireceği, iç yönergenin tescil ve ilanı ortaklık yönetim kurulunca yapılır.

İç yönerge komite yönergesi, Murahhaslık yönergesi, müdürlük yönergesi, örgüt yönergesi, genel kurul yönergesi şeklinde karşımıza çıkabilir. Ortaklık genel kurulunun çalışma esas ve usullerini düzenleyen ve yönetim kurulu tarafından hazırlanan genel kurul yönergesinin muhtevası kanunla belirlenir. Gerekğinde şirket alacaklılarına ve pay sahiplerine bilgi verilir.⁵³

İç yönerge bir yönetim kurulu kararıdır, iç yönergenin genel kurul tarafından onaylama ya da reddine dair karar genel kurul kararıdır. İç yönergenin geçerli olmadığı ileri sürüldüğünde yönetim kurulu kararına karşı butlan ya da yokluğun tespiti davası açılabilir. Ayrıca ortaklık genel kurulunun onaylama ya da onaylamama kararı açısından geçersizlik gündeme gelebilecektir.

Genel kurulun işleyiş esas ve usullere dair kuralları kapsayan iç yönergeye uygun olmayan genel kurul kararları iptal edilebilirlikle sakattır⁵⁴.

1.1.5. Genel Kurul Kararlarının Yorumlanması

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının yorumunda genel kurul kararının muhtevası dikkate alınmalıdır. Genel kurul kararının lafzından anlaşılması mümkün olmayan konular, genel kurul kararının alındığı toplantıda yapılan konuşmalar ile tartışılan vakalar genel kurul kararının muhtevasına uygun olmadıkları ölçüde dikkate alınmamalıdır. Ortaklık genel kurul kararları kamunun düzenleyici hukuki tasarrufları addedilip objektif olarak yorumlanmalıdır. Çünkü hukuk güvenliği ihtiyacı bu durumu zorunlu kılmaktadır⁵⁵.

⁵³ Beşir Fatih Doğan, 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu'nun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, İstanbul 2011, s. 47 vd.

⁵⁴ Korkut, s. 26, dñn. 100.

⁵⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 25.

Yargıtay bir kararında⁵⁶, ana sözleşme hükümlerinin borçlar kanununda olduğu gibi özel irade beyanı gibi yorumlanması gerektiğini ifade etmiştir. Ortaklık ana sözleşmesi, şirketin temel düzenini meydana getiren, şirketin iç ve dış ilişkileri ile pay sahiplerinin birbirlerine ve şirkete karşı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen çok taraflı, şekle tabi, katılıma açık bir sözleşme niteliğini haizdir⁵⁷. Bu durum dikkate alınarak hukuk güvenliği gereği olarak kanunun düzenleyici hukuki tasarrufları yani objektif hukuk kaideleri gibi yorumlanması gerekmektedir⁵⁸. Kanaatimce de genel kurul kararlarının objektif olarak yorumlanması gerekir. Çünkü anonim ortaklık genel kurul kararı tek bir kişinin özel iradesi ile kurulmamakta ortaklık iradesi ile yani birden fazla iradenin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Birden fazla irade dikkate alınarak bir genel kurul kararını yorumlamak şirket iradesinin doğru şekilde tespitini zorlaştıracaktır.

1.2. Genel Kurul Kararlarının Geçersizlik Halleri

Bir genel kurul kararı farklı sebeplerle geçersiz olabilir. Bu geçersizlik hallerinden olan butlan çalışma konumuzu oluşturmaktadır. Butlanın iyi bir şekilde anlaşılabilmesi için diğer geçersizlik hallerini de incelemek gerekmektedir.

1.2.1. Butlan

Butlan teriminin temelleri mehzan kanun İsviçre Borçlar Kanuna dayanmaktadır. Kaynak İsv. BK m. 706b'nin kenar başlığı "Nichtigkeit" dir. Bu kelime İsv. BK m. 20'nin kenar başlığında da yer almıştır. Bu kelime her iki maddenin metninde de kullanılmıştır. Anılan maddelerin Fransızca metinlerinde "nullité" kelimeleri yer

⁵⁶ Y. 11. HD., 26/04/2002 gün, E. 2002/3939, K. 2002/3903: "..... Yargıtay ilamında benimsenen gerektirici sebeplere ve her ne kadar davalı kooperatif ana sözleşmesinin 33. maddesinin 2. fıkrası (Genel Kurul'da kararlar ortaklar cetvelinde imzası bulunanların yarısından fazlasının oyu ile alınır) hükmünü haiz ise de anılan maddelerin bütünü nazara alınıp, SK.'nin 18. maddesi hükmü gereğince yorumlandığında, anılan hükmün ağırlaştırılmış nisap getirme amacıyla konulmuş olduğunun açıkça anlaşılmasına, hazurun cetvelinin, genel kurul toplantısına iştirak, eden ortaklara toplantıya katıldıklarını imzaları ile tasdik imkanı veren bir belge olmasına, hazurun cetvelinde imzası bulunanların toplantıyı sonuna kadar izleme ve kararlara katılma yükümlülüğü getiren yasal ve sözleşmesel bir düzenlemenin mevcut olmamasına, yasa veya ana sözleşmede belirlenen toplantı nisabını etkilememek kaydıyla toplantıya katılan ortakların bir bölümünün bilahare genel kuruldan ayrılmalarının mümkün bulunmasına, 1163 sayılı yasanın 45. ve 51. maddeleri ile aynı olan ana sözleşmenin 33. maddesinin diğer fıkraları hükümlerinin bu kabulü doğrular, nitelikte bulunmasına ve yönetim ve denetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında oy kullanamayacağı hususunun bozmaya uyulduğunda mahkemece ayrıca değerlendirilecek olmasının tabii bulunmasına nazaran, davacı karşı davalılar vekillerinin yerinde bulunmayan karar düzeltme itirazlarının reddi gerekmektedir." **Kaynak:** www.kazanci.com, e. t.: 10/06/2019.

⁵⁷ Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi ve Hukuki Niteliği", **Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan**, İstanbul 2000, s. 515-520.

⁵⁸ Ana sözleşme hükümlerinin yorumlanması hakkında bkz. Mehmet Bahtiyar, **Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi**, İstanbul 2001, s. 283-296.

almaktadır. Bu kelimelerin Türk Hukuk lüğatindeki ve BK'deki karşılıkları “butlan” dır.⁵⁹

Türk mevzuatında butlanın ne şekilde adlandırılacağı hususunda ortak bir kararda uzlaşmaya varılamamıştır. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda⁶⁰ “butlan”; 4721 sayılı TMK⁶¹'de “mutlak butlan”; 6098 sayılı TBK⁶²'de ise “kesin hükümsüzlük” ifadesi kullanılmıştır. 6102 sayılı TTK'de “butlan” ve “batıl” ifadesi tercih edilmiştir. Bu ifadelerin kullanılmasının amacının Borçlar Kanunu ile uyum sağlamak olduğu madde gerekçesinde açıkça ifade edilmiştir.

Ayrıca hükümsüzlük ve geçersizlik ifadelerinin doğru olduğu ancak butlan ve batıl ifadelerine göre daha geniş anlama geldiği belirtilmiştir⁶³. Kanımca da butlan ifadesinin yerine geçersizlik ya da hükümsüzlük ifadesini kullanmak doğru değildir. Geçersizlik ya da hükümsüzlük kavramı butlan dışında yokluk, iptal edilebilirlik, askıda hükümsüzlük gibi diğer geçersizlik hallerini de barındırmaktadır. Doktrinde⁶⁴ genel kabul gören görüşe göre butlan için kesin hükümsüzlük ifadesi kullanılmaktadır.

1.2.1.1. Butlanın Tanımı

Butlan ile ilgili düzenlemeler, Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nda yer almıştır. Bu kanunlarda yalnızca butlan sebeplerine yer verilmiş, butlanın tanımına yer verilmemiştir. Butlanın ne olduğu ile ilgili olarak doktrinde çeşitli tarifler yapılmıştır. Oğuzman'a göre: “Kurucu unsurları mevcut olduğu için bir akit in'ikad etmiş olmakla beraber muteberlik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek önemde bulunanların gerçekleşmemesi olması halinde akit batıldır, yani kesin hükümsüzdür⁶⁵.” Reisoğlu butlanı: “Belli bir sakatlık sebebiyle, baştan itibaren kendilerine bağlanan hukuki sonuçları doğurmayan ve geçerli hale getirilemeyen işlemlerdir⁶⁶.” şeklinde

⁵⁹ Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 447. madde gerekçesi, s. 215.

⁶⁰ TBK m. 20 hükmüne göre: “Bir akdin mevzuu gayri mümkün veya gayri muhik yahut ahlâka (âdaba) mugayir olursa o akit bâtıldır. Akdin muhtevi olduğu şartlardan bir kısmının butlanı akdi iptal etmeyip yalnız şart, lâğv olur. Fakat bunlar olmaksızın akdin yapılmayacağı meczum bulunduğu takdirde, akitler tamamıyla bâtil addolunur.”

⁶¹ TMK m. 83/3 hükmüne göre: “Genel kurul kararlarının yok veya mutlak butlanla hükümsüz sayıldığı durumlar saklıdır.”

⁶² TBK m. 27 hükmüne göre: “Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.”

⁶³ Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 447. madde gerekçesi, s. 215.

⁶⁴ M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, 8. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 137.; Ahmet Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi Yayınları, 18. Baskı, Ankara 2014, s. 90.

⁶⁵ Oğuzman, **Borçlar Hukuku**, s. 137.

⁶⁶ Safa Reisoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yirmi ikinci bası, İstanbul 2011, s. 143.

tanımlamıştır. Korkut’a göre ise butlan: “Kurucu unsurları taşıdığından şeklen ve fiilen mevcut hukuki işlemin, geçerlilik şartlarını taşımadığından başlangıçtan itibaren hüküm ve sonuç doğurmaması, geçerli hale gelememesidir⁶⁷.” Bir hukuki işlem muhtevasına uygun neticelerini meydana getirmeye kesin olarak elverişsiz ise batıldır⁶⁸. Butlanla sakat hukuki işlem, kanunun öngördüğü birtakım koşulların taşımaması nedeniyle yapıldığı andan itibaren hüküm doğurmayan; ancak dış dünyada var olduğu kabul edilen; geçersizliği herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın, herkes tarafından ileri sürülebilen hukuki işlemlerdir.

1.2.1.2. Butlanın Nedenleri

Butlan nedenleri 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda tek tek sayılmıştır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda genel kurul kararları ve yönetim kurulu kararlarının butlanı sebepleri ilk kez düzenlenmiştir. Önceki Ticaret Kanunu’muzda butlana ilişkin hüküm olmaması sebebiyle Türk Borçlar Kanunu’nda yer alan hükümler ticaret hukuku özellikle de anonim ortaklık açısından da tatbik edilmekteydi. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 27/1’de ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına, emredici kurallara aykırılık ve başlangıçtaki objektif imkânsızlık butlan sebebi olarak sayılmıştır. Kanunda sayılan nedenler dışında da butlan sebepleri vardır. Temyiz kudretine sahip olmayan kişilerin yapmış olduğu işlemler de butlanla sakattır⁶⁹. Temyiz kudretini haiz olmayan kişinin kanuni temsilcisi izni ya da icazeti ile olsa bile işlem batıldır. Muvazaa bir hukuki işlemin butlanla sakat olmasına sebebiyet vermektedir⁷⁰. Geçerlilik şartı olarak kabul edilen şekle uyulmaksızın yapılan işlemler de batıldır⁷¹.

1.2.1.3. Butlanın Çeşitleri

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda butlanın yapılan hukuki işlemin bütününe ya da bir kısmına etki edebileceği düzenlenmiştir. Bu sebeple butlanı kısmi ve tam butlan olarak ikiye ayırmak mümkündür:

⁶⁷ Korkut, s. 28.

⁶⁸ Selahattin Sulhi Tekinay ve diğerleri, **Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993, s. 375.

⁶⁹ TMK m. 15: “*Kanunda gösterilen ayırık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz.*”

⁷⁰ Oğuzman, s. 109.; Kılıçoğlu, s. 181.; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 12. Baskı, İstanbul 2010, s. 300.

⁷¹ Reisoğlu, s. 143.

1.2.1.3.1. Kısmi Butlan

TBK m. 27/II⁷²,de kısmi butlan hali düzenlenmiştir. Bir hukuki işlemin bir kısmının hükümsüz olması hukuki işlemin tamamını geçersiz kılmayacaktır. Şayet hukuki işlemde geçersiz olan hükümler bulunmaksızın hukuki işlemin yapılmayacağı açıkça anlaşılmıyorsa kısmi butlan değil; tam butlan söz konusu olacaktır. Hukuki işlemin bir kısmının emredici hükümlere, kişilik haklarına, hukuka ve ahlaka aykırılık, imkânsızlık nedeniyle geçersiz olması durumunda sadece bu kısmın geçersiz olması diğer kısımların geçerliliğini korumasına kısmi butlan denir. Hukuki işlemi yapan tarafların farazi iradelerinin sözleşmenin devamını sağlamak yönünde olabileceği dikkate alınarak böyle bir hüküm getirilmiştir. Özetle kısmi butlanın varlığından söz edebilmek için öncelikle hukuki işlemin bir kısmında kanunda belirtilen butlan nedenlerinden biri mevcut olmalıdır. Hukuki işlemi yapanların iradelerinin kısmi butlana rağmen bu hukuki işlemi sürdürmeye yönelik olması gerekmektedir. Ayrıca hukuki işlemin bölünebilir olması şarttır⁷³. Sözleşmenin bir kısmının butlanından söz açabilmek için, o kısmın çıkarılması halinde geriye, bir sözleşmeyi meydana getirmeye yeterli muhteva unsurları kalmalıdır; aksi takdirde sözleşmenin kısmen değil tamamen batıl olduğunda şüphe edilemez⁷⁴.

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının bir kısmının butlanla sakat olması kalan genel kurul kararları açısından anlam ifade ediyorsa bu durumda kısmi butlanın varlığından söz edilir. Başka bir deyişle genel kurul kararının ortaya çıkardığı hukuki neticelerin bölünebilir olması durumunda kısmi butlan söz konusu olacaktır⁷⁵. Bir genel kurul kararı butlanla sakat kısım dışında kalan bölümün geçerliliğinin devamı olanaklı ise kısmi butlanın varlığı kabul edilir. Kısmi butlana, anonim şirket yönetim kuruluna seçilen üyelerden biri ya da birkaçı seçimden önce vefat etmişse, genel kurulun vefat eden üyeler açısından batıl, diğer üyeler açısından geçerli olması, örnek olarak verilebilir⁷⁶. Bu durumda bu genel kurul kararı imkânsızlık nedeni ile kısmi butlanla sakattır. Esasa ilişkin kararlarda kısmi butlan söz konusu iken usule ilişkin kararlarda kısmi butlan söz konusu olmayacaktır. Yani salt esasa ilişkin kararlarda kısmi butlan

⁷² TBK m. 27/2: “Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur.”

⁷³ Oğuzman, s. 141-142.; Eren, s. 303.

⁷⁴ Tekinay ve diğerleri, s. 379.

⁷⁵ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 183.

⁷⁶ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 184.

gündeme gelmektedir⁷⁷.

Türk Ticaret Kanunu m. 1530 f. 1⁷⁸,de kısmi butlan düzenlemesi yer almaktadır. Aksine bir düzenleme bulunmaması halinde, ticari hükümlerle yasaklanmış şartlar ve işlemler geçersiz olacaktır. Fakat, sözleşme gereğince ifa edilmesi gereken edimler için kanunun ya da yetkili mercilerin koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış addedilmekte; sınırı aşan edimler yanılma ile ifa edilmiş olmasa dahi geri alınmaktadır. Bu durumda kısmi butlan söz konusudur, işlem tam butlan ile sakat olamayacaktır⁷⁹.

1.2.1.3.2. Tam Butlan

Butlan sakatlığı, hukuki işlemin bütünü ile ilgili ise, hukuki işlem tamamı ile hükümsüz oluyorsa bu halde tam butlandan söz edilir. TBK m. 27/1’de belirtilmiş olan haller tam butlan sebepleridir. Bir işlemin butlanla sakat olduğu ifade edildiğinde bu işlemin kısmi butlan değil tam butlan ile sakat olduğu anlaşılır. Yani esas olan tam butlan halidir ayrıca işlemin kısmi butlanla sakat olduğu belirtilmediği sürece. Tam butlanı ifade etmek için öğretide; akdin batıl olması, butlan, çürüklük, bozukluk, geçersiz, kesin hükümsüz gibi ifadeler kullanılmaktadır⁸⁰.

1.2.1.4. Butlanın Hukuki Sonuçları

Butlanla sakat olan bir hukuki işlem dış dünyada var olmasına rağmen geçerli olmadığından hiçbir sonuç doğurmaz. Batıl olan bir hukuki işlemi geçersiz kılmak için dava açmaya ya da hukuki işlemin geçersiz olduğu yönünde beyanda bulunmaya gerek yoktur, hukuki işlem kendiliğinden hükümsüzdür⁸¹. Butlanla sakat hukuki işlemin kurulmasından sonra sakatlığa sebep olan unsurun düzeltilmesi ya da butlanla sakat hukuki işlemin kurulmasının üzerinden zamanın geçmesi hukuki işlemi geçerli duruma getirmez. Batıl olan hukuki işlemin sıhhatli hale gelmesine olanak yoktur. Batıl işlem

⁷⁷ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 108.

⁷⁸ TTK m. 1530: “(1) Aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ve şartlar batıldır. Ancak, sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kanunun veya yetkili makamların koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır; sınırı aşan edimler hata ile yerine getirilmiş olmasa bile, geri alınır. Bu sınırlarda, Türk Borçlar Kanunu’nun 27’nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi uygulanmaz.”

⁷⁹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 1530’uncu madde Gerekçesi, s. 459.

⁸⁰ Şeref Akyol, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler I**, İstanbul 1995, s. 173.

⁸¹ Oğuzman, s. 137-138.

iflah olmaz prensibi vardır⁸². Butlanla sakat olan hukuki işlemde tarafların edimlerini uzun zamandır ifa ediyor olmaları ya da edimleri ifa etmiş olmaları hukuki işlemi hükümsüz olmaktan kurtarmaya yetmemektedir⁸³. Hukuki işlemin geçerli olabilmesi için geçerli şekilde baştan yapılması gerekmektedir.

Hükümsüzlüğü hukuki işlemin tarafları başta olmak üzere herkes ileri sürebilir. Hâkim önüne gelen davada hiç kimse butlan iddiasında bulunmamış olsa dahi taleple bağlı olmaksızın resen⁸⁴ butlanın varlığını dikkate alır. Butlanın ileri sürülmesi bir def'i değil, itirazdır⁸⁵. Butlan yaptırımı her zaman ileri sürülebilir. Bu durumun tek istinası, batılın ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması oluşturması halidir⁸⁶.

Butlanla sakat olan hukuki işlem hükümsüz olmasına karşın, batıl olan hukuki işlem başka bir hukuki işleme dönüştürmek suretiyle ayakta tutulabilir. Bunun için batıl hukuki işlemin yakın amaç güden başka bir hukuki işlemin geçerlilik şartlarını taşıması gerekmektedir. Ayrıca, hukuki işlemi yapan tarafların yapmış oldukları hukuki işlemin geçersiz olduğunu bilmiş olsalardı geçerli olan hukuki işlemi yapacaklarının kabul edilmesi gerekir.⁸⁷

Batıl bir hukuki işlemde hukuki işlemin tarafları ortada geçerli bir hukuki işlem bulunmadığından hukuki işlemin gereklerini yapmaya zorlayamayacaklardır. Taraflar birbirlerinden hukuki işlemin gerekleri yerine getirilmediğinden bahisle tazminat da talep edemez⁸⁸. Yani butlan hem asıl alacağın hem de ferilerinin doğumuna engel teşkil etmektedir. Hukuki işlemin batıl olması nedeniyle taraflar birbirlerine sağladıkları faydaları sebepsiz zenginleşme ya da vekaletsiz iş görme çerçevesinde isteyebilirler.

1.2.2. Diğer Geçersizlik Halleri

Anonim ortaklık genel kurul kararının sakatlığı ihlal edilen hukuk kuralının niteliğine göre; butlan, yokluk, iptal edilebilirlik ve askıda hükümsüzlük şeklinde karşımıza çıkabilir⁸⁹.

⁸² Kılıçoğlu, s. 92.

⁸³ Turgut Akıntürk ve Derya Karaman Ateş, **Borçlar Hukuki Genel Hükümler, Özel Borç İlişkileri**, On sekizinci baskı, İstanbul 2012, s. 65.; Oğuzman, s. 138.; Gökhan Antalya, **6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, İstanbul 2012, s. 97.

⁸⁴ Resen hareket ilkesi, hâkimin taraflarca bir talep olmadan harekete geçebilmesini ve hüküm veribilmesini ifade eder. Tasarruf ilkesinin karşıt ilkesidir. Bkz. Abdürrahim Karşlı, **Medeni Muhakeme Hukuku**, Alternatif Yayınları, İstanbul 2011, s. 259.

⁸⁵ Antalya, s. 97.; Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 107.

⁸⁶ Korkut, s. 33.

⁸⁷ Oğuzman, s. 138.

⁸⁸ Derya Ateş, **Borçlar Hukuku Sözleşmelerinde Genel Ahlaka Aykırılık**, Ankara 2007, s. 280.

⁸⁹ Moroğlu, s. 27.

Öğretide geçersizlik kavramının anlamı tartışılmıştır ve nihayetinde geçersizliğin dar ve geniş anlamının olduğuna kanaat getirilmiştir. Dar anlamda geçersizlik; bir hukuki işlemin hukukun aradığı bazı koşulları taşınamaması nedeniyle etkisizleştiği halleri ifade etmek için kullanılır, butlan, iptal edilebilirlik ve askıda hükümsüzlüğü kapsamaktadır⁹⁰. Dar anlam da geçersizliği kabul edenler yokluğu, henüz kurulmamış yok hükmündeki bir hukuki işlemin geçerli olup olmadığından bahsetmek mümkün olmayacağı için geçersizlik hali olarak kabul etmemişlerdir. Geniş anlamda geçersizlik ise; bir hukuki işlemin tüm geçersizlik hallerini ifade etmek için kullanılan üst bir kavramdır, butlan, iptal edilebilirlik ve askıda hükümsüzlüğün yanında yokluk da bu geçersizlik hallerine dahildir⁹¹.

Türk mevzuatında geçersizlik ve hükümsüzlük kavramları aynı anlamda kullanılmaktadır. Ayrıca mevzuatımızda geniş anlamda geçersizlik kabul edilmiş olup yokluk geçersizlik hali olarak kabul edilmiştir⁹².

Bir hukuki işlemin ya da anonim ortaklık genel kurul kararlarının geçersizliğinin ne tür bir geçersizlik olduğunun tespiti için tüm geçersizlik türlerini ve butlanın diğer geçersizlik hallerinin butlandan farkını incelemek faydalı olacaktır.

1.2.2.1. Yokluk

Bir hukuki işlem muhteviyatı açısından hukuka aykırı olduğu gibi hukuki işlemin ortaya çıkışında da birtakım hukuka aykırılıklar olabilir. Genel kurul kararlarının butlanı ve iptaline ilişkin düzenlemeler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmişken genel kurul kararlarının yokluğuna ilişkin bir düzenleme mevcut değildir. Anonim ortaklık genel kurul kararlarının yokluğuna genel hükümler uygulanmaktadır. Yokluk bir hukuki işlemin meydana gelmemesi hali olup, kurucu unsurları olmayan hukuki bir işlem yok hükmündedir⁹³. Yoklukla sakat olan bir hukuki işlem hiç yapılmamış demektir. Sözleşmenin kurucu unsurlarını oluşturan karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının bulunmaması durumunda sözleşme varlık kazanmaz,

⁹⁰ Reisoğlu, s. 142.; Eren, s. 298.

⁹¹ Bkz. Mustafa Dural ve Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku, Cilt I. Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri**, İstanbul 2005, s. 163 vd.; Nagehan Kırkbeşoğlu, **Türk Özel Hukukunda Kısmi Hükümsüzlük**, İstanbul 2011, s. 27 vd.; Oğuzman, s. 136 vd.; Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 27.

⁹² Bkz. Kırkbeşoğlu, s. 17-18.

⁹³ Necip Kocayusufpaşaoğlu ve diğerleri, **Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme**, Legal Kitabevi, İstanbul 2008, s. 578-579.; Eren, s. 298.

yoktur⁹⁴. Bir hukuki işlemin yokluğu ilgili kişiler tarafından her zaman ileri sürülebilir. Yokluğun ileri sürüldüğü dava tespit davası niteliğindedir ve dava sonucu verilen hüküm açıklayıcı etkiyi haizdir.

1.2.2.1.1. Yokluk Nedenleri

Hukuki işlemin kuruluş aşamasında kurucu unsurlardaki bir noksanlık yokluğa sebep olmaktadır. Sözleşmenin kurulabilmesi için Borçlar Kanunu'nda açıkça belirtildiği üzere karşılıklı ve birbirine uygun bir iradenin varlığı şarttır. Bu beyanlardan birinin noksanlığı ya da iki beyan arasındaki uyumsuzluk halinde sözleşme meydana gelmeyecektir⁹⁵. İrade ve beyan arasında uyumsuzluğun kasten yapıldığı hallerde karşı tarafın bu uyumsuzluğu bilmesi ya da bilebilecek olması durumunda hukuki işlem yoklukla sakattır⁹⁶. Buna örnek olarak latife beyanı ve zihni kayıt verilebilir. Muvazaalı bir işlem doktrinde çoğunluğun görüşüne göre batıldır⁹⁷. Muvazaalı işlemin işlemi yapan tarafların hukuki sonuç iradesinden yoksun olduğundan bahisle yoklukla sakat olduğunu savunanlar da vardır⁹⁸. Bunun yanında muvazaalı işlemin müeyyidesinin kendine özgü bir geçersizlik olduğu da ileri sürülmüştür⁹⁹.

Anonim ortaklık genel kurul kararları içeriği itibariyle ahlaka ve adaba aykırılık, emredici hükümlere aykırılık, imkânsızlık durumu, nispi emredici hükümlerin bütünüyle ya da kısmen kaldırılmasını öngören kararlar butlanla sakat iken genel kurul kararının kuruluş şartlarını tespit eden kurucu nitelikteki emredici hükümlere aykırılık yoklukla sakattır. Şekil ve usul bakımından emredici hükümlere aykırılık durumunda yokluk; emredici hükmün salt pay sahiplerinin menfaatlerini koruması durumunda iptal edilebilirlik müeyyidesi karşımıza çıkacaktır¹⁰⁰.

Bir genel kurul kararının meydana gelebilmesi için iki şartın gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki genel kurul toplantısının yapılması diğeri ise, genel kuruldaki pay sahiplerinin karar almasıdır¹⁰¹. Genel kurulu oluşturan pay sahiplerinin usulüne uygun şekilde toplanıp yine aynı şekilde kararın alınması durumunda geçerli bir

⁹⁴ Oğuzman, s. 137.

⁹⁵ Oğuzman, s. 137.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 578-579.

⁹⁶ Antalya, s. 95.

⁹⁷ Bkz. Kılıçoğlu, s. 181.; Oğuzman, s. 109-110, Reisoğlu, s. 104.

⁹⁸ Eren, s. 433.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 355-579.

⁹⁹ Bkz. Oğuzman, s. 110, dpn. 303.

¹⁰⁰ Korkut, s. 36.

¹⁰¹ Rauf Karasu, **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 62.; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler Dersler Soru Örnekleri**, 13. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2019, s. 196.

genel kurul kararının varlığından bahsedilir. Anonim ortaklık genel kurulunda pay sahibi olmayan kişilerce alınan karar yoklukla sakattır.

Elden imza dolaştırmak ya da mektuplaşmak suretiyle genel kurul toplantısı yapmaksızın alınan kararlar yok hükmündedir¹⁰².

Yetkili olmayan kimselerce anonim ortaklık genel kurulunun toplantıya çağırılması, genel kurulda oylama yapılmaması ya da oylar sayılmadan karar alınması durumunda yokluk müeyyidesi gündeme gelecektir¹⁰³. Bakanlık temsilcisinin anonim ortaklık genel kurul toplantısına katılmamış olması ya da toplantıya katılıp da toplantı tutanağını imzalamaması halinde genel kurulda alınan karar yoklukla sakattır¹⁰⁴.

Ticaret Kanunu'nda belirtilmiş olan toplantı ve karar yetersayılarına uyulmaksızın alınan anonim ortaklık genel kurul kararları kanunda belirtilen toplantı ve karar yetersayıları genel kurul kararının kurucu unsuru olması sebebiyle yoklukla sakat olduğu genel kabul gören görüştür¹⁰⁵. Ancak esas sözleşmede belirtilen toplantı ve karar yetersayılarına uymaksızın alınan genel kurul kararlarının iptal edilebilirlik mi yoksa yoklukla mı sakat olduğu tartışmalıdır. Doktrinde çoğunluk görüş, bu kararların müeyyidesinin iptal edilebilirlik olduğu yönündedir¹⁰⁶. Yargıtay içtihatlarında ise ana sözleşmedeki yetersayılar oluşmadan toplanan genel kurulda alınan kararların yoklukla sakat olduğu kabul edilmiştir¹⁰⁷.

¹⁰² Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku Dersleri**, Güncellenmiş 6. Baskı, Dora Basım, Bursa 2018, s. 251.; Tekil, s. 307.

¹⁰³ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 196.

¹⁰⁴ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku Dersleri**, Güncellenmiş 6. Baskı, Dora Basım, Bursa 2018, s. 251.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 196.; Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 798, N. 355.

¹⁰⁵ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 793, N. 342.

¹⁰⁶ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 794, N. 344.

¹⁰⁷ Yargıtay 11. HD., T. 24/1/2002, 2001/11392 E., 2002/427 K.; 11. HD. T. 01/10/2001, 2001/7442 E., 2001/7269 K.: “..... Davalı Ticaret Sicil Memuru'nun temyiz istemine gelince; davacı şirket ana sözleşmesinin tadil edilen 11. maddesinin (d) bendi 2. fıkrasında “Genel Kurul toplantıları ve toplantılarındaki karar nisabı, TTK. hükümlerine tabidir denildikten sonra, 3. fıkra” Ancak statü tadilleri, sermaye tezyidi, kâr dağıtım kararlarında ve yönetim kurulunun teşkilinde %70 oy çokluğu ile karar alınacaktır.” denilmektedir. Ana sözleşme ortaklar arasında yapılmış bir sözleşme niteliğinde olup, uyulması zorunlu bulunduğundan, gerekli karar nisabını taşımayan kararlar iptali kabil değil, yoklukla sakat kararlardır. Mahkemece bu husus gözden kaçırılarak, ana sözleşmenin emredici hükmüne aykırı olarak karar verilmesi hatalı olmuştur. Bu durumda mahkemece yapılacak iş; ana sözleşme ile ağırlaştırılmış karar nisabının uyulmasının zorunlu ve bu hükme uymamanın müeyyidesinin de yokluk olduğu kabul edilerek, davacı isteminin yeniden değerlendirilmesi ve oluşacak sonucuna göre bir karar vermekten ibarettir. Mahkemece, bu hususlar gözden kaçırılarak, yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davalı yararına bozulması gerekmiştir.” **Kaynak:** www.kazanci.com, e. t.: 10/07/2019.

1.2.2.1.2. Butlan ve Yokluğun Hukuki Sonuçları

Butlan ve yokluk yaptırımları arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. Bir anonim ortaklık genel kurul kararının yokluğu veya butlanı herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir. Yokluk ve butlan durumu hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmaktadır. Yokluk ve butlan arasındaki farkın uygulamada önem arz etmediği, yalnızca teoride önem arz ettiği savunulmuştur¹⁰⁸. Yargıtay'ın birçok kararında yokluk ve butlan kelimeleri birbirinin yerine kullanılmıştır¹⁰⁹. Doktrinde yokluk ve butlan arasında neticeleri açısından değil, sebepleri açısından değişiklik olduğu kabul edilmiştir¹¹⁰.

Yalnızca kurulmuş bir hukuki işlem için butlan söz konusudur. Dış dünyada olmayan, yani yok olan bir hukuki işlemin geçersizliğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır¹¹¹. Yoklukta hakkın kötüye kullanılması söz konusu değil iken, butlanın ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılmasına teşkil edebilecektir¹¹². Batıl olan bir akit tahvil (dönüştürme) yolu ile ayakta tutulabilir ve butlan tazminat davasına konu olabilir. Ancak yokluk halinde bahsedilen durumlar söz konusu değildir.

Yokluk durumunda hukuki işlem hukuken hiçbir anlam taşımaz, hiç yapılmamış gibidir. Fakat batıl olan bir hukuki işlem farklı bir alanda geçerli olabilir. Hukuki işlemin tahvili bu duruma örnek verilebilir. Şekil şartlarına uyulmadan yapılan işlemler geçerli olmamakla birlikte, hukuki işlemin geçerli olmadığı kesin olarak kabul edilmesi hukuki işlemi yapanlar arasındaki menfaat dengesine ve adalet duygusuna ters düşebilir¹¹³. Bu sebeple hukuki işlem tahvil yolu ile başka bir çerçevede geçerli olmaktadır¹¹⁴. Bu duruma, taşınmaz satım sözleşmesinin geçerli olabilmesi için satışın tapu memuru huzurunda yapılması gerekmektedir, noter huzurunda yapılan satım sözleşmesi geçersizdir; fakat bu sözleşme taşınmaz satış vaadi olarak addedilip bu sözleşmenin geçerli kabul edilmesi örnek olarak verilebilir. Yine şekil noksanlığı nedeniyle geçerli olmayan bir bono, TBK m. 18¹¹⁵ dikkate alındığında borç ikrarı olarak geçerlidir. Kıymetli evrak hukukunda protesto için belirlenen süreden ya da ödenmeme

¹⁰⁸ Melis Taşpolat, “Genel Kurul Kararlarına Karşı Açılan İptal Davası ve Konunun Türk Ticaret Yasası Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde Düzenlenmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 82, S, 2008/4, s. 1843.

¹⁰⁹ Yargıtay 11. HD., 01/06/2006, E. 2280/K. 6706 (Eriş: TTK, 3. Cilt, s. 2784.)

¹¹⁰ Bilgili ve Demirkapı, s. 252.

¹¹¹ Rıza Ayhan, *Ticari İşletme Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 2007, s. 76.; Antalya, s. 94.

¹¹² Antalya, s. 94-95.; İsmail Kayar, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku*, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2013, s. 428.

¹¹³ Hasan Pulaşlı ve Ömer Korkut, *Temel Hukuk*, Adana 2012, s. 146.

¹¹⁴ Tahvilin şartları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman, s. 128-132.; Antalya, s. 98.

¹¹⁵ TBK m. 18: “Borcun sebebini içermemiş olsa bile borç tanınması geçerlidir.”

protestosundan sonra yapılan ciro geçersiz olup, alacağın temliki olarak devam etmektedir¹¹⁶. Hukuki işlemin tahvili müessesesi, anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanı bakımından uygulanması söz konusu değildir. Hâkim genel kurul kararlarının butlanına ilişkin davada karar verirken butlan yerine yeni bir karara hükmedemez¹¹⁷.

Bir hukuki işlemin var olup olmadığı hususu ihtilaflı ise çoğunlukla işlemin varlığını davacı tarafın kanıtlaması gerekirken; hukuki işlemin geçerli olmadığını davalı tarafın kanıtlaması gerekmektedir¹¹⁸. Konu açısından ahlaka aykırılık, emredici hukuk kurallarına aykırılık, imkânsız olan genel kurul kararları batıldır. Butlanla sakat olan genel kurul kararı şekil olarak var olmasına ve kurucu unsurlarının var olmasına rağmen genel kurul kararı ile amaçlanan hüküm ve neticeleri başlangıçtan itibaren doğurmazlar. Yokluk ise genel kurul kararının ortaya çıkışına ilişkindir. Yokluk genel kurul kararının yapıcı unsurları ve ortaya çıkış koşullarını belirleyen kurucu nitelikteki hukuk kaidelerine aykırılık nedeniyle kanunda öngörülen şeklin oluşmaması, kararın ortaya çıkmamasıdır.

1.2.2.1.3. Şekle Aykırılık Müeyyidesi Olarak Butlan ve Yokluk

Butlan akdin geçerli olabilmesi şartları ile ilgili iken, yokluk akdin kuruluş şartları ile ilgilidir¹¹⁹. Akdin kurulmasından sonra akdin geçerli mi geçersiz mi olduğu hususu tartışılabilir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 12’nci maddesinde: “Kanunda sözleşmeler için öngörülen şekil, kural olarak geçerlilik şeklidir. Öngörülen şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmeler hüküm doğurmaz.” hükmü yer almaktadır ki bu hükümden şekil şartına uyulmaması durumunda müeyyidenin butlan olduğuna açıkça yer verilmiştir. Doktrinde, hukuki işlemi gerçekleştiren tarafların en az birisinin ayırt etme gücünü haiz olmaması ya da hukuki işlemin kanunun öngördüğü şekilde yapılmaması durumunda hukuki işlemin kurulmasının olanaklı olmadığı iddia edilmiştir¹²⁰. Yani bu durumun butlan değil yokluk sebebi olduğu ileri sürülmüştür.

Kanunun öngördüğü şekle uyulmamasının sonucu, borçlar hukuku anlamında hükümsüzlüktür yani butlandır. Ancak diğer kanunlar açısından yine aynı şeyi savunmak mümkün değildir. Türk Medeni Kanunu’muzda bazı hallerde şekle

¹¹⁶ Korkut, s. 39.

¹¹⁷ Bkz. Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 108.

¹¹⁸ Antalya, s. 95.

¹¹⁹ Eren, s. 298.

¹²⁰ Bkz. Eren, s. 299, dpn. 144.

aykırılığın yoklukla malul olduğu ifade edilmiştir. Örneğin; evlilik akdinin evlendirme memuru önünde yapılmaması durumunda evlilik butlanla değil yoklukla sakattır. Evlendirme yetkisi olmayan kişiler huzurunda yapılan evlenmeler yoklukla sakat olup, fiili birleşme olmaktan ileri gidemez¹²¹. Vasiyet eden kişinin başkası tarafından yazılan vasiyetnamenin altına imzasını atması durumunda söz konusu vasiyetname yoklukla malul olacaktır. Çünkü vasiyetname düzenlemek isteyen kişinin bizzat el yazısı ile vasiyetin yazılıp imzalanması gerekmektedir.

Şekil şartına riayet edilmemesinin ticaret hukukumuzdaki yaptırımının ne olduğu hususu tartışmalıdır. Örneğin; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’muzda anonim şirket genel kurul toplantı tutanağının bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması şarttır, aksi takdirde imza yokluğu sebebiyle genel kurul kararı butlanla sakattır¹²². Doktrinde bakanlık temsilcisi tarafından imzanın atılmaması durumunda genel kurul kararının yoklukla sakat olacağı savunulmaktadır¹²³. Şekle aykırılık durumunda yokluk ve iptal edilebilirlik gündeme gelecektir. Bu hususta doktrinde şöyle bir kriter esas alınmıştır: *“Şekil ve usul açısından emredici hükümlere aykırılık yokluk halini doğurur. Ancak emredici hükmün sadece pay sahiplerinin çıkarlarını koruması halinde, yokluk veya butlan değil iptal edilebilirlik hali söz konusudur”*¹²⁴. Bu kriterler dikkate alınmak suretiyle şekil eksikliğinin yaptırım türü belirlenecektir. Kanaatimce de şekil ve usul kuralları ile ilgili olup; pay sahiplerinin menfaatlerini koruyan emredici hükümlere aykırılık durumunda iptal edilebilirlik gündeme gelecektir.

1.2.2.2. Askıda Hükümsüzlük

Kurucu unsurlarının mevcut olması nedeniyle kurulmuş olan hukuki işlemin sonuç doğurabilmesi için bir ya da birkaç unsurun tamamlanması gerekiyorsa hukuki işlem eksik kalmış demektir. Bu durumda noksanlık söz konusu olacaktır. Böyle bir halde kurulan hukuki işlemin sonuç doğurması askıdadır. Eksik kalan hususların tamamlanması halinde hukuki işlem sonuç doğuracak aksi takdirde hukuki işlem kesin olarak hükümsüz olacaktır. Başka bir anlatımla; hukuki işlemin kanunun öngördüğü

¹²¹ Mustafa Dural ve diğerleri, **Türk Özel Hukuku C. III Aile Hukuku**, Gözden Geçirilmiş Üçüncü Bası, İstanbul 2010, s. 74.

¹²² TTK m. 422: *“(1) Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi hâlde geçersizdir.”*

¹²³ Korkut, s. 41.

¹²⁴ Ünal Tekinalp ve diğerleri, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Güncellenmiş 12. Bası, İstanbul 2010, s. 382, N. 721.

unsurların eksik olması sebebiyle başlangıçta hüküm doğurmaması, fakat eksik unsurların giderilmesi halinde hukuki neticelerinin tam olarak ortaya çıkmasına askıda hükümsüzlük, askıda geçersizlik, noksanlık, tek taraflı bağlamazlık denmektedir¹²⁵.

Askıda hükümsüzlükle sakat olan bir hukuki işlemin eksik hususlarının tamamlanması halinde hukuki işlemin ne zaman hüküm ifade edeceği hususunun tartışılması gerekir. Eksik unsurun tamamlanmasıyla hukuki işlemin geriye etkili olarak hukuki sonuç doğurup doğurmayacağı eksik olan unsurun niteliğine bağlıdır¹²⁶. Şayet sonradan tamamlanan bir noksanlık başlangıca dair ise, eksikliğin tamamlanması ile hukuki işlem başlangıçtan itibaren hüküm doğuracaktır. Ayrıca askıda hükümsüz bir hukuki işlemin hüküm doğurmaya başladığı zaman rıza açıklamasını yapacak kişiye göre değişiklik göstermektedir. Mahkeme ya da kamu idaresi gibi resmi bir merciinin rızası ile tamamlanabilecek hukuki işlemlerde rızanın açıklandığı andan itibaren ileriye etkili olarak hüküm ifade ederken, özel hukuk kişinin rızası ile tamamlanabilecek işlem geçmişe dönük olarak yani hukuki işlemin yapıldığı andan itibaren sonuç doğuracaktır¹²⁷.

Geciktirici şarta bağlı hukuki işlemler, yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu hukuki işlemler, sınırlı ehliyetsizlerin yapmış olduğu işlemler, resmi bir makamın fiili, tasarruf yetkisini haiz olmadan yapılan işlemler, aile konutu hakkındaki işlemlerde hâkimin ya da diğer eşin izni ile yapılabilecek hukuki işlemler, mesafeli sözleşmelerde teyit yazısı bulunmayan işlemler, askıda hükümsüzlük sebeplerine örnek olarak verilebilir¹²⁸.

Butlan yaptırımı gibi askıda hükümsüzlük halinde de tespit davası açılmalıdır. Askıda hükümsüzlük iddiası her zaman itiraz yolu ile ileri sürülebilir ve hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınır¹²⁹. Butlanla sakat olan hukuki işlem yapıldığı andan itibaren hiçbir sonuç doğurmaz, baştan itibaren hükümsüzdür. Butlana sebep olan husus ya da hususlar bertaraf olsa bile işlemin düzelmesine imkân yoktur. Butlandan farklı olarak askıda hükümsüzlük halinde geçersizlik butlan gibi kesin ve mutlak değildir. Hukuki işlemin kurulmasından sonra tescil ya da onaylama ile hükümsüzlük ortadan kalkabilecektir.

¹²⁵ Bkz. Oğuzman, s. 140.; Eren, s. 300.

¹²⁶ Oğuzman, s. 140.

¹²⁷ Antalya, s. 113.; Oğuzman, s. 141.

¹²⁸ Korkut, s. 48.; Oğuzman, s. 140-141.

¹²⁹ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 201.

Tescili gerektiği durumda tescil olunmamış genel kurul kararı, bir kısım pay sahiplerinin muvafakatlerinin ya da kurul olarak karar almaları gereken hallerde buna riayet edilmeyerek alınmış kararlar noksanlığın tamamlanmasına kadar askıda hükümsüzdür¹³⁰. Ticaret hukukunda askıda hükümsüzlük haline esas sözleşme değiştirilmesi örnek verilebilir. Anonim ortaklık esas sözleşmesinin değiştirilmesine dair genel kurul kararı ortaklık merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yer ticaret siciline yönetim kurulunca tescil edilir. İlanı zorunlu olan hususlar ilan ettirilir, ilan ve tescil edilen genel kurul kararı ortaklık internet sitesinden duyurulur. Üçüncü kişiler açısından esas sözleşme değişikliğine dair genel kurul kararı tescilden önce sonuç doğurmaz¹³¹. TTK m. 456/3'e göre sermaye artırımı kararı esas sözleşme değişikliğine dair olduğundan üç ay içerisinde ticaret siciline tescil edilmelidir ki üç ay içerisinde tescilin sağlanmadığı halde genel kurul kararı hükümsüz olacaktır. Genel kurul kararı ticaret siciline tescil edilinceye kadar noksandır, askıda hükümsüzdür.

1.2.2.3. İptal Edilebilirlik

İptale konu olabilecek bir hukuki işlem kurulduğu andan itibaren geçerlidir, hukuki sonuçlarını doğurmaktadır. Fakat bu hukuki işlem iptal hakkı sahibinin talebi ile geçmişe etkili olarak bertaraf edilebilmektedir¹³². İptal edilebilir bir hukuki işlem kuruluş aşamasında aykırılık nedeniyle geçersizdir, fakat hak düşürücü süre bitinceye kadar ya da iptal hakkı kullanıncaya kadar geçerli bir hukuki işlem gibi sonuç doğurur. İptal edilebilirlik bir taraftan hukuki işlemdeki geçerliliği etkileyen sakatlığı ortadan kaldırarak hukuki ilişkiyi geçerli hale getirebilirken; diğer taraftan hukuki işlemi kesin olarak hükümsüz hale getirebilir¹³³.

İptale konu hukuki işlem karşı tarafa yöneltilen tek taraflı bir irade beyanı ile ya da mahkeme kararı ile ortadan kaldırılabilir¹³⁴. Yapılan hukuki işlemin tarafı olan ya da kanunda iptal davası açmayı haiz olan kişiler hukuki işlemin iptal edilebilir olduğu iddiasında bulunabilirler. Hukuki yararları olsa bile bunlar dışındaki kimseler iptal

¹³⁰ Hayrettin Çağlar, **Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması**, Ankara 2010, s. 179.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 201.; Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 39.

¹³¹ TTK m. 455: “Esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin genel kurul kararı, yönetim kurulu tarafından, şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil edilir; ayrıca ilana bağlı hususlar ilan ettirilir, tescil ve ilan edilen karar şirketin internet sitesine konulur. Değiştirme kararı üçüncü kişilere karşı tescilden önce hüküm ifade etmez.”

TTK m. 456 f. 5: “Sermayenin artırılması kararının tesciline, aşağıdaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, 455’inci madde uygulanır.”

¹³² Eren, s. 309.

¹³³ Bkz. Oğuzman, s. 139.

¹³⁴ Oğuzman, s. 139.; Eren, s. 309.

talebini ileri süremezler. Diğer geçersizlik yaptırımlarından farklı olarak iptal edilebilirlikte zamanaşımı ve hak düşürücü süreler vardır.

1.2.2.3.1. İptal Edilebilirliğin Özellikleri

İptal edilebilirliğe konu olan hukuki işlemler iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri, “bozulabilir muteberlik”tir. Bu durumda geçerlilik koşullarının noksanlığına karşın hukuki işlem yapıldığı andan itibaren sonuç doğurur. İptal iddiasında bulunabilecek kişiler bu hukuki işlemi süresinde iptal edilebilirlik iddiasında bulunarak geçmişe dönük olarak kesin olarak hükümsüz hale getirebilirler. İptal iddiasında bulunmadan hak düşürücü süre geçtiği takdirde söz konusu hukuki işlem geçerli olmaya devam eder. Bozulabilir muteberliğe “gabin¹³⁵” örnek olarak verilebilir. İptal edilebilirliğin diğer ortaya çıkış şekli de “düzelebilir geçersizlik” halidir. Bu halde iptal talebinde bulunabilecek kişi hukuki işlemin yapıldığı andan itibaren hukuki işlemle bağlı değildir. Kanunda belirtilen süre içerisinde iptal hakkı kullanılmazsa ya da bu hakkı kullanmaktan feragat edilirse hukuki işlem geçerli hale gelir¹³⁶. Oğuzman iptal hakkını: “*Akdin muteber hale dönüşmesini önlemeye ve akdi kesin olarak hükümsüz hale koymaya imkân veren bir yenilik doğuran hak*” olarak tanımlamıştır¹³⁷.

İptal edilebilirliği tarafların ileri sürmesi gerekir, hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmasına imkân yoktur. İptal hakkı dava açmaya gerek olmadan tek taraflı bir irade açıklaması ile kullanılır. Bazı hallerde yalnızca mahkeme kararı ile hukuki işlem iptal edilebilir. Anonim ortaklık genel kurul kararları ilgililerin iradesi ile değil yalnızca mahkeme kararı ile iptal edilebilir¹³⁸. Anonim ortaklık genel kurul kararları başlangıçta geçerlidir kanunda belirtilen kişiler¹³⁹ üç ay içerisinde¹⁴⁰ iptal davası açtıkları takdirde mahkeme kararı ile geçersiz olur.

¹³⁵ Bir sözleşmede bir tarafın edimi ile diğer tarafın edimi arasında açık nisbetsizlik bulunması durumudur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman, s. 113.

¹³⁶ Oğuzman, s. 139.

¹³⁷ Oğuzman, s. 100-101.

¹³⁸ Korkut, s. 43.

¹³⁹ TTK m. 446: “(1) a) Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçiren, b) Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verildiğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri, c) Yönetim kurulu, d) Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri, iptal davası açabilir.”

¹⁴⁰ TTK m. 445: “446’ncı maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.”

1.2.2.3.2. İptal Edilebilirlik ve Butlan Arasındaki Farklar

İptal edilebilirlik ve butlan arasında gerek hukuki sonuçları bakımından gerekse de sebepleri bakımından farklılıklar vardır¹⁴¹. Bir genel kurul kararındaki geçersizlik türünün butlanla mı ya da iptal edilebilirlikle mi sakat olduğunun belirlenmesi bazı zamanlarda son derece zordur. Bu ayrımın yapılabilmesi için kesin bir kıstasın getirilmesi mümkün değildir. Bu ayrımın yapılabilmesi amaçlı birtakım kıstaslar ileri sürülmüştür. Anonim ortaklıkta üçüncü kişileri ve alacaklıları korumaya yönelik hükümler, anonim ortaklığın hukuki niteliği ile ilgili hükümler, TBK'nin 27. maddesi kapsamında uyulması mutlak olan emredici kurallara aykırılık durumunda butlanın varlığı kabul edilirken; bu sayılan durumlar dışında kalan pay sahiplerini korumaya yönelik olan hükümlere aykırılık iptal yaptırımına konu olacaktır¹⁴². Hangi aykırılıkların varlığı durumunda butlanın söz konusu olacağının somut olayın özelliklerine ve menfaat durumuna göre belirlenmesi gerekmektedir. Kanaatimce de bir hukuki işlemin geçersizlik türünün iptal edilebilirlik mi yoksa butlan mı olduğu tespit edilirken somut olayın özelliği dikkate alınmalıdır. Butlan yaptırımının uygulanmasındaki zorluk ve hukuki güvenlik endişe ile butlan müeyyidesinden çok iptal edilebilirliğinin uygulanması gerektiği savunulmuştur¹⁴³.

Butlan hak sahibinin iradesinden bağımsız olarak hüküm ve sonuç doğurur ancak iptale konu işlem yalnızca hak sahibinin iradesi ile geçmişe dönük olarak ortadan kalkar¹⁴⁴. Batıl hukuki işlemler yapıldığı andan itibaren kendiliğinden hükümsüzdür. İptali talep edilen hukuki işlemler butlandan farklı olarak iptal edilmeye kadar geçerlidir. Hatta iptal talep edilse bile tedbir kararı alınmadıkça hukuki işlem hüküm ve sonuçlarını doğuracaktır.

Butlan mahkeme tarafından kendiliğinden dikkate alınırken iptalde böyle bir durum söz konusu olmamakta iptalin mutlaka ileri sürülmesi gerekmektedir. Butlanın ileri sürülmesinde butlanı ileri sürecekt kişinin güncel hukuki bir yararının bulunması gerekirken iptalde hukuki yarar şartı aranmaksızın kanunda belirtilen şartların bulunması yeterli olacaktır. Butlan davasını hukuki yararı bulunan üçüncü kişiler açabilirken iptal davasını sadece kanunda belirtilen kişiler açabilir.

¹⁴¹ Korkut, s. 45.

¹⁴² İptal edilebilirlik ve butlan arasındaki farklara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Tekil, s. 310-314.

¹⁴³ Moroğlu, s. 25.

¹⁴⁴ Eren, s. 310.

Butlanın ileri sürülmesi dürüstlük kuralına aykırı ve hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olmadıkça herhangi bir süre aranmadan her zaman ileri sürülebilir. Ancak genel kurul kararının iptali için üç aylık hak düşürücü süre öngörülmüştür. Bu süre hukuk güvenliğini sağlama amaçlı getirilmiştir. Süresi içerisinde iptal davası açılmadığı takdirde anonim ortaklık genel kurul kararı geçerlidir, tüm pay sahipleri açısından bağlayıcıdır. Butlanda sonuç kanundan doğduğu için kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. İptalde hüküm ve netice kesinleşmiş mahkeme kararı ile doğmaktadır.

Anonim ortaklık genel kurul kararının butlanı dava ya da defi yolu ile ileri sürülebilirken, genel kurul kararının iptalinin mutlaka dava yolu ile ileri sürülmesi gerekmektedir. Butlan davası tespit davası niteliğini haizdir ancak, iptal davası inşai dava niteliğindedir. Butlanın tespiti davası hem anonim ortaklık genel kurul kararları hem de anonim ortaklık yönetim kurulu kararları için söz konusu iken, iptal davası sadece anonim ortaklık genel kurul kararları için söz konusu olacaktır¹⁴⁵.

Anonim ortaklık genel kurul kararındaki sakatlığın çoğu zaman iptal edilebilirlik mi yoksa butlan mı olduğunun tespiti zordur. Yargıtay birçok kararında yaptırım türünün tespitinde somut olayın özelliğine bakılması gerektiğini ifade etmiştir¹⁴⁶.

¹⁴⁵ Korkut, s. 47.

¹⁴⁶ Yargıtay 11. HD., 07/05/2019 T., 2017/4590 E., 2019/3495 K.: “.....Dava, davalı şirketin 26.10.2015 tarihli genel kurulunda alınan kararların butlanla sakat olduğunun tespiti istemine ilişkindir. İlk derece mahkemesince, toplantının çağrı usulüne uyulmaksızın yapıldığı, sermaye artırımına ilişkin 6. maddenin kabulü ile şirket sermayesinin arttırılmasına karar verildiği ancak davacı ortağın rüçhan hakkı kullandırılmaksızın sermayenin yeni dağılımının belirlendiği gerekçesiyle alınan kararın butlanla sakat olduğunun tespitine karar verilmiştir.Somut olaya baktığımızda, çağrı usulüne uyulmaksızın yapılan genel kurul toplantısında oybirliğiyle ana sözleşmenin 6. maddesinin tadili ile şirketin sermaye artırım kararı alarak ana sözleşme değişikliğine gittiği, ancak diğer tüm ortaklara eşit oranda sermaye artırımına iştirak hakkı tanınırken haklı bir gerekçe sunulmaksızın davacı ortağın sermaye artırımına iştirakının sağlanmamış olduğu, rüçhan hakkının kullandırılmadığı, bu haliyle alınan kararın her şeyden önce dürüstlük ve eşitlik ilkelerine aykırı olduğu anlaşılmıştır. Oysaki TTK’nin 461. maddesine göre, her pay sahibi yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre alma hakkını haizdir. Eşitlik ilkesine bir defalık aykırılık oluşturan genel kurul kararları iptal edilebilir niteliktedir. Bir defalık değil de sürekli olarak aykırılık oluşturan kararlar ise batıl olur. Nitekim dosya kapsamında bulunan 08.08.2016 tarihli bilirkişi raporu da aynı doğrultuda olup, raporda sermaye artırımına ilişkin kararın iptal edilebilir bir karar olduğu, batıl olmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır. Bu durumda, sermaye artırımı yönünden butlanı gerektirir bir genel kurul kararı söz konusu değildir. Bu nedenle de alınan genel kurul kararlarının ancak iptali istenebilecektir. İptal davasının ise TTK 445. maddesi uyarınca karar tarihinden itibaren üç ay içinde açılması gerektiği, genel kurulun 26.10.2015 tarihinde yapıldığı ancak davanın 03.03.2016 tarihinde açılmış olduğu anlaşıldığından, üç aylık hak düşürücü süre içinde açılmayan davanın reddi gerekirken, İlk Derece Mahkemesi’nce butlana tabi bir karar olduğuna kanaat getirilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, buna bağlı olarak Bölge Adliye Mahkemesi’nin davalının istinaf başvurusunun esastan reddine dair kararının bozulması gerekmiştir.” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 12/08/2019.

İKİNCİ BÖLÜM

BUTLANA İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER VE TEMEL İLKELER

2.1. Butlana İlişkin Kanuni Düzenlemeler

Genel kurul kararlarının butlanı 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Bu kanun zamanında anonim ortaklık genel kurul kararlarına 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndaki butlan nedenleri, doktrin ve yargı kararları uygulanmaktaydı. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda gerek genel kurul kararlarına gerekse de butlana ilişkin düzenlemelere ilk kez yer verilmiştir. Butlan nedenleri, kamu düzeni ile sözleşme serbestisi ilkesinin çatışmasından ortaya çıkmaktadır. Butlan kamu düzeni ile ilgili olduğundan, sadece sözleşmenin taraflarını değil, üçüncü kişilerin de sözleşmeye güvenmeleri bakımından önemlidir ki hukuk düzeninden hukuk düzenine göre farklılık göstermektedir¹⁴⁷.

Çalışmamın bu bölümünde butlana ilişkin kanuni düzenlemelerden ilk olarak 6098 sayılı TBK'de düzenlenen butlan sebepleri incelenecektir. Akabinde ticaret hukukundaki genel kurul kararlarına özgü olan butlan sebepleri ele alınacaktır.

2.1.1. Türk Borçlar Kanunu'ndaki Butlan Sebepleri

Sözleşmenin butlanına yol açan sebepler 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda da butlan nedenleri sayılmış ayrıca butlan yerine kesin hükümsüzlük ifadesi kullanılmıştır. TBK m. 27'de butlan sebepleri düzenlenmiştir: “Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.”

Borçlar hukukunda yer alan butlana ilişkin düzenlemeler anonim ortaklık genel kurul kararlarının geçersizliğinin tespiti açısından özellik arz ettiğinden geçersizlik nedenlerini açıklamakta fayda vardır. Butlan sebeplerinden; emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, ahlaka, kişilik haklarına aykırılık; hukuki işlemin konusunun imkansızlığı, geçerlilik şekline aykırılık; ayırt etme gücünden yoksunluk ve muvazaa incelenecektir.

¹⁴⁷ Ateş, s. 66-67.

2.1.1.1. Emredici Hukuk Kurallarına Aykırılık

Emredici kurallar, kanunen uyulması zaruri olan kurallardır. Emredici hukuk kuralları bireyler tarafından aksinin kararlaştırılması caiz olmayan kaidelerdir¹⁴⁸. Emredici hukuk kuralları genel ahlak ve adap, kamu düzeni, toplumdaki zayıf kesimlerin korunması gibi amaçlarla konmuştur¹⁴⁹.

Emredici kurallara aykırılığın müeyyidesi kesin hükümsüzlüktür. Bir kuralın emredici niteliği haiz olup olmadığı bazı durumlarda açıkça belirtilebilir. Açıkça emredici nitelikte olmadığı belirtilmemişse ve bu da durumdan anlaşılamıyorsa bu kuralın konulmasındaki amaca bakılması gerekmektedir¹⁵⁰. Toplumun esaslarını, bireylerin kişiliğini, kamu düzenini koruma amacını güden kurallar emredici niteliktedir¹⁵¹.

Anonim ortaklık genel kurul kararları hukuki işlem niteliğindedir bu sebeple bu kararların emredici kurallara aykırılığı da butlan yani kesin hükümsüzlük sonucunu doğurur. Emredici kurallara aykırılığın tamamının müeyyidesi butlan değildir bazı durumlarda iptal edilebilirlik söz konusu olabilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda butlana yol açan sebepler örnek olarak sayılmıştır. TTK'de sayılan butlan sebepleri haricinde kural olan yaptırım iptal edilebilirlik iken, butlan istisnadır¹⁵². TTK'de sayılanlar dışındaki emredici kurallara aykırılığın butlana sebep olup olmayacağı tespit edilirken butlanın ikincilliği prensibi uygulanmalıdır.

Anonim ortaklıkta kanunun üçüncü kişileri ve ortaklık alacaklılarını koruma amaçlı konulmuş emredici kurallara aykırılığın müeyyidesi mutlak butlan iken, daha çok pay sahiplerini koruma amaçlı tesis edilen kurallara aykırılığın müeyyidesi iptal edilebilirliktir.

2.1.1.2. Kamu Düzenine Aykırılık

Butlan sebeplerinden biri de kamu düzenine aykırılıktır. Kamu düzeni kavramının tanımını yapmak pek mümkün değildir. Toplumun çıkarlarını koruyan kurallarla meydana gelen hukuki düzenin tamamı kamu düzeni olarak kabul edilir¹⁵³.

¹⁴⁸ Oğuzman, s. 72.

¹⁴⁹ Yasemin Işıktaç ve Sevtap Metin, **Hukuk Metodolojisi**, İstanbul 2003, s. 159 vd.; Necip Bilge, **Hukuk Başlangıcı, Hukukun Temel Kavram ve Kurumları**, 26. Bası, Ankara 2009, s. 61-63.

¹⁵⁰ Oğuzman, s. 73.

¹⁵¹ Oğuzman, s. 73.

¹⁵² Rauf Karasu, **Türk Ticaret Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Ankara 2009, s. 71.

¹⁵³ Oğuzman, s. 73.

Kamu düzeni, toplumun önemli ve doğrudan doğruya menfaatlerini koruyan hukuk kurallarını kapsar¹⁵⁴. Yapılan hukuki işlemlerin ve anonim ortaklıkta alınan kararların kamu düzenine uygun olması gerekmektedir. Kamu düzenine dair kurallar belli bir dönemde toplumun temel menfaatlerini ve yapısını koruyan kurallardır. Kamu düzenini koruyan bir kurala uyulmaması emredici kurallara da uyulmadığı anlamına gelmektedir. Anonim ortaklık genel kurul kararlarının kamu düzenine ilişkin emredici hukuk kuralına aykırı olması durumunda bu genel kurul kararları butlanla sakat olacaktır.

2.1.1.3. Ahlaka Aykırılık

Bir hukuki işlemin konusu yerleşmiş ahlak kurallarına aykırı ise hukuki işlem butlanla sakattır. Bir hukuki işlem aydın, vicdanlı, makul ve namuslu insanların doğruluk ve insaf duygularını inciten taahhütler ihtiva ediyorsa, ahlaka aykırıdır¹⁵⁵. Ahlak kuralları yazılı olmayan kurallardır. Bir davranışın ahlaka aykırı olup olmadığını toplumun değer yargıları belirler. Ahlaka aykırı olup olmama bir şahsın ahlak anlayışına göre değil, topluma mal olan ahlak anlayışına göre değerlendirilir. Toplumun ahlak kuralları zamandan zamana, toplumdan toplum hatta yöreden yöreye değişmektedir¹⁵⁶. Toplumda söz konusu işlem yapıldığı zamanda yaşayan ortalama zekaya sahip, dürüst ve akıllı başında şahısların ahlak anlayışına uygun olması gerekmektedir¹⁵⁷. Butlan hukuki işlemin konusunun ahlaka aykırı olması durumunda söz konusu olur, ahlaka uygun olmayan amaç bu kapsamda değildir. Fakat bazı durumlarda ahlaka uygun olmayan amaç hukuki işlemin butlanına sebebiyet verebilir. Hukuki işlemin tarafları ahlaka aykırı amaçları biliyor ya da bilmeleri gerekiyorsa¹⁵⁸ ve hukuki işlemin tarafları ahlaka uygun olmayan amacı gerçekleştirmeyi istiyorlar ve hukuki işlemin ana unsurlarından biri olarak addediliyorsa hukuki işlem butlanla sakat olacaktır¹⁵⁹.

Prensip olarak anonim ortaklık genel kurul kararının ortaya çıkışındaki ahlaka uygun olmama durumunun varlığı halinde bu genel kurul kararı batıl sayılmaz. Genel kurulda aleyhe oy verecek şahısların türlü aldatmalarla genel kuruldan uzak tutulması, para karşılığında oy satın alınması, aleyhte ve lehte oyların kasten yanlış sayılması, gündemin gereği gibi ilan edilmeyerek pay sahiplerinin gafil avlanması gibi örnekler

¹⁵⁴ Tekinay ve diğerleri, s. 402.

¹⁵⁵ Tekinay ve diğerleri, s. 398.

¹⁵⁶ Kılıçoğlu, s. 101.

¹⁵⁷ Oğuzman, s. 74, dpn. 112.

¹⁵⁸ Zafer Saka, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, İstanbul 2004, s. 233.; Oğuzman, s. 75.

¹⁵⁹ Ateş, s. 224 vd.

kararın meydana gelişindeki ahlaka aykırılığa örnek olarak verilebilir¹⁶⁰. Buna benzer durumlardaki ahlaka aykırılıklar genel kurul kararını etkilemiş ve genel kurul kararı ile ahlaka aykırılık arasında uygun nedensellik bağı varsa bu kararların iptal edilebilme kabiliyeti bulunmaktadır¹⁶¹.

Hukuki işlem taahhüdün içeriğinden, süresinden ya da yüklenen edimin aşırılığı sebebi ile ahlaka aykırı olabilir. Bir hukuki işlem bir tarafı diğer tarafın keyfi davranışına tabi kılıyorsa, bir tarafın ekonomik özgürlüğünü aşırı derecede kısıtlıyorsa bu hukuki işlem butlanla sakattır¹⁶². Çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin haklarını kötüye kullanmak suretiyle bireysel pay sahiplerinin ya da azınlığın meşru menfaatlerini ihlal eden genel kurul kararları iptal edilebilirlikle sakat iken, ortaklık alacakları ile çalışanları zarara uğratmak amaçlı alınan kararlar butlanla sakattır¹⁶³.

2.1.1.4. Kişilik Haklarına Aykırılık

Yapılan bir hukuki işlem kişiliği koruyan bir kurala uygun değilse ya da hukuki işlemin konusu kişilik haklarına aykırı ise emredici hukuk kurallarına aykırılık söz konusu olur. Kişiliği koruyan bir hükme aykırılık emredici hukuk kurallarına aykırılık oluşturur, çoğu kez bu hal ahlaka aykırılık da teşkil etmektedir¹⁶⁴. Ahlaka aykırı durumlara örnek olarak; makul olmayan bir ameliyata razı olma, din değiştirme taahhüdünde bulunma verilebilir¹⁶⁵. Kişilik haklarına aykırı olan genel kurul kararları butlanla sakattır. Ortaklığın karını arttırmak için tüm ortakların iktidar partisine üye olmasını şart koyan anonim ortaklık genel kurul kararı kişilik haklarına aykırılık nedeniyle batıldır¹⁶⁶.

2.1.1.5. Hukuki İşlemin Konusunun İmkânsız Olması

Hukuki işlemin yapıldığı anda hukuki işlemin konusunun objektif olarak imkânsız olması durumunda hukuki işlem geçerli değildir, butlanla sakattır. İmkânsızlığın hukuki işlemin yapıldığı anda var olması gerekmektedir. Hukuki işlem

¹⁶⁰ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 178.

¹⁶¹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 178.

¹⁶² Bkz. Oğuzman, s. 76.

¹⁶³ Rauf Karasu, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan**, Cilt I. Ankara 2010, s. 1251.; Karasu, **Emredici Hükümler İlkesi**, s. 73.

¹⁶⁴ Oğuzman, s. 74.

¹⁶⁵ Oğuzman, s. 74.

¹⁶⁶ Fahrettin Önder, “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2005, C. 7, S. 1, s. 108.

yapıldıktan sonra ortaya çıkan imkânsızlık butlan sebebi değildir¹⁶⁷. Hukuki işlemin yapıldığı anda imkânsızlık var olup da tarafların imkansızlığı bilmemeleri ya da imkansızlığın sonradan fark edilmesinin hukuki işlemin geçerliliğine bir etkisi yoktur¹⁶⁸. Başlangıçta hukuki işlemin konusunun imkânsız olduğu bilinmekle, ifa anında mümkün hale geleceği düşünülerek yapılan hukuki işlemler geçerlidir¹⁶⁹.

Fiili ya da hukuki olarak imkânsızlık karşımıza çıkabilmektedir. Örneğin; ressam X'e ait olan ünlü bir tablonun satımına dair sözleşme kurulmuş. Ancak sonradan sözleşmenin kurulduğu anda tablonun yanmış olduğu anlaşılmışsa bu durumda fiili imkansızlıktan söz edilecektir. Hukuki imkansızlığa örnek olarak ise taraflar 100 metrekaarelik arazinin satımına dair bir sözleşme yapmışlar ise ve imar mevzuatına göre o bölgede 200 metrekaareden küçük parselde bulunmaması durumu verilebilir.¹⁷⁰

İmkansızlığın objektif olması gereklidir ki bu da hukuki işlemin konusunun herkes için imkânsız olması anlamına gelmektedir. Sübjektif imkânsızlık edimin objektif olarak mümkün olmasına rağmen borçlu tarafından yerine getirilememesidir¹⁷¹. Sadece borçlu taraf için söz konusu olan imkânsızlık geçersizliğe sebep olmaz. TBK'de düzenlenen imkansızlığa ilişkin hükümler anonim ortaklık genel kurul kararları bakımından uygulanmasında imkânsızlık Borçlar Kanunu bağlamında dar anlamda değil, anonim ortaklık dinamikleri içerisinde değerlendirilmelidir¹⁷².

2.1.1.6. Geçerlilik Şekline Aykırılık

Bir hukuki işlemin geçerli olarak kurulabilmesi için iradelerin belli bir şekilde açıklanması öngörülmüşse bu şekil şartına uyularak hukuki işlemin yapılması gerekmektedir. Bu şekil şartına uyulmaksızın yapılan hukuki işlemler hüküm doğurmaz yani butlanla sakattır. Şekle aykırı olan hukuki işlem kendiliğinden geçersiz olup, zamanın geçmesi ile ve icazet ile hükümsüzlük ortadan kalkmaz, hükümsüzlüğü herkesin ileri sürme imkânı olduğu gibi hâkimin de hükümsüzlüğü resen dikkate alması gerekir¹⁷³.

¹⁶⁷ Tekinay ve diğerleri, s. 404.

¹⁶⁸ Rona Serozan, "Sözleşmenin Kuruluşunda (Konusunda) İmkansızlığa Bağlanan Butlanın Aşılması", **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan**, İkinci Cilt, İstanbul 2007, s. 2029 vd.; Oğuzman, s. 77.

¹⁶⁹ Oğuzman, s. 77.

¹⁷⁰ Kılıçoğlu, s. 102.; Oğuzman, s. 127

¹⁷¹ Kılıçoğlu, s. 103.

¹⁷² Tekinalp ve diğerleri, s. 383, N. 722'a. a

¹⁷³ Oğuzman, s. 127.

Doktrinde genel kabul gören görüşe göre, geçerlilik şartı öngörülen hukuki işlemin öngörülen şekle uyulmaksızın yapılması durumunda hukuki işlem butlanla sakattır¹⁷⁴. Şekle aykırılık durumunda hukuki işlem butlanla sakattır, fakat butlana yalnızca şekil ile korunan hukuki işlemin tarafının başvurulabileceği savunulmuştur¹⁷⁵. Geçerlilik şekline aykırılığın butlan değil kendine özgü geçersizlik olduğu da doktrinde savunulmuştur¹⁷⁶. Kanaatimce kanunda da açıkça ifade edildiği üzere şekle aykırı bir hukuki işlem başka kanunların butlan yaptırımı dışında bir geçersizlik yaptırımının öngörüldüğü haller dışında butlanla sakattır.

Şekle aykırılık özel hukukun farklı alanlarında iptal edilebilirlik, yokluk ve butlan şeklinde ortaya çıkabilir¹⁷⁷. Kamu düzenini koruma amaçlı korunmuş şekil kurallarına riayet edilmemesi durumunda işlem yoklukla sakattır yani hiç doğmamıştır. Örneğin; evlendirme memuru önünde yapılmayan bir evlilik yoklukla sakattır¹⁷⁸. Miras hukukunda kanundaki belirtilen şekle riayet edilmeden yapılan ölüme bağlı tasarruflar iptal edilebilirlikle sakattır¹⁷⁹.

Şekil eksikliği nedeni ile hukuki işlemin geçersizliğinin ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil ediyorsa yasa bunu korumaz ve hukuki işlem geçerli gibi hüküm doğurur¹⁸⁰. Butlanın ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil etmediğinin her somut olayın özelliğine göre değerlendirilmesi gerekir. Şekle ilişkin hukuk kuralından hükmün maksadı haricinde faydalanmak istemi durumunda, şekil eksikliğinin butlan nedeni olarak ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil eder¹⁸¹. Hakkın kötüye kullanılmasını meydana getirecek durumların ilkelerini belirleyebilmek mümkün değildir. Yargıtay kararları bu konu bakımından yol göstericidir¹⁸². İki tarafın serbestçe edimlerini yerine getirdikten sonra butlanın ileri sürülmesi, şekil eksikliğine butlanı ileri süren kişi bilerek ve isteyerek sebep olmuşsa, hakkın kötüye kullanılması söz konusu olacaktır¹⁸³.

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanın herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın her zaman ileri sürülebilmesi hukuk güvenliği açısından tehlike oluşturabilir.

¹⁷⁴ Reisoğlu, s. 143.; Oğuzman, s. 126-127.

¹⁷⁵ Antalya, s. 103.

¹⁷⁶ Ayrıntı için bkz. Eren, s. 300, dpn. 152.

¹⁷⁷ Kılıçoğlu, s. 148.

¹⁷⁸ Kılıçoğlu, s. 148.

¹⁷⁹ Kılıçoğlu, s. 148.

¹⁸⁰ Oğuzman, s. 128.

¹⁸¹ Bkz. Oğuzman, s. 128, ayrıca dipnot 392 ve 393.

¹⁸² Oğuzman, s. 129.

¹⁸³ Korkut, s. 69.

Bu sebeple butlanın ileri sürüldüğü hallerde hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kanunun öngördüğü şekil kuralına aykırılıkta olduğu gibi taraflarca kararlaştırılan şekle uyulmaması durumunda da butlan gündeme gelecektir. Kanunda belirli şekilde yapılması zorunlu olmayan bir hukuki işlemin tarafları tarafından bu hukuki işlemin belirli şekilde yapılması kararlaştırılmışsa ve bu hukuki işlem kararlaştırılan şekilde yapılmamışsa hukuki işlem tarafları bağlamayacaktır. Yani hukuki işlem için zorunlu kılınan şekil ispat kolaylığı sağlama amaçlı kararlaştırıldığını ispatlayamadıkları sürece, hukuki işlem butlanla sakat olacaktır¹⁸⁴. Anonim ortaklıkta genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları kapsayan ortaklık ana sözleşmesi ile ya da iç yönerge ile bir takım şekil şartları öngörülebilir. Ancak bu şekilde olan ana sözleşmeye aykırılık butlan değil iptal edilebilirlikle sakattır.

2.1.1.7. Ayırt Etme Gücünden Yoksunluk

Hukuki işlemin geçerli olabilmesi için hukuki işlem yapan tarafların hukuki işlem yapma ehliyetinin mevcut olması gerekmektedir. Hukuki işlem ehliyeti şartlarından biri tarafların ayırt etme gücünü haiz olmasıdır. Ayırt etme gücüne sahip olmayan kimselerin yapmış oldukları hukuki işlemler hükümsüzdür¹⁸⁵. Ayırt etme gücünden yoksun olan kişilerce yapılan hukuki işlemler yasal temsilcinin izni ya da onayı ile dahi geçerlilik kazanamaz. Anonim ortaklık genel kurulu açısından ayırt etme gücünden yoksunluk sebebi ve butlan sebebi ile karşılaşmak pek olası değildir. Tek kişilik bir anonim ortaklıkta, tek ortağın ayırt etme gücünden yoksun durumda iken genel kurul kararı alması halinde genel kurul kararının butlanla sakat olup olmadığı hususu tartışılabilir. Ayırt etme gücünden yoksunluk sebebi ile hukuki işlem ehliyeti ortadan kalkıyorsa oyun, ayırt etme gücünden yoksun olarak kullanılmış olması sebebi ile geçerli bir oydan bahsedilemeyeceğinden alınan genel kurul kararı hükümsüz olacaktır.

2.1.1.8. Muvazaa

Muvazaa tarafların yapmış oldukları hukuki işlemin hiçbir sonuç doğurmaması ya da görünüşteki hukuki işlemde başka bir hukuki işlemin sonuçlarını doğurması

¹⁸⁴ Oğuzman, s. 130.

¹⁸⁵ Reisoğlu, s. 143.; Eren, s. 300.; Bkz. TMK m. 15: “Kanunda gösterilen ayırık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz.”

konusunda anlaşmalarıdır¹⁸⁶. Her iki halde de hukuki işlem taraflarının gerçek iradesi görünürdeki işlemin hüküm ortaya çıkarmamasıdır. Hukuki işlemin içeriğinin ve türünün belirlenmesinde ve yorumlanmasında, gerçek maksadı gizlemek için ya da hukuki işlemin taraflarının yanlışlıkla kullandıkları kelimelere bakmaksızın ortak ve gerçek iradeleri esas alınacaktır. Hukuki işlem yapan taraflar, irade beyanlarının görünürdeki anlamına bağlı olan normal hukuki neticelerin gerçekleşmeyeceğini kararlaştırdıkları ve bu hukuki işlemi salt başkalarını yanıltmak, onlara karşı gerçekte olduğundan başka bir görünüş meydana getirmek amacını güttükleri takdirde, yapılan hukuki işlem muvazaalıdır¹⁸⁷.

Muvazaa hukuki işlemlerin batıl olmasına sebebiyet verir¹⁸⁸. Muvazaalı olan hukuki işlemler geçersizdir, butlanı üçüncü şahıslar da ileri sürülebilir¹⁸⁹. Muvazaayı ispat edecek olan kişi üçüncü şahıssa şekil şartı aranmaz. Anonim ortaklık genel kurul kararının meydana gelmesinde muvazaa varsa bu genel kurul kararı butlanla sakat olacaktır. Anonim ortaklık bakımından örnek vermek gerekirse ortaklığın bir vakfa bağış yapmasına dair muvazaalı genel kurul kararı batıldır¹⁹⁰.

¹⁸⁶ Oğuzman, s. 108.

¹⁸⁷ Tekinay ve diğerleri, s. 408.

¹⁸⁸ Reisoğlu, s. 143.; Eren, s. 300.

¹⁸⁹ Oğuzman, s. 109-110.

¹⁹⁰ Yargıtay 11. HD., 31/03/2006, E. 1685/K. 3397: “..... İptali istenen genel kurul kararı gündemde bulunmamasına rağmen 22.03.2001 tarihli olağan genel kurul toplantısı sırasında dilek ve temenniler başlıklı 12. sırada Kardemir Demir Çelik A. Ş. ortağı olan Kardemir Çalışanlar Vakfı'na 500.000 Amerikan doları bağış yapılması ve bu konuda yönetim kurulunun yetkilendirilmesine ilişkindir.

Dosyada örneği mevcut SPK Denetleme Raporu'nda ayrıntılı açıklandığı gibi, olay sadece çalışanların oluşturduğu vakfa bağış değil, olayların gelişimi değerlendirildiğinde, Kardemir A.Ş.'nin halka arz yoluyla sermaye artırımı nedeniyle halka arza aracılık eden menkul kıymetler şirketinin bağış yapılan vakfa verdiği 300.000 ABD doları bağış yapma sözüne göre Vakf'ın bu değerle Kardemir A.Ş. hissesini kredili olarak satın alması, ancak aracılık işlerini yapan şirketin söz verdiği bağışı yapmaması üzerine vakfın borcunu kapatabilmek için Kardemir A.Ş.'den bağış talep etmesi ve iptali istenen genel kurul kararı gereğince Kardemir A.Ş. Yönetim Kurulu'na 250.000 ABD dolarının bağış olarak vakfa ödenmesi ve vakıf tarafından satın alınan senetlerin bedelinin karşılanması şeklinde gelişmiştir. Sözü geçen SPK Denetim Raporu'nda bu oluşa ilişkin gelişmelerin dayanak ve delilleri ayrıntılı biçimde gösterildiği gibi, şirket genel kurulunda 500.000 ABD doları bağışlama kararı verilmesine rağmen, fiilen bağışlamanın halka arz nedeniyle vakfın satın aldığı senet bedelleri kadar olması da bunu doğrulamaktadır.

Maddi olgu böyle kabul edildiğinde, Kardemir A.Ş. genel kurulunda alınan bağış kararının gerçekte bir bağış değil, muvazaalı olarak halka arz yoluyla artırılan sermayenin bir bölümünün taahhüt eden vakfın satın aldığı senet bedellerinin ödenmesi yoluyla pay sahibinin sermaye olarak şirkete verdiklerinin iade işlemidir ki; TTK'nin 405/2'nci maddesine göre bu mümkün değildir.

Emredici nitelikteki TTK'nin 405/2'nci maddesine aykırılığın sonucu, genel kurul kararının mutlak butlan nedeniyle batıl olmasıdır. Mutlak butlan halinde buna dayanmakta hukuki çıkarı olan herkes herhangi bir süreye bağlı olmaksızın kararın geçersizliğinin dava edebilir. Somut olayda olayların bu gelişimi ve niteliği göz önüne alınarak mutlak butlan nedeniyle batıl olan genel kurul kararının iptaline karar vermek gerekirken, yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmesi yerinde görülmemiş, davacı vekilinin temyiz isteminin açıklanan gerekçeyle kabulü ile hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” **Kaynak:** <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>, e. t.: 12/08/2019.

2.1.2. Türk Ticaret Kanunu'ndaki Butlan Sebepleri

eTTK'de genel kurul kararlarının geçersizlik hallerinden yalnızca iptal edilebilirlik düzenlenmişti. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yalnızca iptal değil bunun yanı sıra butlana yer verilmiştir.

Anonim ortaklık genel kurul kararının geçersizliği sebepleri 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmediğinden, Türk Borçlar Kanunu'nda sayılan butlan sebepleri uygulanmaktaydı. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ilk defa anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanı sebepleri düzenlenmiştir. Butlan nedenlerini belirleyecek kesin kriterlerin tespiti mümkün değildir. TTK m. 447'de butlan sebepleri şu şekilde sayılmıştır: a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran kararlar, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran kararlar, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlar, bu kanun maddesinden de açıkça görüleceği üzere butlan sebepleri düzenlenmiştir. Ancak kanunda sayılan sebepler sınırlı sayı (numerus clausus) niteliği taşımamaktadır. Yani kanun maddesinde sayılan sebepler dışında herhangi bir sebep gerekçesi ile söz konusu genel kurul kararının butlanına karar verilebilecektir. Batıl genel kurul kararlarının sınırlı sayıda belirlenmesinin kabulü, batıl sayılabilecek birçok genel kurul kararının hükmün dışında kalabileceği sonucunu doğuracaktır¹⁹¹. Bütün butlan sebeplerinin tek tek kanunda gösterilmesi olanaklı değildir. Keza kanunun lafzından “özellikle” ifadesinden sınırlı sayı ilkesinin geçerli olmadığı anlaşılmaktadır.

Butlan sebeplerini çeşitli ayırım yapmak suretiyle sınıflandırarak incelemek faydalı olacaktır. Butlan nedenlerini şekil ve konu yönünden; konu yönünden butlan sebeplerini de Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan ve sayılmayanlar şeklinde sınıflandırarak inceleme yapılacaktır.

2.1.2.1. Konu Açısından Butlanla Sakat Genel Kurul Kararları

Konu açısından butlan sebepleri, Türk Ticaret Kanunu 447. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddede yazılan sakatlık halleri örnek kabildinden sayılmıştır. Çünkü tüm butlan hallerinin kanunda gösterilmesi ve açıklanmasına olanak yoktur. Yalnızca yukarıda belirtmiş olduğumuz sebeplerle değil başka bir sebebin bulunması halinde butlana karar verilebilecektir. TTK m. 447'de sayılan sayılmayan butlanla sakat genel kurul kararının tespitinde butlanın ikincilliği prensibi uygulanmaktadır. Bu prensip, iptal

¹⁹¹ Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 447. madde gerekçesi, s. 215.

etmenin yeterli ve tatmin edici bir müeyyide oluşturmaması durumlarında hukukun genel hüküm ve ilkelerine göre butlana karar verilmesi anlamına gelmektedir¹⁹².

2.1.2.1.1. Türk Ticaret Kanunu’nun 447’inci Maddesinde Öngörülen Butlan Nedenleri

2.1.2.1.1.1. Pay Sahibinin Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını Sınırlandıran veya Ortadan Kaldıran Kararlar

Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran ya da ortadan kaldıran genel kurul kararları butlanla sakattır. Vazgeçilmez haklar, pay sahiplerinin elinden alınamayan ya da sınırlanması pay sahiplerinin muvafakati ile dahi mümkün olmayan, sadece pay sahiplerinin menfaatine değil ayrıca anonim ortaklığın temel yapısı gereği kanunen tanınan ve korunan haklardır¹⁹³. Pay sahibinin feragat edemeyeceği ve pay sahibinin elinden alınamayan haklar vazgeçilemez niteliği haiz haklardır. Pay sahibinin genel kurula katılma, asgari oy, kanundan ve davadan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran tüm genel kurul kararlarının butlanla sakat olduğunu söylemek doğru değildir. Somut olayda pay sahiplerinin vazgeçilemez nitelikteki haklarını ihlal eden genel kurul kararı iptal edilebilirlikle sakat iken, söz konusu hakları ortadan kaldırmaya yönelik genel kurul kararları butlanla sakattır¹⁹⁴.

2.1.2.1.1.1.1. Genel Kurula Katılma Hakkının İhlali

Genel kurul toplantısına katılmak pay sahiplerinin vazgeçilmez haklarından biridir. Anonim ortaklıkla ilgili hakları pay sahibi ortaklık genel kurul toplantısında kullanır. Genel kurula katılma pay sahipleri için vazgeçilmez ve kişisel bir haktır¹⁹⁵. Pay sahibinin genel kurula katılma hakkını sınırlandıran ya da ortadan kaldıran genel kurul kararı butlanla sakattır. Genel kurul toplantısının önceden haber verilmeksizin yani davetsiz toplanmasını öngören genel kurul kararları genel kurula katılma hakkını ihlal ettiği için butlanla sakattır¹⁹⁶.

¹⁹² Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 447. madde gerekçesi, s. 215.

¹⁹³ Tekinalp, s. 199, N. 14-25.

¹⁹⁴ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 161.

¹⁹⁵ Tekinalp, s. 208, N. 14-45.

¹⁹⁶ Bkz. Yargıtay 11. HD., 2018/2751 E. 2018/5466 K.: “Dava, anonim şirket genel kurul kararının hükümsüz olduğunun tespiti istemine ilişkindir. Mahkemece, 6762 sayılı ...’nın 388/1 maddesi gereğince kararın oy birliği ile alınması gerektiği ve gerek toplantı gerek karar nisabının bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Oysa Daire’mizin yerleşik içtihatlarında da vurgulandığı üzere (Bk

Genel kurula katılabilme açısından eşit işlem ilkesi uygulanır. Pay sahiplerinin ne kadar paya sahip olduklarına bakılmaksızın tüm pay sahiplerinin genel kurula katılma hakları vardır. Ortaklık genel kuruluna katılabilmek için belli sayıda paya sahip olma koşulu getiren genel kurul kararı butlanla sakat olur.

Oy hakkından yoksun pay sahibinin genel kurula katılma hakkını sınırlandıran ya da kaldıran ortaklık genel kurul kararları butlanla sakattır çünkü oy hakkından yoksun payların da genel kurula katılma hakkı vardır¹⁹⁷. Ayrıca pay sahiplerinin genel kurula katılabilmesini koşula bağlayan genel kurul kararları da butlanla sakattır.

Anonim ortaklık genel kuruluna pay sahibi kendisi katılabileceği gibi yetkilendireceği bir temsilci de katılabilir. Genel kurula yalnızca bizzat pay sahibinin katılabileceğini, pay sahibinin temsilci vasıtası ile katılabilmesini yasaklayan ya da temsilcinin mutlaka pay sahibi olması gerektiğini öngören genel kurul kararları batıldır. Çünkü bu şekilde bir düzenleme pay sahibinin genel kurula katılma hakkını ortadan kaldırmaktadır.

Genel kurula katılma hakkı yalnızca toplantıya katılmak demek değildir. Ortaklık genel kurulunda görüşmelere katılma, teklifte bulunma, görüş beyan etme gibi haklar genel kurula katılma hakkına bağlı olan haklardır. Pay sahiplerinin bu hakları ortadan kaldırılamaz ancak süre kısıtlaması, gündeme bağlılık gibi birçok açıdan sınırlandırılabilir. Pay sahibinin genel kurul toplantısında konuşma, teklifte bulunma, görüş beyan etme gibi haklarını bütünü ile ortadan kaldırmaya yönelik genel kurul kararları batıldır.

2.1.2.1.1.2. Dava Açma Hakkının İhlali

Dava açma hakkı, pay sahibinin rızası ile dahi kısıtlanamayan yani vazgeçilmez bir haktır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'muzun çeşitli maddelerinde pay sahiplerine

27.02.2012 T. ve 2012/1114 E. 2013/3559K) genel kurul toplantısının yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6762 sayılı... 'nın 388/1 gereğince şirketin tabiyetini değiştirmek veya pay sahiplerinin taahhütlerini artırmak hususunda ilk toplantıda karar alabilmek için, bütün pay sahiplerinin ittifakı şart olmakla birlikte bu husus ancak payların itibari değerinin arttırılması ve ortakların, şirkete ve şirket alacaklarına karşı sadece payları oranında geçerli olan sorumluluklarının arttırılması haline münhasır olup, somut olayda alınan karar sermaye artırımına ilişkin olduğu ve bunun da şirket ana sözleşmesinin değiştirilmesi niteliğinde olması nedeniyle Kanun'un 388/... ve 388/4 maddelerinde yer alan toplantı ve karar nisaplarının uygulanması gerekmektedir. Hükümsüzlüğünün tespiti istenilen genel kurul toplantısına sermayenin %75'i katıldığı ve karar da oy birliği ile alındığı halde mahkemece karar nisabının olmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, davalı şirketin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün bozulması gerekmiştir." **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 12/08/2019.

¹⁹⁷ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 199.; Çeker, **Oy Hakkı**, s. 199.

dava açma hakkı tanınmıştır. Uygulamada pay sahiplerince en çok açılan davalar genel kurul kararlarına karşı iptal davası ve genel kurul kararlarının butlanının tespiti davasıdır. Bunun dışında ortaklığın kuruluşundaki fesih davası, denetçinin görevden alınması ve yenisinin atanması davası, yönetim kurulu kararlarının butlanının tespiti davası, birleşme, bölünme ve tür değiştirmenin iptali davası gibi davalar da pay sahibine tanınan dava haklarındandır. Pay sahiplerinin dava açma hakkını bertaraf eden, sınırlandıran ya da koşula bağlayan genel kurul kararları butlanla sakattır¹⁹⁸.

2.1.2.1.1.3. Oy Kullanma Hakkının İhlali

Oy, herhangi bir konuya ait tercihtir¹⁹⁹. Anonim şirketlerde pay sahipleri ya da temsilcilerinin iradelerini açıklamaya yarayan en önemli araçtır. Genel kurul kararları şirketin irade beyanını açıklaması ile oluşurken; oylar da pay sahipleri ya da temsilcilerinin iradeleri ile oluşur.

Oyun hukuki niteliği tartışmalıdır. Oyun hukuki işlem mi; yoksa fiil mi olduğu hususunda farklı görüşler vardır. Oyun hukuki bir netice elde etmeye yönelik bir irade açıklaması olmasından bahisle; genel kurul kararı gibi hukuki işlem olduğu kanaatinde olanlar vardır. Oyun hukuki işlem değil bir çeşit hukuki fiil olduğu düşüncesi de mevcuttur. Hukuki işlemlerde olduğu gibi oy tek başına bir kararı meydana getirmeye yetmemektedir. Tek bir oydaki irade beyanı hukuki sonucu tek başına değil diğer oyların içerdiği aynı yöndeki irade açıklaması ile birlikte ortaya çıkabilir. Bana göre, oy hukuki fiil değil; hukuki bir işlemdir. Oy, anonim ortaklık genel kurulunda görüşülen bir konu hakkındaki irade beyanıdır genel kurul kararları da oylardan yani hukuki işlemlerden oluşmaktadır. Birden fazla hukuki işlemin bir arada olması oyun hukuki niteliğini hukuki fiil yapmaz.

Oy ne şekilde nitelendirilirse nitelendirilsin hukuki işlemlere uygulanan hükümler ve iradeyi sakatlayan sebeplerle, butlan ve feshe dair Türk Borçlar Kanunu'muzdaki hükümler irade açıklaması olan oy hakkında da uygulanacaktır²⁰⁰. Bir pay sahibi irade sakatlığı halleri olan hata, hile ya da ikrah sebepleri ile kullanmış olduğu oyun iptalini talep edebilir bunun dışında, dava ya da itiraz yolu ile butlan ya da yokluk ileri sürülebilir²⁰¹.

¹⁹⁸ Tekinalp, s. 232, N. 15-21.

¹⁹⁹ www.tdk.gov.tr

²⁰⁰ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 14.

²⁰¹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 14.

Oy hakkı, anonim ortaklıkta pay sahiplerinin ortaklık yönetimine katılmalarına olanak tanır. Oy hakkı diğer ortakların kararı ile kaldırılamayacağı gibi, pay sahibi de oy hakkından vazgeçemez²⁰². Genel kurula katılma hakkı, çoğunlukla oy hakkını da içinde barındırır. Ancak genel kurula katılma hakkından bağımsız bir haktır²⁰³.

Pay sahipleri, oy haklarını payların toplam itibari değerleri ile orantılı olarak kullanırlar. Bir paya sahip olan pay sahiplerinin en az bir oy hakkı vardır. Oysuz pay sahibi olmaz prensibi geçerli olup; en az bir oy hakkı paya değil pay sahipliğine tanınmıştır²⁰⁴. Asgari oy hakkı pay sahibinin vazgeçilmez nitelikteki haklardan olması sebebiyle asgari oy hakkını sınırlandıran ya da bertaraf eden genel kurul kararları batıldır. Örneğin; oy hakkının kullanılabilmesi için asgari bir paya sahip olmak yerine asgari 10 paya sahip olma şartını ya da yalnızca belirli bir zamandan beri pay sahibi olanların oy hakkını kullanabilmesi şartını getiren genel kurul kararları batıl olacaktır²⁰⁵. Pay sahipleri genel kurulda nasıl veya hangi yönde oy kullanacaklarına ilişkin oy sözleşmesi yapabilirler. Oy sözleşmesi yapmayı veya oy satın almayı yasaklayan bir hüküm yoktur. Oy sözleşmeleri borçlar hukukundaki sözleşme özgürlüğünün sınırlarına ilişkin kısıtlar dışında bir sınırlamaya tabi değildir²⁰⁶.

Türk Ticaret Kanunu m. 344'te oy hakkının kanunen ya da esas sözleşme ile belirlenmiş olan payın en az miktarının ödenmesi ile doğacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla payın sadece taahhüt edilmesi yeterli olmayıp, pay bedeline ilişkin asgari ödeme yükümünün de getirilmesi oy hakkının doğumu için şarttır²⁰⁷. Bir anonim ortaklığın kuruluşunda payın itibari değerinin %25'inin ödenmesi ile oy hakkı doğacaktır. Yani ortaklığın kuruluşunda ya da sermaye artırımında, oy hakkının kullanılmasını pay bedelinin bir kısmının ya da bütününün ödenmesine bağlayan esas sözleşme hükümleri geçerli olacaktır²⁰⁸.

Anonim ortaklıkta oy hakkı, esas sözleşme ile sınırlandırılabilmesi gibi bazı durumlarda bazı paylara imtiyaz tanınması da söz konusu olabilir. Böyle bir sınırlama

²⁰² Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1326, N. 148.

²⁰³ Tekinalp, s. 209, N. 14-46.

²⁰⁴ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1335, N. 173.

²⁰⁵ Çeker, **Oy Hakkı**, s. 220-221.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 304.

²⁰⁶ İsmail Kayar, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2013, s. 425.

²⁰⁷ Abuzer Kendigelen, **Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 1. Baskı, XII Levha Yayınları, İstanbul 2011, s. 288.

²⁰⁸ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1328, N. 153.

pay sahiplerinin oy hakkını sınırlar ve geçerlidir. Çünkü imtiyazlı paylar oluşturma ve esas sözleşme ile sınırlandırma imkânı kanunla tanınmıştır²⁰⁹.

2.1.2.1.1.1.4. Bilgi Alma, İnceleme ve Denetleme Hakkının İhlali

Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme hakkı vazgeçilemez ve feragat edilemez haklardandır. Pay sahiplerinin bu haklarını izin verilen ölçü dışında sınırlandıran ya da bertaraf eden genel kurul kararları butlanla sakattır. Ancak, somut olayda pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme hakkını bertaraf etme ya da sınırlandırma amacı yoksa, bazı pay sahiplerinin hakkını ihlal eden bir karar mevcut ise butlan değil, iptal edilebilirlik söz konusu olacaktır²¹⁰. Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme hakkı kapsamına nelerin girdiğinin ve bu hakların sınırlandırılmasındaki kriterlerin üzerinde durulmasında fayda vardır.

2.1.2.1.1.1.4.1. Pay Sahibinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, pay sahibinin genel kurulda bilgi alma ve inceleme hakkına yer verilmemişken, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda kapsamlı olarak pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkına yer verilmiştir.

Pay sahibi bilgi alma hakkını, genel kurul toplantısında kullanmaktadır. Pay sahiplerinin haklarını genel kurulda bilinçli olarak kullanabilmeleri için genel kurul toplantısı öncesinde bazı bilgilerin pay sahibi ile paylaşılması gerekmektedir.

Anonim ortaklık genel kurul toplantısından önce pay sahiplerinin genel kurul toplantısında haklarını bilinçli kullanabilmeleri için finansal tablolar, yönetim kurulu faaliyet raporu, konsolide tablolar ve yönetim kurulu kar dağıtım önerisi pay sahiplerinin incelemesi için ortaklık şubelerinde ve merkezinde hazır bulundurulması gerekmektedir. Bunun dışında özel amaçlarla çıkarılan bilançolar, finansal tablolar ve diğer finansal tabloların ortaklık internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

Her halde bahsedilen belgelerin pay sahiplerinin incelenmesine engel olma durumuna ilişkin genel kurul kararının butlanla sakat olduğunu kabul etmek butlanın ikincilliği ilkesine göre doğru değildir. Somut olayın durumuna göre bu yükümlülüğün ihlalinin butlanla mı yoksa iptalle edilebilirlikle sakat olduğuna karar verilecektir.

²⁰⁹ TTK m. 434/2: “Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.”

TTK m. 479/1: “Oyda imtiyaz, eşit itibarı değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir.”

²¹⁰ Korkut, s. 109.

Belgelerin pay sahibinin incelemesi için hazır bulundurma yükümlülüğünün tamamen ihlali durumunda butlan söz konusu olacaktır. Bir kısım pay sahiplerinin incelemesi için söz konusu belgelerin hazır bulundurulmaması durumunda genel kurulda alınan kararlar butlanla değil; iptal edilebilirlikle sakattır²¹¹.

Pay sahipleri genel kurul toplantısı sırasında ortaklığın işleri ile ilgili olarak yönetim kurulundan bilgi isteme hakkını sahiptir. Bilgi genel kurul gündemi ile sınırlı olmaksızın gündem dışı konularla ilgili olarak da istenebilir.

Denetçilerin de pay sahipleri istediği takdirde denetimin yapılma şekli ve neticeleri ile ilgili olarak bilgi verme yükümlülükleri vardır. Denetçilerin ortaklığın organı olmaması, ortaklığın dışında bulunmaları onları bu yükümlülüğünden kurtarmayacaktır.

Pay sahipleri yönetim kurulundan veya denetçiden bilgi istediği takdirde verilecek bilgi gerçeği yansıtan, baştan savma olmayan, sorulan sorunun tam karşılığı olan, özenli, hesap verme ve dürüstlük ilkesine uygun olmalıdır²¹².

Kural olan pay sahiplerinin sözlü olarak bilgilendirilmesidir. Ancak yazılı olarak bilgi verilmesi de mümkündür. Yazılı olarak bilgi verilmesi, pay sahibinin bilgi alma hakkının daha kuvvetli bir şekilde kullanmasını sağlar.

Pay sahiplerinden birine genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, başka pay sahibinin talep etmesi üzerine, gündemle ilgili olmasa da o bilginin aynı kapsam ve ayrıntıda talep eden pay sahibine eşit işlem ilkesi ve pay sahipleri arasındaki dengenin bozulmaması dikkate alınarak verilmesi gerekmektedir. Bu halde yönetim kurulu ortaklık sırlarının açıklanması ya da korunması gereken diğer ortaklık çıkarlarının tehlikeye girebilecek olmasına dayanamaz.

Anonim ortaklık yönetim kurulunun izni ile ya da genel kurulun açık muvafakati ile pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarla ilgili olarak ticari defterler ya da yazışmalar incelenebilir. Hatta izin verilmesi halinde pay sahibinin incelemesini bir uzman aracılığı ile de yapması mümkündür. Pay sahibinin inceleme hakkı nispi müktesep hak niteliğini haiz olup, bu hakkın kullanılması yönetim kurulu ya da genel kurulun kararına bağlıdır; ayrıca ortaklık sırrı ya da ortaklık çıkarları gerekçesi ile sınırlandırılabilir²¹³.

Pay sahipleri bilgi alma ve inceleme hakkı sınırsız olarak kullanamazlar. Genel kurul kararı ile kanunun izin verdiği ölçüde bu hakların sınırlandırılması mümkündür ve bu hakların kullanılmasının sınırlandırılmasına ilişkin olan kararlar butlanla sakat

²¹¹ Korkut, s. 111.

²¹² Pay sahibine verilecek bilginin niteliği için bkz. Tekinalp, s. 218-219, N. 14, 74.; Bkz. 437. madde gerekçesi.

²¹³ Arslan Kaya, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara 2001, s. 290.

olmayacaktır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'muz bu hakların sınırlandırılmasında şirket sırrı ve diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebilecek olması ölçütünü getirmiştir²¹⁴.

Şirket sırrı, rakip bir ortaklığın bilmediği, ortaklığın zararına kullanabileceği, rakip ortaklığın öğrenmemesi gereken bilgidir. Ortaklığın yatırım, genişleme, rekabet ve hedef kitleler strateji ile konuları; yeni ortaklı ve iş birliği imkanları, ortaklıklarla iş birliği olanaklarıyla ilgili temaslar; sağlanması düşünülen ya da görüşülen teknoloji ve fikri mülkiyet hakları; yeni ürünler, maliyet ve fiyat oluşumu şirket sırrı kapsamına girmektedir²¹⁵. Bu tür bilgiler şirket sırrı niteliği taşıdığından pay sahipleri ile paylaşılması normaldir²¹⁶.

Ortaklığın, bağlı ortaklıkların, müşteri çevresinin, dağıtım kanallarının ve ilişkilerin kayba uğraması ya da bu nitelikte uzak olmayan tehlikenin varlığı halinde şirket menfaatlerinin zarara uğramasından bahsedilebilir. Bir kriz nedeniyle daralan talebe mukabil; ortaklığın almayı planladığı önlemler bu duruma örnek olarak gösterilebilir²¹⁷.

Pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı, şirket organlarının birinin kararı ile ve esas sözleşme ile sınırlandırılmaz ve bertaraf edilemez. Bilgi alma ve inceleme haklarının sınırlandırılmasında ortaklık sırrı ifşa edilmiyorsa ve korunması gereken ortaklık çıkarları tehlikeye girmiyorsa pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme talebinin reddedilmemesi gerekmektedir. Bu şekilde bir sınırlandırma sebebi olmaksızın; pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkını sınırlayan ya da tamamen ortadan kaldıran genel kurul kararı butlanla sakattır.

Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarını sınırlama amacı bulunmayan; sadece bu hakları ihlal etmek suretiyle alınan genel kurul kararları butlanla değil, iptal edilebilirlikle sakat olacaktır. Gündemde bulunan konulardan biri hakkında pay sahiplerine bilgi verilmeksizin oylama yapılması halinde bu şekilde alınan karar butlanının tespiti davasının konusu değil, iptal davasının konusu olacaktır²¹⁸.

²¹⁴ TTK m. 437: “(3) Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir.”

²¹⁵ Kaya, **Bilgi Alma Hakkı**, s. 267 vd.; Tekinalp, s. 220, N. 14-79.

²¹⁶ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1359, N. 230 vd.; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 2015/13764 E. 2017/1654 K.: “.....Mahkemece, iddia, savunma ve dosya kapsamına göre, yönetim kurulunun 2015 yılı finansal ve profesyonel hedeflerinin açıklanmasına ilişkin bilgi isteminin ticari sır niteliğinde bulunduğundan ayrıntılı cevaplanmamasının TTK m. 437/ 3'e uygun olduğu, mali tablolardaki dipnotların ve ek mali tabloların ise genel kurul tutanağında belirtildiği gibi noter kanalıyla davacı pay sahibine gönderildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir..... davacı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan 29/09/2015 tarihli ek kararın ONANMASINA karar verilmiştir.” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 12/08/2019.

²¹⁷ Tekinalp, s. 220-221, N. 14-79.

²¹⁸ Karasu, **Butlan**, s. 1242.

Bilgi alma ve inceleme hakkını sınırlayan ya da tamamen ortadan kaldıran genel kurul kararının butlanla sakat olması yanında bu haklarının ihlal edilmesi halinde kanun pay sahiplerine dava yolu ile bilgi talep etme olanağı da tanınmıştır. Bilgi alma ya da inceleme isteminin sonuçsuz bırakılması, haklı bir sebep bulunmaksızın reddedilmesi, ertelenmesi durumunda pay sahibi reddi izleyen on gün içinde, diğer durumlarda makul süre sonunda ortaklık merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine müracaatta bulunabilir²¹⁹. Açılacak davada davacı olan pay sahibi esasa ilişkin olayları ispat etmek zorundadır. Davalı ortaklık da ortaklığın korunmaya değer menfaati nedeni ile bilgi vermekten imtina ettiğini kanıtlamak zorundadır. Görülecek dava neticesinde verilecek karar kesindir.

2.1.2.1.1.4.2. Pay Sahibinin Denetleme Hakkı

Pay sahibinin denetleme hakkının izin verilen ölçü dışında sınırlandırılmasına

²¹⁹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1367, N. 247.; Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 2016/13552 E. 2018/6974 K.: “Dava, bilgi alma ve inceleme hakkı tanınması istemine ilişkindir. 6102 sayılı ...’nın 437/(5). maddesinde mahkemece verilecek kararın kesin olduğu belirtilmiş olup, Dairemizin 04.05.2016 tarih ve 2015/8548-2016/5005 E. K. sayılı ilamı ile davacılar vekilinin temyiz isteminin reddine karar verilmiştir. Davacılar vekili, bu kez karar düzeltme isteminde bulunmuşsa da temyizi kabil olmayan kararların temyizi halinde Yargıtay’ca verilecek temyiz isteminin reddine dair kararlara karşı karar düzeltme isteminde de bulunulamayacağından davacılar vekilinin karar düzeltme dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir. Karşı oy: 1- Dava, anonim şirket ortağının bilgi alma hakkına izin istemine ilişkindir. 2- Mahkemece, davacının ortağı olduğu anonim şirketin ticari defter ve kayıtları üzerinde inceleme yapılması ve bilgi almasına izin verilmesi isteminin reddine karar verilmiştir. 3- ... m. 437 uyarınca pay sahiplerinin belirli şartlar kapsamında, şirketin işleyişi, ticari defter ve kayıtlarının incelenmesini isteme hakları bulunmaktadır. Maddenin 5. bendinde yer alan “(5) Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hallerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Başvuru basit yargılama usulüne göre incelenir. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir. Mahkeme kararı kesindir.” şeklindeki düzenlemeden, mahkemenin istemin kabulüne karar vermesi halinde kararın kesin olacağı anlaşılmaktadır. Şayet istemin reddine karar verilmiş ise bu karara karşı kanun yolunun kapalı olduğu söylenemez. Kanunun Gereke kısmında yer alan “Beşinci fıkra: Bilgi alma ve inceleme hakları pay sahibine tanınan dava hakkı ile güçlendirilmiştir. Pay sahibi sadece açık bir red halinde değil, taleplerinin cevapsız bırakılması veya cevabın ertelenmesi durumunda da hem bilgi alma hem de inceleme hakkını bir mahkeme kararı ile başarıya ulaştırabilir. Talebin cevapsız bırakılması yetersiz hesap verme ilkesine uymayan cevapları da kapsar. Beşinci fıkra mahkeme kararının hızla verilmesini sağlamaya ve temyizi de kısa sürede sonuçlandırmaya yönelik hükümleri de içermektedir.” ifadelerinden de bilgi alma hakkına ilişkin ret kararlarına karşı temyiz yolunun açık olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Bilgi alma isteminin kabulüne ilişkin kararların kesin olduğu kanun metninde açıkça zikredildiğine ve kanun koyucu abesle iştigal etmeyeceğine göre, davanın reddine dair kararlara karşı kanun yolunun açık olduğu kabul edilmelidir. 4- Nitekim öğretilde de aynı görüş benimsenmiş ve ret kararlarına karşı kanun yolunun açık olduğu kabul edilmiştir. Anılan nedenlerle Daire çoğunluğunun, mahkemelerin bilgi alma ve inceleme istemlerinin reddi kararlarına karşı da kanun yolunun kapalı olduğu yönündeki düşüncesine katılmıyoruz. Buna bağlı olarak karar düzeltme isteminin kabulü ile temyiz isteminin incelenmesi gerektiği düşüncesindeyiz.” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 12/08/2019.; TTK m. 437: “(5) Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Başvuru basit yargılama usulüne göre incelenir. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir. Mahkeme kararı kesindir.”

dair genel kurul kararları butlanla sakattır. Pay sahibi denetleme hakkını özel denetçi vasıtası ile kullanabilir. Pay sahiplerinin haklarını kullanabilmeleri için lüzum görüldüğü takdirde ve bilgi alma ve inceleme hakkının denetçi atanması talebinden önce kullanılmış olmaları şartıyla; pay sahipleri belirli bir vakanın açıklık kazanabilmesi için özel denetçi atanması genel kuruldan isteyebilir. Genel kuruldan özel denetçi talep edilebilmesinin ön koşulu daha önceden bilgi alma ya da inceleme hakkının kullanılmış; fakat herhangi bir netice alınamamış olması gerekir²²⁰. Her ortak, her ne suretle olursa olsun öğrenmiş olduğu sırları, sonradan ortaklıktan çıkmış olsa dahi, gizli tutmaya mecburdur²²¹.

Denetleme hakkı kullanmanın sınırını ortaklık menfaati oluşturur. Genel kurulca atanan özel denetçi yapmış olduğu inceleme neticesinde, mahkemeye sunacağı raporda şirketin sırlarını gözetmelidir. Bu ölçüyü aşacak şekilde denetim hakkını kısıtlayan genel kurul kararları butlanla sakattır²²². Pay sahibinin denetleme hakkını sınırlandıran kararların geçersizliği bağlamında pay sahiplerinin özel denetçi atanmasını talep etme hakkını ortadan kaldıran esas sözleşme hükümlerinin de butlanla sakat olduğu ifade edilmiştir²²³.

2.1.2.1.1.1.5. Pay Sahiplerinin Diğer Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını Ortadan Kaldıran ya da Sınırlandıran Kararlar

Kardan yoksun bırakılmama ve eşit işleme tabi tutulma hakları da pay sahibinin vazgeçilmez nitelikteki haklarından²²⁴. Bu hakları da sınırlandıran ya da ortadan kaldıran genel kurul kararları butlanla sakattır. Ortaklık ana sözleşmesinde imtiyaz öngörülmeden aynı konumdaki pay sahiplerine farklı kâr payı ödenmesini öngören ya da kar pay payının ödenme zamanında bir paya ayrıcalık tanıyan genel kurul kararları, batıl genel kurul kararlarına örnek olarak verilebilir²²⁵. Haklı bir neden olmaksızın pay

²²⁰ Tekinalp, s. 223, N. 14-87.; TTK m. 438: “(1) Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir.

(2) Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir.”

²²¹ Mustafa Çeker, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku**, 5. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2012, s. 380.

²²² Tekinalp, s. 233, N. 15-24.

²²³ Karasu, **Butlan**, s. 1243.

²²⁴ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 199.

²²⁵ Korkut, s. 118.; Yargıtay 11. HD., 2018/353 E., 2019/2685 K.: “..... Davaya konu genel kurulda alınan 11. numaralı kararla, şirket ana sözleşmesinin “karın tespiti ve dağıtımı” başlıklı 15. maddesinin, genel kurul kararı ile safî karın %50’sine kadar bir bölümünün yönetim kurulu üyelerine dağıtılabilir şeklinde değiştirildiği anlaşılmaktadır.

sahibinin yeni pay alma hakkını sınırlandıran ya da ortadan kaldıran genel kurul kararları da butlanla sakat olacaktır.

Bir pay sahibinin sahip olduğu bir hakkın vazgeçilmez nitelikte olup olmadığının tespitinde şu kriterler esas alınmalıdır. Şayet bir pay sahipliği hakkı şu özelliklerden birini taşıyorsa vazgeçilmez nitelikte olduğu kabul edilir: (1) Hak anonim ortaklığın temel nitelikleriyle sıkı surette bağlantılı ise, (2) pay sahibinin ortaklıktan doğan menfaati ile doğrudan ilgili ise, (3) pay sahibinin kendisini çoğunluğun tek taraflı menfaatine karşı savunabilmesi için vazgeçilmez nitelikte ise, o hak vazgeçilmez haklardan birisidir²²⁶.

2.1.2.1.1.2. Anonim Ortaklığın Temel Yapısını Bozan Kararlar

Anonim ortaklığın temel yapısını bozan genel kurul kararları batıldır. Ortaklığın anonim olması, sermayenin paylara bölünmüş olması, sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerli olması, bağımsız denetimin mevcut olması, genel kurul ve yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinin belirlenmiş olması, hesap verilebilirlik anonim ortaklığın temel özelliklerinden birkaçıdır. Anonim ortaklığı meydana getiren özellikler, onu diğer ticari ortaklıklardan ayıran, kanuni şeklini belirlediği ve pay sahiplerine vazgeçilmez faydalar sağladığı için, anonim ortaklığın temel yapısını bozan genel kurul kararları batıldır²²⁷. Anonim ortaklığın tanımına, pay sahiplerinin hakları ve borçları düzenine, organik yapısına aykırı kararlar anonim ortaklığı oluşturan temel ilkelere aykırıdır.

6102 sayılı TTK'nin "Butlan" başlığını taşıyan 447. maddesi, "Genel kurulun, özellikle; a) pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır." hükmünü haizdir. Yine aynı Yasa'nın 357. maddesiyle, pay sahiplerinin eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulacağı düzenleme altına alınmıştır. Sözü edilen karar, şirket ortağının, ortaklıktan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki kâr payı alma hakkını, elde edilen kârın yönetim kurulu üyelerine örtülü olarak dağıtılması suretiyle sınırlandırmaktadır. Ayrıca, bu kararla, şirket bünyesinde aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olarak da görev yapan ortaklıkların elde edilen kârdan daha fazla pay alabilmesinin önü açılmakta, karar bu yönüyle, eşit işlem ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu itibarla, mahkemece, anılan kararın örtülü kâr payı dağıtım amacı taşıyan ve eşit işlem ilkesine aykırı olduğu gözetilerek, butlanına karar verilmesi gerekirken bu hususta bir değerlendirme yapılmaması doğru görülmemiş, hükmün bozulması gerekmiştir."

²²⁶ Bkz. Tekinalp, s. 233, N. 15-22.

²²⁷ Tekinalp, s. 233-234, N. 15-25.

2.1.2.1.1.2.1. Anonim Ortaklığın Tanımına Aykırılık

Sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından sadece ortaklık tüzel kişiliğinin malvarlığı ile sorumlu bulunduğu, pay sahiplerinin yalnızca taahhüt ettikleri sermaye paylarından ve ancak şirkete karşı sorumlu olduğu ortaklık, anonim ortaklıktır. Daha geniş tanımı ile anonim şirket: “En az bir kişi tarafından iktisadi konularda faaliyette bulunmak üzere bir ticaret unvanı altında belirli ve paylara bölünmüş bir sermaye ile kurulan, ortaklarının sınırlı sorumluluk taşıdığı ve borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile sorumlu tutulan tüzel kişiliğe sahip sermaye şirkettir²²⁸.” Kanunen yasaklanmamış her türlü konu ve amaç için anonim ortaklık kurulabilir.

Anonim ortaklık pay sahiplerine sınırsız sorumluluk getirmeye yönelik genel kurul kararları geçersizdir²²⁹.

Anonim ortaklık esas sözleşmesinin kanunda öngörülen koşulların sağlanması suretiyle değiştirilebilmesi mümkündür²³⁰. Anonim ortaklık esas sözleşme hükmünün değiştirilemeyeceği yönündeki kararlar batıldır.

2.1.2.1.1.2.2. Anonim Ortaklığın Organik Yapısına Aykırılık

Yönetim kurulu ve genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmiş olup; bu görev paylaşımı anonim ortaklığın temel yapısını oluşturmaktadır. Bu sebeple anonim ortaklık genel kurul ve yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkilerini sınırlandıran ya da kaldıran esas sözleşme hükmü ve genel kurul kararı batıl olacaktır. Ortaklığın zorunlu organlarından birinin kaldırılmasına yönelik olan genel kurul kararı batıldır²³¹.

Kanunumuzda genel kurulun görev ve yetkileri sayılmış olup²³² genel kurul yetkilerinin başka bir organa verilmesini öngören genel kurul kararları butlanla

²²⁸ Çeker, **Ticaret Hukuku**, s. 306.

²²⁹ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 200.

²³⁰ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1597, vd. N. 10 vd.

²³¹ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 200.

²³² TTK m. 408: “(2) Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez: a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi. b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları. c) (Değişik: 26/6/2012-6335/22 md.) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması. d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması. e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi. f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.”

sakattır²³³. Yine aynı şekilde yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri sayılmıştır²³⁴. Kanunda sayılan yönetim kurulunun görev alanında olan bir hususta genel kurulun karar alması durumunda da butlan yaptırımını gündeme gelecektir.

Genel kurulun birtakım kararlarının ya da tüm kararlarının imtiyazlı pay sahiplerinin çıkarları ile ilgili olmasa dahi geçerli olabilmesi için, imtiyazlı pay sahipleri kurulunun onayı koşulunu getiren esas sözleşme hükmü, genel kurulun bağımsız organ niteliğini bertaraf ettiğinden ve onu vesayet makamına bağladığından, anonim ortaklığın temel yapısı ile bağdaşmaz²³⁵. Bu tür esas sözleşme ve genel kurul kararı anonim ortaklığın temel yapısını bozabilecek niteliği haiz olduğundan batıldır.

2.1.2.1.1.2.3. Pay Sahiplerinin Hakları ve Borçları Düzenine Aykırılık

Anonim ortaklıklarda pay sahipleri açısından tek borç ilkesi geçerlidir. Pay sahipleri yalnızca taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ortaklığa karşı sorumludurlar. Kanunda belirtilen istisnalar dışında, esas sözleşme ile pay sahibine pay bedelini ya da payın itibari değerini aşan primi ifa haricinde borç yükletilemez²³⁶. Bu hükme aykırı olacak şekilde pay sahiplerinin sorumluluğunu arttıran esas sözleşme hükümleri batıldır²³⁷. Pay sahiplerine ek ödeme yükümlülüğü genel kurulda tüm pay sahiplerinin oy birliği ile karar alması halinde getirilebilir. Ancak böyle bir karar olmamasına rağmen ek ödeme yükümlülüğü getirilen genel kurul kararları batıldır. Pay

²³³ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 200.

²³⁴ TTK m. 375: "(1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır: a) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi. b) Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi. c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması. d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları. e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi. f) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi. g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması."

²³⁵ Tekinalp ve diğerleri, s. 428, N. 807g.

²³⁶ TTK m. 480: "(1) Kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez.

(2) Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden anonim şirketlerde esas sözleşme ile yönetim kuruluna primli pay çıkarma yetkisi tanınabilir.

(3) Pay sahipleri sermaye olarak şirkete verdiklerini geri isteyemezler; tasfiye payına ilişkin hakları saklıdır.

(4) Pay devirlerinin şirketin onayına bağlı olduğu hâllerde, esas sözleşmeyle pay sahiplerine sermaye taahhüdünden doğan borçtan başka, belli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirmek yükümlülüğü de yüklenebilir. Bu ikincil yükümlülüklerin nitelik ve kapsamı pay senetlerinin veya ilmühaberlerin arkasına yazılabilir."

²³⁷ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 804, N. 368, s. 810, N. 383.

sahiplerine kişisel sorumluluk getiren genel kurul kararları batıldır²³⁸. Oy birliği olmadan pay sahiplerinde ek ödeme yükümlülüğü getiren genel kurul kararlarının genel kurul kararının kurucu unsuru olmadığından bahisle yoklukla sakat olduğunu kabul etmek de mümkündür.

Eşitlik ilkesinin gelecek için sürekli olarak ortadan kaldırılması ve ortaklara keyfi muamelede bulunulması neticesini ortaya çıkaran esas sözleşme hükümleri anonim ortaklığın bünyesi ve niteliği ile bağdaşmadığından kesin hükümsüzdür.

Ortaklık genel kurullarına pay sahiplerinin bizzat ya da temsilcileri vasıtası ile katılması ve oy vermesi yerine delege ya da mektupla oy verme sisteminin getirilmiş olması, her pay sahibi için veto hakkı getiren düzenlemeler geçersizdir²³⁹.

2.1.2.1.1.3. Anonim Ortaklığın Sermayesinin Korunmasına İlişkin Düzenlemelere Aykırılık

Anonim şirketlerde sermayenin korunması ilkesi geçerlidir. Bu ilke pay sahiplerinin, alacaklıların ve genel ekonominin korunması amaçlı getirilmiştir. Sermayenin korunması ilkesini ihlal eden genel kurul kararları batıldır. Aynı şekilde sermayenin korunması ilkesini ihlal eden yönetim kurulu kararları da batıldır.

Sermayenin korunması ilkesinin dar ve geniş anlamı bulunmaktadır. Doktrinde geniş anlamda sermayenin korunması geçerlidir. Sermayenin korunması ilkesi geniş anlamda mal varlığının korunması olarak anlaşılmaktadır²⁴⁰.

Kural olarak sermayenin şirketin mülkiyetinde olması gerekir, gerçek değeri ile ortaklığa fiilen getirilmeli, sermaye korunmalı ve iade edilmemelidir²⁴¹. Sermayenin korunması ilkesinde sermaye, pay sahiplerine doğrudan ya da dolaylı olarak iade edilemez ve ortaklık, mal varlığı ortaklık sona erinceye kadar işletme konusunun elde edilmesine tahsis edilmiş olması gerekmektedir²⁴². Sermayenin korunması ilkesi içerisinde ortaklık mal varlığının korunmasını da barındırmaktadır. Yani sermaye korunurken şirketin mal varlığı da korunmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda sermayenin korunmasına ilişkin düzenlenen emredici hükümler öğretide tek tek sayılmıştır²⁴³. Bu sayılan haller dışında

²³⁸ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 810, N. 383.

²³⁹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 810, N. 383.

²⁴⁰ Ünal Tekinalp, "Sermayenin Korunması İlkesi", **Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan**, İstanbul 2010, C. 2 s. 1689 vd.

²⁴¹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 996, N. 352.

²⁴² Kapsamlı bilgi için bkz. Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1682-1683.

²⁴³ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1683 vd.

sermayenin korunmasına ilişkin hükümler bulunabilir. Ortaklığın sermayesinin korunmasına dair hükümler şu şekilde sayılabilir:

- ❖ TTK'de anonim ortaklıkta bulunması gereken asgari sermaye tutarı düzenlenmiştir²⁴⁴. Kanunda belirtilen en az sermaye tutarını ihlal eden genel kurul kararı butlanla sakattır. Ortaklıkça alınan sermayenin azaltılması kararının kanunda belirtilen asgari sermaye tutarının altında olmaması gerekmektedir²⁴⁵.
- ❖ Şirket ortaklarının aynı sermaye koymalarına ilişkin usul de kanununda düzenlenmiştir. Sermaye olarak konulan gayrimenkullerin değeri bilirkişilerce tespit edildikten sonra şirket esas sözleşmesine yazılır. Menkul sermayeler güvenilir bir kimseye tevdi edildiğinde, gayrimenkuller tapuya şerh verildiğinde, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler varsa özel sicillerine usulünce kaydedildiklerinde aynı sermaye kabul edilmiş olur. Taşınmaz mülkiyetinin ya da başka bir aynı hakkın sermaye olarak konulması durumunda ortaklığın bunlar üzerinde tasarrufta bulunabilmesi için tapu siciline tescili şarttır. Böyle bir tescil sermayenin maddi anlamda varlığını garanti altına almaktadır ve üçüncü kişilerin yanılgılarını önlemektedir²⁴⁶.
- ❖ Ortaklar şirkete sermaye olarak alacaklarını da koyabilirler. Bu şekilde alacağını şirkete devretmiş olan alacaklar şirket tarafından tahsil edilmediği sürece ortak sermaye borcunu yerine getirmiş olmaz. Çünkü sermaye olarak konulmuş olan bu alacağın başkasına devredilme, haczedilme ve ödenmeme riski vardır²⁴⁷.
- ❖ Aynı sermaye ile kuruluş anında devralınacak işletmelere ve ayınlara mahkeme tarafından atanan bilirkişice değer biçilmesi gerekmektedir. Bilirkişi yaptığı inceleme sonucu bir rapor düzenleyecektir ve bu rapora menfaat sahipleri ve kurucuların itiraz etme hakları vardır. Mahkeme tarafından onaylanan bilirkişi raporu kesin nitelik taşımaktadır. İzlenecek bu yolla aynı sermayenin gerçek değeri ile esas sözleşmede yer alan değer tam olarak örtüşmüş olacaktır.²⁴⁸

²⁴⁴ TTK m. 332: "(1) Tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermayeyi ifade eden esas sermaye elli bin Türk Lirasından ve sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi yüz bin Türk Lirasından aşağı olamaz. Bu en az sermaye tutarı Cumhurbaşkanı'nca artırılabilir."

²⁴⁵ Hayrettin Çağlar, **Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması**, Ankara 2010, s. 75.

²⁴⁶ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1683.

²⁴⁷ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1684.

²⁴⁸ TTK m. 343: "(1) Konulan aynı sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerlendirme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için

- ❖ TTK sermaye koyma borcunun ifa edileceği zamanı da düzenlemiştir. Nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin en az %25'inin tescilden önce ödenmesi gerekirken kalanın da tescilden itibaren yirmi dört ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir.²⁴⁹
- ❖ Anonim ortaklıkta payın itibari değeri en az bir kuruştur. İtibari değerden aşağı bedelle pay çıkarılması yasak olduğu gibi çıkarılması halinde çıkarılan pay geçersiz olacaktır.²⁵⁰. Şirket esas sözleşmesinde hüküm bulunması durumunda genel kurul kararının olması şartı ile payların itibari değerinden yüksek bir bedelle çıkarılması da olasıdır. Sermaye tutarının tescil edilen miktarın altında olmasını önlemeyi hedefleyen kural evrenseldir²⁵¹. İtibari değerden yoksun ya da itibari değer altında pay çıkarılması ile ilgili olan kararlar sermayenin korunması ilkesine aykırı olduğundan geçersizdir.
- ❖ Nakden devredilebilen ve değerlendirilebilen, fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dahil olmak üzere mal varlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Ancak bu mal varlıklarının üzerinde haciz, sınırlı aynı hak ve tedbir bulunmaması gerekmektedir.
- ❖ Anonim şirketin kurulmasından sonra harcadıkları emekten bahisle ortaklık kurucularına para ve bedelsiz pay senedi vermek gibi ortaklık sermayesinin azalması neticesini doğurabilecek bir menfaat tanınmaz. Bu düzenlemeye aykırı olan esas sözleşme hükümleri geçerli olmayacaktır.
- ❖ Anonim şirketin tescilinden yani kuruluşundan önceki pay devri şirkete karşı geçersizdir²⁵².
- ❖ Anonim ortaklığın yokluğuna ya da butlanına karar verilemez. Yaptırım olarak butlan ya da yokluğun uygulaması şartlarının olduğu bir halde yokluk ve

en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342'nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular (...) (1) ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir."

²⁴⁹ TTK m. 344: "(1) Nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir."

²⁵⁰ TTK m. 476: "(1) Payın itibari değeri en az bir kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir. Anılan itibari değer Cumhurbaşkanı'nca yüz katına kadar artırılabilir.

(2) Birinci fıkraya aykırı olarak çıkarılan paylar geçersizdir; ancak, pay için yapılan ödemedan doğan haklar saklıdır. Söz konusu payları ihraç edenler, zarar verdikleri kişilere karşı müteselsilen sorumludur. Zamanaşımı hakkında 560'ıncı madde uygulanır.

(3) Zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibari değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde bir kuruşa kadar indirilebilir."

²⁵¹ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1685.

²⁵² TTK m. 352: "(1) Pay taahhüdünün, şirketin tescilinden önce devri, şirkete karşı geçersizdir."

butlan yerine şirketin feshi yoluna gidilir. Ortaklığın kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilerek, kamunun, pay sahiplerinin ya da alacaklıların menfaatlerinin önem arz eden ölçüde ihlal edilmiş ya da tehlikeye sokulmuş olması halinde, pay sahibinin, yönetim kurulunun, ilgili alacaklının, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın talebi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince ortaklığın feshine karar verilecektir²⁵³.

- ❖ Türk Ticaret Kanunu'muzda sermaye kaybı ve borca batıklık halinin mevcut olması durumunda anonim ortaklık tarafından gerekli önlemlerin alınması gerektiği hükmü yer almaktadır²⁵⁴. Böyle bir durumun mevcut olması halinde ilk olarak ortaklığı kurtaracak önlemler alınır ancak bu mümkün değilse ortaklığın iflasına gidilir ve ortaklığın tasfiye edilmesi ile ortaklık alacaklıları arasında eşitlik sağlanmış olacaktır²⁵⁵. Bu düzenlemenin amacı, pay sahiplerinin, alacaklıların, sermaye piyasası aktörlerinin yatırımlarını ve genel ekonomik çıkarları korumaktır²⁵⁶.

²⁵³ TTK m. 353: “(1) Anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir. Mahkeme davanın açıldığı tarihte gerekli önlemleri alır.”

²⁵⁴ TTK m. 376: “(1) Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.

(2) Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırdığı takdirde, derhâl toplantıya çağırılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.

(3) (Değişik: 26/6/2012-6335/16 md.) Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflasını ister. Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemeye atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul olunur.

²⁵⁵ Tekinalp, **Sermaye Korunması İlkesi**, s. 1686.

²⁵⁶ TTK m. 376 gerekçesi bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 161.

- ❖ Anonim ortaklığın kendi paylarını iktisap etmesi yasaklanmıştır²⁵⁷. Şirket iktisap edeceği payların bedelini net aktifinden yani şirketin sermayesini aşan mal varlığından ödemelidir. Bu düzenleme ile esas sermaye tutarı korunmuş olacaktır. Bu düzenlemenin yer aldığı kanun maddesinde kendi payını iktisap etmenin yaptırımından söz edilmemiştir. Ancak başka bir maddede ortaklığın kendi payını iktisap yasağının etkisiz bırakılmasını ve dolanılmasını engellemek amaçlı bu tür bir işlemin batıl olduğu ifade edilmiştir²⁵⁸. Anonim ortaklığın kendi paylarını serbestçe iktisap edebileceğine ilişkin genel kurul kararları butlanla sakattır²⁵⁹.
- ❖ Genel kurulun devredilemez yetki ve görevlerinden biri de finansal tabloların onaylanmasıdır. Finansal tabloların denetçinin denetiminden geçmesi zorunludur. Genel kurulun onayladığı finansal tabloların denetçinin denetiminden geçmemesi durumunda bu tablolar düzenlenmemiş sayılacaktır. Bu konudaki genel kurul kararları geçersizdir.
- Denetçi, denetimin sonucunu görüş yazısında açıklar. Olumsuz görüş yazılan ya da görüş verilmesinden sakınılan hallerde genel kurul, bahis konusu finansal tablolara dayanarak, özellikle açıklanan kâr veya zarar ile doğrudan ya da dolaylı bir şekilde ilgili olan bir karar alamaz. Bu düzenlemeye aykırı bir şekilde olumsuz görüş yazısı olmasına karşın bu finansal tablolara dayanarak kar dağıtım kararı alınması durumunda bu genel kurul butlanla sakat olur²⁶⁰.
- ❖ Genel kurulun devredilmez yetkileri arasında kar ve finansal tablolar üzerinde tasarrufa ilişkin kararlar da vardır. Kar dağıtımının genel kurula devredilemeyen bir yetki olarak verilmesi ile birlikte yetkisiz kurul tarafından kar dağıtımı

²⁵⁷ TTK m. 380: “(1) Paylarının iktisap edilmesi amacıyla, şirketin başka bir kişiyle yaptığı, konusu avans, ödünç veya teminat verilmesi olan hukuki işlemler batıldır. Bu butlan hükmü, kredi ve finans kurumlarının işletme konuları içine giren işlemlere ve şirketin veya onun bağlı şirketlerinin çalışanlarına, şirketin paylarını iktisap edebilmeleri için, avans, ödünç ve teminat verilmesine ilişkin hukuki işlemlere uygulanmaz. Ancak, bu istisnai işlemler, şirketin, kanuna ve esas sözleşmesine göre ayırmak zorunda bulunduğu yedek akçeleri azaltıyor veya 519’uncu maddede düzenlenen yedek akçelerin harcanmalarına ilişkin kuralları ihlal ediyor ve şirketin 520’inci maddede öngörülen yedek akçeyi ayırmasına imkân bırakmıyorsa, geçersizdir.

(2) Ayrıca, şirket ile üçüncü kişi arasında yapılmış bulunan ve bu kişiye, şirketin kendi paylarını; şirketin, şirkete bağlı bir şirketin veya şirketin paylarının çoğunluğuna sahip olduğu şirketin hesabına alma hakkı tanıyan ya da böyle bir yükümlülük öngören bir düzenleme, eğer bu payları şirket alsaydı işlem 379’uncu maddeye aykırı kabul edilecek idiyse batıldır.”

²⁵⁸ TTK m. 380 gerekçesi bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 180.

²⁵⁹ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 200.

²⁶⁰ TTK m. 403/5 gerekçesi bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 194.

neticesini doğuracak kararlar butlanla sakat olacaktır²⁶¹. Bilanço karının dağıtılmasına genel kurulun değil de yönetim kurulunun karar vermesi halinde bu karar sermaye korunmasını ihlal ettiğinden butlanla sakattır²⁶².

- ❖ Anonim ortaklık sermaye artırımında da ortaklığın kuruluşuna benzer hükümler düzenlenmiştir. Kanunda bahsedilen prosedürlere uyulmaması halinde sermaye artırımına ilişkin karar batıl olacaktır ayrıca sermaye artırımı geçerli olmayacağından ödenen bedeller sahibine iade edilecektir.
- ❖ Ortaklık pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı vardır. Ayrıca tasfiyeye ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla pay sahipleri sermaye olarak ortaklığa verdiklerini geri talep edemezler yani sermayenin iadesi yasağı bulunmaktadır. Anonim şirketin ortağa borç vermesi çoğunlukla sermayenin iadesi sonucunu doğurmaktadır. Yine kanunumuzda sermaye için faiz ödenemeyeceği de belirtilmiştir. Anılan bu düzenlemelerin amacı pay sahiplerinin şahsi işlerinde ortaklık kasasını kullanmalarının önüne geçmek ve şirketten para çekmelerini engellemektir²⁶³.
- ❖ Anonim ortaklıkta kâr payı yalnızca net dönem kârından ya da serbest yedek akçeden dağıtılabilir. Bu hükümlere uyulmadan kâr dağıtımına ilişkin verilecek kararlar batıl olacaktır.
- ❖ Kötü niyetli olarak ve haksız yere kâr payı ya da hazırlık dönemi faizi alan pay sahipleri aldıklarını iade etmek zorundadırlar. Haksız yere kâr almak, muhasebe standardının değişmesi ya da farklı yorumlanması sonucu kârın dağıtılması durumunda oluşur ve pay sahibi bunu geri vermekle yükümlüdür²⁶⁴. Standartlara aykırı hareket etmek sureti ile meydana gelen bilanço ile kâr dağıtımı yapıldığında kâr dağıtımına ilişkin alınan genel kurul kararı butlanla sakattır²⁶⁵.

Genel olarak Ticaret Kanunu'muzda sayılan sermayenin korunmasına ilişkin olan düzenlemelere değinilmeye çalışılmıştır. Değinmiş olduğumuz haller dışında da anonim ortaklıklarda sermayenin korunması düzenlemeleri vardır. Mahkeme tarafından bir hükmün sermayeyi koruyucu nitelikte olup olmadığı hususu değerlendirebilir²⁶⁶. Sermayenin korunması ilkesine aykırı olan genel kurul kararları batıldır.

²⁶¹ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1687.

²⁶² Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 996, N. 352.

²⁶³ TTK m. 358 gerekçesi bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 164.

²⁶⁴ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1698-1699.

²⁶⁵ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1291, N. 44.

²⁶⁶ Tekinalp, **Sermayenin Korunması İlkesi**, s. 1699.

2.1.2.1.2. Türk Ticaret Kanunu’nun 447’inci Maddesinde Sayılmayan Butlan Nedenleri

Türk Ticaret Kanunu’nda genel kurul kararlarının butlanı sebepleri sınırlı olmamak üzere sayılmıştır. Bu kanun hükmünde sayılmasa dahi bir genel kurul kararının konusunun emredici hükümlere aykırı olması durumunda butlan söz konusu olacaktır. Ancak bu durumda butlanın tespitinde butlanın ikincilliği ilkesinin dikkate alınması gerekmektedir. Ticaret kanununda emredici olarak düzenlenmiş ve bu emredici hükümlere aykırı olarak alınan genel kurul kararları batıl olacaktır. Bu emredici kurallar üzerinde durulacaktır. Konusu açısından genel kurul kararlarına bahsedilenler haricinde de rastlamak mümkündür.

2.1.2.1.2.1. Eşit İşlem İlkesine Aykırılık

Eşit işlem ilkesi, anonim şirkete hâkim temel ilkelerden biridir Aynı koşullarda bulunan pay sahiplerinin aynı işleme tabi tutulmasıdır. Başka bir deyişle, aynı hukuki konumda olan pay sahipleri aynı nimete sahip ve aynı külfete tabi olmalıdırlar²⁶⁷. TTK, eTTK’den farklı olarak eşit işlem ilkesini açık ve özel olarak düzenlemiştir. Her ne kadar da kanun maddesinde eşit işlem ilkesi pay sahipleri bakımından düzenlenmiş olsa da anonim ortaklıkta tüm ilgili kişiler bakımından geçerli olan bir ilkedir. Eşit işlem ilkesi gerek yönetim kurulu gerek genel kurul kararlarında gerekse de bu kararların uygulanmasında ortaya çıkar²⁶⁸.

Bu ilkeye aykırılığın hukuki sonucu, somut olayın özelliklerine bağlı olmak koşulu ile iptal edilebilirliktir ancak tek sonuç iptal edilebilme değildir²⁶⁹. 6102 sayılı TTK’de eşit işlem ilkesine aykırı yönetim kurulu kararının butlanla sakat olacağı belirtilmişken, genel kurul kararları açısından böyle bir düzenlemeye yer verilmemiştir²⁷⁰. Aynı koşullara sahip olan pay sahiplerine aynı işlem öngörmeyen genel kurul kararlarının iptal edilebilirlikle mi yoksa butlanla mı sakat olduğu hususunun üzerinde durulması gerekmektedir. Doktrinde genel kabul gören görüş eşit işlem koşullarına aykırı olan genel kurul kararlarının iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olduğudur²⁷¹. Kanunun kabul ettiği istisnalar haricinde anonim ortaklığın temel

²⁶⁷ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 240.

²⁶⁸ Sami Karahan, **Şirketler Hukuku**, Mimoza Yayınları, Konya 2012, s. 343.

²⁶⁹ Bkz. TTK m. 357 gerekçesi bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 164.

²⁷⁰ TTK m. 357: “(1) Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur.”

²⁷¹ Gül Okutan, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, İstanbul 2003, s. 167-168.; Tekinalp ve diğerleri, s. 387.

ilkelerine, özellikle pay sahipleri arasındaki eşitlik ilkesine aykırı olan genel kurul kararlarının kanuna aykırı olmaları sebebiyle iptali gerekmektedir²⁷².

Eşitlik ilkesinin dürüstlük kuralının görünümü olduğu, bu sebeple bu ilkeye aykırı genel kurul kararlarının dolayısı ile dürüstlük kuralına da aykırı olacağı ve iptal davasına konu edileceği bir kısım yazarlar tarafından kabul edilmektedir²⁷³.

Aynı hukuki konumdaki paylara farklı kâr payı ödenmesini öngören; kâr payının ödenme zamanı konusunda pay sahipleri arasında ayrımcılık yapan; ortaklık menfaati açısından haklı ve yeterli bir sebep olmadığı halde sonradan yapılacak ana sözleşme değişikliği ile bir kısım pay sahiplerine oy hakkı ya da yönetime katılma hususlarında imtiyaz tanıyan genel kurul kararları eşitlik ilkesine aykırıdır ve iptal edilebilirlikle sakattır²⁷⁴.

Eşitlik ilkesine aykırılığın koruyucu haklarla ilgili olduğu ve mutlak nitelik taşıdığı hallerde butlan söz konusu iken, aykırılığın nispi nitelik taşıması ve oransallık ilkesinin uygulandığı hallerde iptal edilebilirlik söz konusudur²⁷⁵. Bu ayırım genel kurul kararları açısından geçerlidir ancak yönetim kurulu kararları bakımından da uygulanabilme kabiliyeti vardır²⁷⁶.

Eşitlik ilkesine aykırılık, iptal edilebilirlikle sakat olmakla birlikte somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Eşitlik ilkesinin sürekli olarak ortadan kaldırılmasını ve keyfi işlemler yapmayı amaçlayan ana sözleşme değişiklikleri hem ahlaka aykırılık hem de anonim ortaklığın niteliği ve yapısı ile bağdaşmaması için batıl kabul edilmelidir²⁷⁷.

2.1.2.1.2.2. Sorumluluk Hükümlerini Ortadan Kaldırmaya Yönelik Genel Kurul Kararları

Türk Ticaret Kanunu'nun birçok maddesinde sorumluluk hallerine yer verilmiştir. Bu hallere denetçinin ve işlem denetçilerinin sorumluluğu; kurucuların, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu örnek olarak verilebilir. Kanunda düzenlenen sorumluluğu kaldırıcı nitelikte olan genel kurul kararları butlanla sakattır²⁷⁸.

²⁷² Tekinalp ve diğerleri, s. 387, N. 733.; Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, B. 4, s. 357.

²⁷³ Tekinalp ve diğerleri, s. 460-461, N.887.; Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 240.

²⁷⁴ Örnekler için bkz. Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 241.

²⁷⁵ Şükrü Yıldız, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi**, Ankara 2004, s. 213 vd.

²⁷⁶ Yıldız, **Eşit İşlem İlkesi**, s. 216.

²⁷⁷ Karasu, **Butlan**, s. 1254.; Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 241.; Yıldız, **Eşit İşlem İlkesi**, s. 213 vd.

²⁷⁸ Zafer Saka, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, Vedat Yayınevi, İstanbul 2004, s. 232.

2.1.2.1.2.3. Payın İtibari Değerinin Kanuna Aykırı Belirlenmesi

Anonim ortaklıkta bir payın itibari değeri en az bir kuruştur²⁷⁹. Payın itibari değeri sadece birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir. Bu hükme uygun olmayan şekilde itibari değer belirlenmesine dair genel kurul kararı butlanla sakattır. Bu şekilde oluşan paylar geçersizdir ancak yapılan ödeme sebebiyle zarara uğrayanlar zararlarının tazminini talep edebilirler.

2.1.2.1.2.4. Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını İktisap Yasağının İhlali

Türk Ticaret Kanunu'nda ortaklığın kendi paylarını iktisap ve rehin yasağı düzenlemesi yer almaktadır²⁸⁰. Genel kurulun yönetim kuruluna yetki vermesi halinde ortaklığın payları iktisap ve rehin olarak kabul edilebilecektir. Bu konuda genel kurul yalnızca yönetim kuruluna yetki verebilir ki aksi takdirde böyle bir karar butlanla sakat olacaktır. Yönetim kurulunun yetkiyi genel kurulun belirlediği amaçlarla kullanabilecektir. Genel kurulca belirlenecek amaç, ahlaka, adaba ve kanuna aykırı ve borsa ticareti yapmaya yönelik olamaz²⁸¹. Bu şekilde bir amaca yönelik olan bir genel kurul kararı batıldır.

2.1.2.1.2.5. Kesin Hükme Aykırılık

Anayasada idare ile yasama ve yürütme organlarının yargı kararlarına uymalarının zorunlu olduğu hiçbir organın ve idarenin mahkeme kararlarını değiştiremeyeceği ve mahkeme kararlarının geciktirilemeyeceği ifade edilmiştir²⁸². Bu nedenlerle genel kurul kararları kesinleşmiş mahkeme kararlarına aykırı olamaz. Konusu açısından kesinleşmiş bir mahkeme kararına aykırı olan genel kurul kararı butlanla sakattır²⁸³.

²⁷⁹ TTK m. 476: “Payın itibarî değeri en az bir kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir. Anılan itibarî değer Cumhurbaşkanı'nca yüz katına kadar artırılabilir.

(2) Birinci fıkraya aykırı olarak çıkarılan paylar geçersizdir; ancak, pay için yapılan ödemedan doğan haklar saklıdır. Söz konusu payları ihraç edenler, zarar verdikleri kişilere karşı müteselsilen sorumludur. Zamanaşımı hakkında 560'ıncı madde uygulanır.

(3) Zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibarî değeri bir kuruştan fazla olduğu takdirde bir kuruşa kadar indirilebilir.”

²⁸⁰ TTK m. 379: “1) Bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu hüküm, bir üçüncü kişinin kendi adına, ancak şirket hesabına iktisap ya da rehin olarak kabul ettiği paylar için de geçerlidir.”

²⁸¹ TTK m. 379 gerekçesi Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 178.

²⁸² Anayasa m. 138 f. 3: “Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.”

²⁸³ Karasu, Butlan, s. 1252-1253.

2.1.2.1.2.6. Alacaklıları, Potansiyel Pay Sahiplerini ve Ortaklık Çalışanlarını Koruyan Düzenlemelere Aykırılık

Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde genel kurul kararlarının butlan sebepleri sayılmıştır ancak bu sebepler arasında ortaklık alacaklılarını, potansiyel pay sahiplerini ya da çalışanları koruma amaçlı emredici hükümlere aykırılık sayılmamıştır. Ortaklık alacaklılarını, potansiyel pay sahiplerini ya da çalışanları korumaya yönelik emredici hükümlere aykırı olan genel kurul kararları geçersizdir.

Ortaklık sermayesini ve mal varlığını koruyan hükümler aynı zamanda şirket alacaklılarını da koruyucu nitelik taşımaktadır. Dolayısı ile mal varlığının korunmasına ilişkin hükümleri ihlal eden genel kurul kararları batıldır. Genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma yetkisi olan kişiler arasında alacaklılar, çalışanlar ve potansiyel pay sahipleri sayılmamıştır. Bu sebeple söz konusu kişileri korumaya yönelik emredici hükümlere aykırı genel kurul kararı batıl olacaktır.

2.1.2.2. Şekil Açısından Butlanla Sakat Genel Kurul Kararları

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda konu yönünden batıl genel kurul kararlarından bahsedilmiştir. Butlan sebepleri sınırlayıcı olmamakla beraber sayılmıştır. TTK'de şekil yönünden batıl genel kurul kararlarından söz edilmemiştir. Şekil yönünden batıl genel kurul kararlarını ve nedenlerini belirleme görevi doktrine ve yargı kararlarına bırakılmıştır.

Doktrinde şekle aykırılığın yaptırımının tespiti için şöyle bir ölçü ileri sürülmüştür: *“Şekil ve usul açısından emredici hükümlere aykırılık yokluk halini doğurur. Ancak, emredici hükmün sadece pay sahiplerinin çıkarlarını koruması halinde, yokluk veya butlan değil iptal edilebilirlik hali söz konusudur.”*²⁸⁴.

Bir genel kurul kararının meydana gelmesindeki şekil noksanlığının müeyyidesinin hangi durumlarda butlan, hangi durumlarda yokluk, hangi durumlarda da iptal edilebilirlik olduğu tartışmalıdır. Şekil şartı öngörülen sözleşmelerde şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmeler borçlar hukuku anlamında kesin hükümsüzdür. Borçlar Kanunu'ndaki bu hükmün genel kurul kararlarına uyarlayarak her türlü şekil eksikliğinin butlan olduğunu kabul etmek doğru olmayacaktır. Şekil açısından geçerli olmayan genel kurul kararlarının belirlenmesinde butlanın ikincilliği ilkesinin

²⁸⁴ Tekinalp ve diğerleri, s. 382, N. 721.

uygulanması gerekmektedir²⁸⁵.

Geçerli bir genel kurul kararından bahsedebilmek için genel kurulun yetkili organ ya da kişilerce usulüne uygun olarak toplantıya çağırılması gerekmektedir. Akabinde toplantı nisabı sağlanmışsa gündem maddeleri oylanmalı ve kanunda belirtilen yetersayı ile karar oluşmaktadır. Genel kurul kararının meydana gelmesinde hangi noksanlığın genel kurul kararını batıl edeceğinin tespiti için genel kurul kararlarındaki eksiklik hallerinin incelenmesi faydalı olacaktır.

2.1.2.2.1. Anonim Ortaklık Genel Kurulunun Yetkisizliği

Anonim ortaklık genel kurulunun görev ve yetkileri TTK'de sayılmıştır²⁸⁶. Kanun hükmünde sayılanlar dışında genel kurulun yetkili olduğu konulara çeşitli hükümlerde yer verilmiştir. Yönetim kurulu üyeleri aleyhinde sorumluluk davası açılması bu duruma örnektir. Genel kurul tarafından verilen bir kararın geçerli olabilmesi için öncelikle alınan bu kararın genel kurulun yetkisine giren bir konu ile ilgili olması gerekmektedir. Genel kurul yetkisi olmayan bir konuda karar aldığında alınan bu karar geçersizdir. Yönetim kurulunun görev ve yetkisi dahilinde olan bir konuda genel kurulca karar alınması halinde alınan karar batıldır.

Kanunda ve ana sözleşmede açıkça belirtilen konularda genel kurul karar alabilir. Kanun ve ana sözleşme ile başka bir organa bırakılmamış olsa bile, şayet açıkça kanun ve ana sözleşme ile genel kurul yetkilendirilmemişse bu konularda alınan genel kurulun kararları geçersizdir. Bu geçersizlik türünün tespitinde butlanın ikincilliği ilkesi dikkate alınmalıdır.

²⁸⁵ TTK m. 447 gerekçesi Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 215.

²⁸⁶ TTK m. 408: “(1) Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hâllerde karar alır. (2) Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez: a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi. b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları. c) (Değişik: 26/6/2012-6335/22 md.) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması. d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması. e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi. f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

(3) Tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.”

2.1.2.2.2. Genel Kurul Toplantısı Yapılmadan Alınan Kararlar

Anonim ortaklıkta alınan genel kurul kararının geçerli olabilmesi için kanunen yetkili kılınmış kişilerin çağrısı ile toplanılıp, ön görülen yetersayılara ulaşılması ile karar alınmış olmalıdır. Elden dolaştırma yolu ile alınan karar batıldır geçerli karar alınabilmesi için mutlaka genel kurulun toplanması gerekmektedir. Genel kurul toplantısının yapılması ancak gündem maddesi oylanmadan, oylama yapılmış gibi tutanağa kaydedilmesi durumunda bu şekilde alınan kararlar butlanla sakat olacaktır.

2.1.2.2.3. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmasındaki Usulsüzlükler

Genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin usul ve kurallar kanunda belirtildiği gibi ortaklığın esas sözleşmesinde de toplantıya çağırma usulüne ilişkin hükümler bulunabilir.

2.1.2.2.3.1. Kanunda Belirtilen Çağrı Usulüne Aykırılık

Anonim ortaklık genel kurulu toplantıya esas sözleşmede belirtildiği üzere Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ve ortaklığın internet sitesinde yayımlanan ilanla çağrılır²⁸⁷. Toplantıya çağrı toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılmalıdır. Toplantı günü ortaklığa pay senedi ya da pay sahipliğini kanıtlayıcı belge vermek suretiyle adreslerini bildiren pay sahipleri ile pay defterine kayıtlı olan pay sahiplerine, gündem ve genel kurul toplantısının günü ile ilanın çıktığı ya da çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Genel kurul toplantısına davetin tüm pay sahiplerine yapılmış olması gerektiği gibi bu davetin davet etmeye yetkili kişilerce yapılması gerekmektedir. Ayrıca yapılan davetin içeriğinden de toplantının yapılacağı yer ve zamanın şüpheye yer vermeyecek şekilde belirtilmiş olması zorunludur. Çağrı usulüne uyulmadan alınan kararların akıbetinin ne olacağı konusunda gerek doktrinde gerekse de yargı kararlarında birlik yoktur. Ancak genel olarak kabul edilen görüş çağrı usulüne uyulmadan alınan kararların yokluk ve iptal edilebilirlik olduğu yönündedir²⁸⁸.

²⁸⁷ TTK m. 414: “Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

(2) Sermaye Piyasası Kanunu'nun 11'inci maddesinin altıncı fıkrası hükmü saklıdır.”

²⁸⁸ Yargıtay 11. HD., 2017/4590 E., 2019/3495 K.: “..... Davalı vekilinin temyiz itirazlarına gelince; dava, davalı şirketin 26.10.2015 tarihli genel kurulunda alınan kararların butlanla sakat

2.1.2.2.3.1.1. Çağrı Yapılmadan Genel Kurulun Toplanmış Olması

Geçerli bir genel kurulun mevcudiyetinden bahsedebilmek için genel kurulun yetkili kişiler vasıtası ile toplantıya çağrılması şarttır. Bu durumun istisnası tüm pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin hazır olmaları ve hiçbirinin de itiraz etmemesi durumunda çağrı usulüne uyulmamasına rağmen toplanan kurulda karar alınabilir yani sayılan koşulların bulunması durumunda çağrısız genel kurulda alınan kararlar sıhhatli olacaktır²⁸⁹. Genel kurulun toplantıya çağrılmaksızın karar alması durumunda alınan genel kurul kararının geçersizliğinin türü konusunda yargı kararları ve doktrinde birlik yoktur. Doktrinde genel olarak kabul edilen görüş, hiçbir çağrı yapılmadan

*olduğunun tespiti istemine ilişkindir. İlk derece mahkemesince, toplantının çağrı usulüne uyulmaksızın yapıldığı, sermaye artırımına ilişkin 6. maddenin kabulü ile şirket sermayesinin arttırılmasına karar verildiği ancak davacı ortağın rüçhan hakkı kullandırılmaksızın sermayenin yeni dağılımının belirlendiği gerekçesiyle alınan kararın butlanla sakat olduğunun tespitine karar verilmiştir. Butlan sebepleri Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesinde "Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür." şeklinde genel olarak sayılmış olup Türk Ticaret Kanunu 447. maddesinde de "Genel kurulun, özellikle; pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır." şeklinde daha özel ve somut olarak sayılmıştır. Genel kurul kararlarının iptal sebepleri ise Türk Ticaret Kanunu 445. maddesinde düzenlenmiş olup, buna göre 446. maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, iptal davası açabilecektir. Yine aynı Kanun'un 446. maddesinde ifade edildiği üzere, toplantıya katılsın ya da katılmasın, çağrının usulüne göre yapılmadığını ve bu aykırılığın genel kurul kararı alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri bunu iptal davasına konu edebilecektir. Tüm bu açıklamalardan sonra somut olaya baktığımızda, çağrı usulüne uyulmaksızın yapılan genel kurul toplantısında oy birliğiyle ana sözleşmenin 6. maddesinin tadili ile şirketin sermaye artırım kararı olarak ana sözleşme değişikliğine gittiği, ancak diğer tüm ortaklara eşit oranda sermaye artırımına iştirak hakkı tanınırken haklı bir gerekçe sunulmaksızın davacı ortağın sermaye artırımına iştirakının sağlanmamış olduğu, rüçhan hakkının kullandırılmadığı, bu haliyle alınan kararın her şeyden önce dürüstlük ve eşitlik ilkelerine aykırı olduğu anlaşılmıştır. Oysaki TTK'nin 461. maddesine göre, her pay sahibi yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre alma hakkını haizdir. Eşitlik ilkesine bir defalık aykırılık oluşturan genel kurul kararları iptal edilebilir niteliktedir. Bir defalık değil de sürekli olarak aykırılık oluşturan kararlar ise batıl olur (Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul 2014, s. 227 vd.). Nitekim dosya kapsamında bulunan 08.08.2016 tarihli bilirkişi raporu da aynı doğrultuda olup, raporda sermaye artırımına ilişkin kararın iptal edilebilir bir karar olduğu, batıl olmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır. Bu durumda, sermaye artırımı yönünden butlanı gerektirir bir genel kurul kararı söz konusu değildir. Bu nedenle de alınan genel kurul kararlarının ancak iptali istenebilecektir. İptal davasının ise TTK 445. maddesi uyarınca karar tarihinden itibaren üç ay içinde açılması gerektiği, genel kurulun 26.10.2015 tarihinde yapıldığı ancak davanın 03.03.2016 tarihinde açılmış olduğu anlaşıldığından, üç aylık hak düşürücü süre içinde açılmayan davanın reddi gerekirken, İlk Derece Mahkemesi'nce butlana tabi bir karar olduğuna kanaat getirilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, buna bağlı olarak Bölge Adliye Mahkemesi'nin davalının istinaf başvurusunun esaslan reddine dair kararının bozulması gerekmiştir....." **Kaynak:** www.kazanci.com, e.t.: 10/05/2019.*

²⁸⁹ TTK m. 416: "(1) Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın, genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler.

(2) Çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir."

gerçekleştirilen toplantının genel kurul toplantısı niteliğini taşımayacağı dolayısı ile alınan kararların yoklukla sakat olduğudur²⁹⁰. Pay sahiplerinin temel hakları olan genel kurula katılma, oy kullanma ve görüşünü beyan etme gibi haklarını kullanabilmesi için Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan ve iadeli taahhütlü mektubun gönderilmesi asgari koşuldur ve dolayısı ile bu hüküm mutlak emredici niteliği haizdir, istisnalar dışında bu usule uyulmadan alınan kararlar yoklukla sakattır²⁹¹. Genel kurul çağrı usulüne uymamanın kamu düzeni ile ilgili olduğu ve bu hükmü uymama yaptırımının butlan olmasının kabulü hukuk güvenliği ilkesi ile bağdaşmaz, çağrı usulüne uymama kamu düzeni ile ilgili değil doğrudan pay sahiplerinin çıkarları ile ilgili olduğundan iptal edilebilirlikle sakattır²⁹². Yargıtay bir kararında bir pay sahibinin hazır bulunmadığı çağrısız genel kurulda alınan kararların batıl sayılması gerektiğini ifade etmiştir²⁹³. Kanımca bir genel kurulun varlığından bahsedebilmek için usulüne uygun olmasa da davet sonucu toplanmış bir genel kurul bulunmalıdır. Aksi takdirde iptal edilebilirlikten ya da butlandan değil yokluktan söz edilecektir. Borçlar Kanunu'ndaki şekle uyulmadan yapılan sözleşmelerin kesin hükümsüz olduğundan hareketle çağrı yapılmaksızın toplanan genel kurul kararlarının batıl olduğu akla gelebilir fakat davetin yapılmaması o anlamda bir şekle aykırılık değildir dolayısı ile davetin hiç yapılmaması halinde alınan genel kurul kararları yoklukla sakattır.

2.1.2.2.3.1.2. Genel Kurulun Yetkili Olmayan Kişilerce Çağrılmış Olması

Türk Ticaret Kanunu'nda sınırlı olarak genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olan kişiler sayılmıştır²⁹⁴. Bu sayılan kimseler dışında hiç kimseye genel kurul kararı ile

²⁹⁰ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 196.; Tekinalp ve diğerleri, s. 363.

²⁹¹ Erdoğan Moroğlu, "Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Davet Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları", **Makaleler**, İstanbul 2010, s. 179-180.

²⁹² Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, B. 4, s. 353.

²⁹³ Y. 11. HD., 09.10.2009, E. 6535/K. 10359, (Eriş, TTK, 2. Cilt, s. 2575).

²⁹⁴ TTK m. 410: "(1) Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye memurları da görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağrılabilirler. (2) Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir."

TTK m. 411: "(1) Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.

(2) Gündeme madde konulması istemi, çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olmalıdır.

(3) Çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır.

ya da ana sözleşmeye eklenecek bir hükümle genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilemez. Genel kurulca alınan bir kararla çağrısız toplantı kararının alınması, bir sonraki toplantı tarihinin belirlenmesi ya da bu konuda yönetim kuruluna direktif verilmesine imkân yoktur²⁹⁵. Genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olan kanun hükümleri emredici nitelikte olması ve çağrının varlık koşulu olması sebebiyle bu hükümlere riayet edilmeden alınan genel kurul kararları yok hükmündedir²⁹⁶. Yargıtay da toplantının yetkili olmayan kişilerce çağrılması halinde yokluk yaptırımının söz konusu olacağını ifade etmiştir²⁹⁷.

2.1.2.2.3.1.3. Genel Kurul Çağrısının Muhtevasının Kanuna Aykırı Olması

Genel kurul çağrı davetinde genel kurulu yapılacak olan anonim ortaklığın adı, toplantı yeri ve zamanın belirtilmiş olması gerekmektedir²⁹⁸. Çağrı davetinde bu hususlar belirtilmemiş ya da yanlış anlaşılıyorsa veya pay sahiplerinin bu davet metninden toplantı yeri ve zamanını anlayabilmelerine olanak yoksa, bu genel kurulunda alınan kararlar yoklukla sakat olacaktır²⁹⁹.

Ayrıca genel kurula çağrı davet metninde toplantıda görüşülecek konular da yer almalıdır. Bu düzenleme doğrudan doğruya pay sahiplerinin çıkarlarını koruma amaçlı

(4) Yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır; aksi hâlde çağrı istem sahiplerince yapılır.”

²⁹⁵ Tekinalp, s. 169, N. 13-18.

²⁹⁶ Moroğlu, **Toplantıya Davet Merasimine Aykırılık**, s. 177, dpn. 12.; Tekinalp ve diğerleri, s. 382, N. 721.

²⁹⁷ Yargıtay 11. HD., 10/04/2007, E. 14116/K. 5618: “.....Dava, davalı şirketin 24.03.2001 tarihli olağan genel kurul toplantısının ve alınan kararların iptali istemine ilişkindir. Davacılar vekili, diğer bir kısım iddialarının yanında anılan genel kurul toplantısına çağrının yetkisiz kişi veya kişiler tarafından yapıldığını iddia ederek, alınan kararların iptalini istemişler, bu iddialarını ise davalı şirketin yönetiminin Kadıköy 1. Asliye Ticaret Mahkemesi’nin 1998/266 E sayılı dosyasıyla kayyım tevdii edildiği, anılan kararın Yargıtay’ca bozulması üzerine, mahkemece bozmaya uyularak davanın reddedildiği, ancak bu arada kayyım heyetinin şirketi genel kurul toplantısına çağırarak iptali talep edilen genel kurulu toplantıya çağırın yönetim kurulu üyelerinin seçildiğini, yetkisiz kişilerce yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurul kararlarının iptali gerektiği şeklinde somutlaştırmıştır. Bu durumda mahkemece, öncelikle Kadıköy Asliye Ticaret Mahkemesi’nin anılan dosyası getirtilerek davacılar vekilinin iddiasında yer aldığı gibi, şirketin kayyım tevdii edildiği süreçte kayyım heyeti tarafından genel kurulun toplantıya çağrılıp, çağrılmadığının ve bilahare anılan kayyım heyeti tayini davasının retle sonuçlanıp, sonuçlanmadığının belirlenmesi, bu hususların sabit olması halinde yetkisiz kayyım heyeti tarafından yapılan çağrı ile toplanan genel kurul toplantısının hükümsüzlüğünün tespiti veya iptali yönünde bir dava açılıp açılmadığının veya bu yönde kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunup, bulunmadığının araştırılması, böyle bir kararın varlığı halinde yetkisiz yönetim kurulunca yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararların salt bu çağrıdaki ağır usulsüzlük nedeniyle yoklukla malul olduğunun tespitine karar verilmesi, eğer böyle bir dava açılmamışsa ancak, bu durumda çağrının usulüne uygun olduğu kabul edilerek TTK’nin 381. maddesindeki dava açma koşullarının değerlendirilmesi gerekirken, bu husus gözden kaçırılarak noksan incelemeyle yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davacılar yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.....” Kaynak: <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>, e. t.: 07/09/2019.

²⁹⁸ Moroğlu, **Toplantıya Davet Merasimine Aykırılık**, s. 177.

²⁹⁹ Moroğlu, **Toplantıya Davet Merasimine Aykırılık**, s. 177.

olduğundan gündemin davet metninde hiç bulunmaması ya da eksik bulunması davetin usulsüzlüğü neticesini doğurur ve böyle bir toplantıda alınan kararlar iptal edilebilirlikle sakattır³⁰⁰.

2.1.2.2.3.1.4. Genel Kurulun Çağrı Usulündeki Eksiklik

Toplantı tarihinden en az iki hafta önce ortaklığın internet sitesinde ve TTSG’de yayımlanan ilan ile genel kurul toplantıya çağrılır. Bunun dışında ortaklık tarafından adresi bilinen pay sahiplerine gündem, toplantı günü ve ilanın çıktığı ya da çıkacağı gazeteler iadeli taahhütlü mektupla bildirilmelidir.

Kanunda belirtilen çağrı usulünde eksiklik bulunması durumunda toplanan genel kurulda alınan kararlar iptal edilebilirlikle sakattır. Genel kurulun toplantıya daveti toplantı tarihinden bir hafta önce yapılmışsa, toplantıda alınan karar iptal edilebilirlikle sakat olurken; genel kurulun toplantıya daveti için öngörülen iki haftalık kanuni çağrı süresinin genel kurul kararı ile on güne indirilirse bu karar butlanla sakat olur.³⁰¹

Yargıtay’ın yerleşmiş olan içtihatlarında çağrı usulünü düzenleyen hükümlere aykırılığın tek başına iptal nedeni olmadığı, bu aykırılıkla birlikte toplantıda alınan kararın yasaya, ana sözleşmeye ya da dürüstlük kuralına aykırı olması da aranmıştır³⁰².

Türk Ticaret Kanunu’muz eski Türk Ticaret Kanunu’ndan farklı olarak genel kurul toplantısının ortaklığın internet sitesinden de ilan edilmesini zorunlu kılmıştır. Ortaklığın internet sitesinde toplantı davetinin hiç yapılmaması ya da eksik yapılması TTSG’de ilanın hiç yapılmaması ya da eksik yapılması durumu ile aynı hukuki sonucu doğuracaktır.

2.1.2.2.3.2. Esas Sözleşmede Belirtilen Çağrı Usulüne Aykırılık

Genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi esas sözleşme ile pay sahiplerine verilebilir fakat paya sahip olmayan kişilere genel kurulu toplantıya çağırma hakkı tanınmaz. Yasada genel kurulu toplantıya çağırma hakkı olan kişilerin bu yetkilerini sınırlandıran ya da bertaraf eden hükümler esas sözleşmede yer alamaz. Bu hükümlere aykırı olan genel kurul kararları butlanla sakat olacaktır.

³⁰⁰ Moroğlu, *Toplantıya Davet Merasimine Aykırılık*, s. 178.

³⁰¹ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 805, N. 372.

³⁰² Yargıtay 11. HD., 24/06/2005, E. 8092/K. 6714.; Yargıtay 11. HD., 14/05/2007, E. 4924/K. 7348.; Yargıtay 11. HD., 03/12/2007, E. 12652/K. 15276, (Kazancı İçtihat Bilgi), e. t.: 12/06/2019.

2.1.2.2.4. Toplantı ve Karar Yetersayısına Uyulmadan Alınan Kararlar

2.1.2.2.4.1. Kanunda Belirtilen Toplantı ve Karar Yetersayısına Aykırılık

Geçerli bir genel kurulu kararının varlığı için genel kurul kararının kanunda belirtilen toplantı ve karar yetersayılarına uyulmak suretiyle alınmış olması gerekir. Toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan alınan genel kurul kararı geçersizdir ancak bu geçersizliğinin türü hakkında çeşitli görüşler vardır³⁰³.

Yargıtay kararlarında ana sözleşme ve kanunda düzenlenen toplantı ve karar yetersayılarına ulaşılmadan toplanan bir genel kurulda alınan kararın yoklukla sakat olduğu kabul edilmiştir³⁰⁴. Yargıtay başka bir kararında ise, TTK'de belirtilen çoğunlukla genel kurul kararının alınmamış olması durumunda genel kurul toplantısı için toplantı ve karar nisapları oluşmadığından, genel kurulda alınan tüm kararların batıl olduğuna hükmetmiştir³⁰⁵.

Doktrinde genel kabul gören görüş, kanunda belirtilen toplantı ve karar yetersayıları genel kurul kararının kurucu unsuru olduğundan hareketle bu yetersayıya uyulmaksızın alınan genel kurul kararlarının yok olduğu yönündedir³⁰⁶. Kanaatimce de toplantı ve karar yeter sayısı genel kurul kararının meydana gelmesinin şartlarından biri olduğundan bu şarta uyulmaksızın alınan genel kurul kararları yoklukla sakat olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nu genel kurul toplantı süresi boyunca toplantı yetersayısının korunmasının zorunlu olduğunu ifade edilmiştir³⁰⁷. Toplantı yetersayısı toplantı sürerken ayrılanların olması nedeni ile kaybedilmişse toplantı sürdürülemeyecektir³⁰⁸. Bu aşamadan sonra alınacak olan genel kurul kararı yoklukla sakat olacaktır.

2.1.2.2.4.2. Esas Sözleşmede Belirtilen Toplantı ve Karar Yetersayısına Aykırılık

Toplantı ve karar yetersayısı kanunda öngörülmüş olabileceği gibi ana sözleşme ile toplantı ve karar yetersayısı kararlaştırılmış olabilir. 6098 sayılı TBK kanunen şekil

³⁰³ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 196.

³⁰⁴ Y. 11. HD., 24/1/2002, E. 2001/11392, K. 2002/427.; 11. HD., 1/10/2001, E.2001/7442, K.2001/7269, Y. 11. HD., 05/12/2007, E. 12043/K. 15351, (Kazancı İçtihat Bankası), e. t.: 12/06/2019.

³⁰⁵ Y. 11. HD., 12/05/2003, E. 12443/K. 4692, (Kazancı İçtihat Bankası), e. t.: 12/06/2019.

³⁰⁶ Tekinalp ve diğerleri, s. 369, N. 691.

³⁰⁷ TTK m. 418: "(1) Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşılamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz. (2) Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir."

³⁰⁸ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 179-180.

zorunluluğu öngörülme­yen hallerde tarafların hukuki işlem için şekil zorunluluğu kararlaştırma­ları ve kararlaştırılan şekle uyulamadan yapılan hukuki işlemlerin bağlayıcı olamayacağı ifade edilmiştir. Hukuki işlemin tarafları kararlaştırmış oldukları bu şekil şartını ispat kolaylığı sağlamak için kararlaştırmadıklarını kanıtlayamadıkları takdirde yapılan işlem hükümsüz olacaktır. Bu düşünceden hareketle ana sözleşme ile getirilen toplantı ve karar yetersayısına aykırı olan genel kurul kararının butlanla sakat olduğu söylenebilir. Türk Ticaret Kanunu'nda ana sözleşmeye uygun olmayan genel kurul kararlarının iptal edilebilir olduğu hükmü yer almaktadır. Esas sözleşmede belirtilen toplantı ve karar yetersayısına uyulmama halinde genel kurul kararının geçersizliğinin türü hakkında çeşitli görüşler mevcuttur.

Birçok Yargıtay kararında esas sözleşmede kararlaştırılan toplantı ve karar yetersayısı oluşmadan toplanan genel kurul kararının yok hükmünde olduğu ifade edilmiştir. Yargıtay bu görüşünü sürdürmüştür ve yerleşik içtihat haline gelmiştir.³⁰⁹

Doktrinde ana sözleşmede belirtilen toplantı ve karar yetersayılarına uyulmadan alınan kararlarının iptal edilebilirlikle sakat olduğu ifade edilmiştir. Kanunda öngörülen toplantı ve karar yetersayısına uymak şartıyla yalnızca ana sözleşmede öngörülen yetersayılara aykırılığın yokluk değil iptal edilebilir olduğu, hukuk güvenliği ilkesi sebebi ile yokluk yaptırımının sınırlı şekilde uygulanması gerektiği savunulmuştur³¹⁰. Bana göre de ana sözleşmeyle getirilen yetersayılara uyulmadan alınan genel kurul kararı iptal edilebilirdir. Yukarıda bahsedilen borçlar hukukunda düzenlemeler dikkate alındığında söz konusu genel kurul kararlarının batıl olduğu akla gelebilir³¹¹. Ancak diğer taraftan Ticaret Kanunu'nda ana sözleşme hükümlerine aykırı olarak alınan kararların iptal edilebilir olduğu düzenlemesi yer almaktadır. Anonim ortaklık da Ticaret Kanunu'nda düzenlendiğinden ticaret hukuku ilke ve kurallarının uygulanması gerekmektedir. Ayrıca önemli bir ilke olan butlanın ikincilliği ilkesi de bu tür kararların iptal edilebilir olduğu görüşünü desteklemektedir.

2.1.2.2.5. Genel Kurul Toplantısının Yürütülmesindeki Usulsüzlükler

Genel kurul toplantısına, denetçinin ve Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin katılması gerekmektedir. Bunun dışında bakanlık temsilcisinin de genel

³⁰⁹ Y. 11. HD., 24/1/2002, E. 2001/11392, K. 2002/427.; 11. HD., 1/10/2001, E. 2001/7442, K. 2001/7269 (Kazancı İçtihat Bankası), e. t.: 12/06/2019.

³¹⁰ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 794, N. 344.; Korkut, s. 161.

³¹¹ Oğuzman, s. 130.

kurulda hazır olması şarttır³¹². Bunlara ilişkin hükümler emredici niteliktedir bu hükümlere uyulmamasının ilgili genel kurul toplantısında alınacak genel kurul kararının geçerliliği üzerinde ne gibi etki doğurduğunun incelenmesinde fayda vardır. Genel kurul toplantı tutanağındaki noksanlıkların kararın geçerliliği üzerindeki etkisi incelenmelidir. Gündeme bağlılık ilkesine uyulmayarak alınan genel kurul kararının geçersizliğinin türünün ne olduğunun saptanması gerekmektedir.

2.1.2.2.5.1. Genel Kurul Toplantısına Katılması Zorunlu Olan Kimselerin Toplantıya Katılmaması

2.1.2.2.5.1.1. Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçiler

Yönetim kurulu üyeleri açısından genel kurul toplantısına katılma zorunluluğu kabul edilmiştir. Kanunda belirtilen hükme göre, murahhas üyelerin ve en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısına katılması zorunludur. Diğer yönetim kurulu üyelerinin genel kurul toplantısında hazır bulunması şart değildir ancak istedikleri takdirde katılabileceklerdir. Genel kurulda denetçinin de hazır bulunması şarttır. Kanunda her ne kadar da sayılan kişilerin genel kurula katılma zorunluluğundan bahsedilmişse de bu hükmün ihlali halinde genel kurulun kararının geçerliliğine bir etki edip etmediğinin tartışılması gerekmektedir. Bu hükme uyulmaması genel kurul kararının geçerliliğine herhangi bir etki etmez³¹³. Kanunda bu düzenlemeye aykırılık hali için herhangi bir yaptırım öngörülmemiştir ancak denetçi ve yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılma şartına riayet etmemeleri bu kişilerin sorumluluklarının doğmasına yol açacağı şüphesizdir³¹⁴. Kanımca genel kurulda hazır bulunma zorunluluğuna uygun davranılmamasının ne gibi bir yaptırıma tabi olacağının düzenlenmemiş olması çok büyük bir noksanlıktır.

³¹² TTK m. 407: “(1) Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanuni istisnalar saklıdır.

(2) Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi (...) (1) genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler.

(3) 333’üncü madde gereğince belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında Gümrük ve Ticaret Bakanlığının temsilcisi de yer alır. Diğer şirketlerde, hangi durumlarda Bakanlık temsilcisinin genel kurulda bulunacağı ve genel kurul toplantıları için temsilcilerin görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar ile bunların nitelik, görev ve yetkileri ayrıca ücret tarifeleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’na çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. Bakanlık temsilcisinin toplantıya katılma giderleri ve ücretleri ilgili şirket tarafından karşılanır.”

³¹³ TTK Gerekeşi m. 407/2, s. 197.

³¹⁴ Tekinalp, s. 168.

2.1.2.2.5.1.2. Bakanlık Temsilcisi

TTK’de genel kurul toplantısında bakanlık temsilcisinin hazır olup, genel kurul toplantı tutanağını imzalaması şartı getirilmiştir ki aksi halde alınan genel kurul kararı geçersiz olacaktır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nca yayımlanacak tebliğ ile faaliyet alanları tespit edilip ilan edilecek bazı anonim ortaklıklar, Bakanlık izni ile kurulabilecektir. Bu ortaklıklar genel kurulunda Bakanlık temsilcisi bulundurmamakla yükümlüdürler. Diğer anonim ortaklıkların hangilerinde Bakanlık temsilcisinin hazır bulunup bulunmayacağı ve ne şekilde bulunacağına dair konular GTB’nin çıkaracağı yönetmelikle belirlenir. Bakanlık temsilcisinin hazır bulunması gereken bir genel kurul toplantısında temsilcisinin olmaması ve toplantı tutanağını imzalamaması durumunda genel kurul kararı geçersiz olacağı kanunda açık olarak ifade edilmiştir.

2.1.2.2.5.2. Genel Kurul Belgelerinin Eksik Olması

2.1.2.2.5.2.1. Genel Kurul Toplantısında Hazır Olanlar Listesinin Bulunmaması

Toplantıda hazır bulunanlar listesi genel kurul belgelerinden biridir. Bu liste genel kurul toplantısına aslen ya da temsilci vasıtası ile iştirak eden pay sahiplerini göstermektedir ve yönetim kurulu tarafından hazırlanmaktadır³¹⁵. Hazır bulunanlar listesinin toplantı günü ya da toplantı gününden bir gün önce hazırlanmış olması gerekmektedir. Kanunda hazır bulunanlar listesinin mevcut olması gerektiği ifade edilmiştir ancak bu hükme riayet edilmemesinin sonucuna yer verilmemiştir³¹⁶. Hazır bulunanlar listesinden toplantı yetersayısının oluşup oluşmadığı tespit edilemiyorsa emredici hükme aykırılık nedeni ile butlan söz konusu olacaktır³¹⁷.

³¹⁵ Tekinalp, s. 174, N. 13-34.

³¹⁶ TTK m. 417: “(1) Yönetim kurulu, Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesi uyarınca genel kurula katılabilecek kayden izlenen payların sahiplerine ilişkin listeyi, Merkezi Kayıt Kuruluşu’ndan sağlayacağı “pay sahipleri çizelgesi”ne göre düzenler.

(2) Yönetim kurulu, kayden izlenmeyen paylar ile ilgili olarak genel kurula katılabilecekler listesini düzenlerken, senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı olan paylar ile ilmihaber sahipleri için pay defteri kayıtlarını, hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından da giriş kartı alanları dikkate alır.

(3) Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre düzenlenecek genel kurula katılabilecekler listesi, yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır ve toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibarî değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermaye toplantıya aslen ve temsil yoluyla katılacakların imza yerleri gösterilir.

(4) Genel kurula katılanların imzaladığı liste “hazır bulunanlar listesi” adını alır.

(5) Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A maddesi uyarınca kayden izlenen paylara ilişkin pay sahipleri çizelgesinin Merkezi Kayıt Kuruluşu’ndan sağlanmasının usul ve esasları, gereğinde genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin yasaklanması ve ilgili diğer konular Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğ ile düzenlenir.”

³¹⁷ Tekinalp ve diğerleri, s. 369, N. 691.

2.1.2.2.5.2.2. Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve Tutanağın Muhteviyatı

Anonim ortaklık genel kurulunda görüşülen hususların ve toplantı sonucu alınan kararların tutanağa geçirilmesi zorunludur. Bu tutanakta pay sahipleri ya da temsilcileri, paylar, gruplar, sayılar, itibari değerler, genel kurulda sorulan sorular, sorulan sorulara verilen cevaplar, alınan kararlar ve her karar için alınan olumsuz ve olumlu oyların sayısı yer almaktadır³¹⁸. Bu konuyu düzenleyen kanun hükmünde genel kurul toplantı tutanağında bulunması gereken zorunlu unsurların eksik olmasının ne gibi sonuçlar doğuracağı belirtilmemiştir. Genel kurul toplantı tutanağının toplantı başkanlığı ve bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmaması durumunda alınan kararların geçersiz olacağı ifade edilmiştir. Toplantı tutanağındaki eksikliğin niteliğine bakarak geçersizlik halinin türüne karar verilmelidir³¹⁹.

2.1.2.2.5.2.3. Genel Kurul Toplantı Tutanağının İmzalanması

Ticaret Kanunu'nda bakanlık temsilcisi ve toplantı başkanlığınca toplantı tutanağının imzalanmasının zorunlu olduğu aksi takdirde alınan kararların geçerli olmayacağı hükmü düzenlenmiştir. Toplantı başkanlığı başkan, kâtip üye ve oy toplayıcından oluşmaktadır. Kanunda da açıkça belirtildiği üzere bakanlık temsilcisinin ve toplantı başkanlığının genel kurul toplantı tutanağında imzalarının olmaması genel kurul kararını geçersiz hale getirecektir yani genel kurul kararı butlanla sakat olacaktır.

2.1.2.2.5.2.4. Genel Kurul Toplantı Tutanağının Tescil ve İlanı

Anonim ortaklık genel kurul toplantı tutanağının noter onaylı bir örneğinin derhal ticaret sicili memurluğuna yönetim kurulu tarafından verilmesi gerekmektedir. Akabinde toplantı tutanağında bulunan tescil ve ilanı zorunlu olan hususların tescil ve ilan edilmesi zorunludur. Ayrıca toplantı tutanağında yer alan hususların, internet sitesinde de yayımlanması gerekir. Bu hükme aykırılığın yaptırımına kanun hükmünde yer verilmemiştir. Düzenlenen bu hükmün emredici hüküm olduğundan hareketle; genel kurul kararının butlanla sakat olduğu düşünülebilir. Doktrinde toplantı tutanağının noter

³¹⁸ TTK m. 422: “(1) Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibari değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi hâlde geçersizdir.

(2) Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhâl ticaret sicili müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür; tutanak ayrıca hemen şirketin internet sitesine konulur.”

³¹⁹ Korkut, s. 166.

onaylı örneğinin ticaret siciline verilmemesi durumunda genel kurul kararının geçersiz olacağı savunulmuştur³²⁰.

Genel kurul toplantı tutanağındaki tescil ve ilanı zorunlu olan hususların tescil ve ilan edilmemesi durumunda; alınan genel kurul kararları geçersiz olacaktır. Toplantı tutanağının onaylı suretinin sicil müdürlüğüne verilmemesi tek başına kararın geçerliliğine etki etmez³²¹.

İnternet sitesine konulması gereken içeriğin konulmaması hukuka aykırılığın sonuçlarını doğurur. Toplantı tutanağının internet sitesine konulması kuralına riayet edilmemesi yönetim kurulunun sorumluluğunun doğmasına sebep olur. Genel kurul toplantı tutanağının sitede yayımlanmaması genel kurul kararını iptal edilebilirlikle sakatlar³²².

2.1.2.2.5.3. Gündeme Bağlılık İlkesinin İhlali

Anonim ortaklık genel kurulunda istisnaları olmak üzere yalnızca gündemde bulunan konular görüşülür ve bu konular hakkında karar alınır. Yani genel kurulda alınacak kararlar bakımından gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir³²³.

Kanunda yer alan istisnalar dışında gündemde bulunmayan hususların görüşülemeyeceği hükmü emredici niteliktedir. Gündeme bağlılık ilkesi ihlal edilmek sureti ile gündemde olmayan bir konuda karar alınması halinde; alınan kararın, ne tür bir geçersizlik hali ile sakat olduğu hususun irdelenmesi önem arz etmektedir. eTTK dönemindeki Yargıtay kararlarında gündemde olmayan bir konunun görüşülüp karara bağlanması durumunda genel kurul kararının iptalinin talep edilebileceği kabul edilmiştir³²⁴. TTK döneminde de genel kurulda yalnızca gündemde bulunan konuların görüşülüp karara bağlanması emredici bir hüküm olarak düzenlenmiştir ki bu hükmün ihlalinin yaptırımını da iptal edilebilirliktir³²⁵. Gündeme bağlılık ilkesi ihlal edilerek

³²⁰ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 792-793.; Tekinalp ve diğerleri, s. 377, N. 712.

³²¹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 866, N. 540.

³²² Korkut, s. 169.

³²³ TTK m. 413: “(1) Gündem, genel kurulu toplantıya çağıran tarafından belirlenir.

(2) Gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır.

(3) Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır.”

³²⁴ Y. 11. HD., 05/11/2007, E. 10724/K. 113736 (Eriş, TTK 2. Cilt, s. 2567-2568)

³²⁵ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 803, N. 367.; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 2016/7752 E. 2018/2215 K.: “.....Davacılar vekili, davalı anonim şirketin 06/03/2014 tarihli genel kurul toplantısında gündemde olmamasına rağmen yönetim kurulu başkanının önerisi üzerine davalı şirkete ait olan ve şirkete ait hastanenin faaliyet gösterdiği taşınmazın satılması için yönetim kuruluna yetki verilmesine dair 8 numaralı kararın alındığını, davacı ...'in dava konusu genel kurula katılmadığını,

verilmiş genel kurul kararı butlanla sakat değildir, yalnızca iptal edilebilir niteliktedir çünkü; sözü geçen ilke salt pay sahiplerinin özel çıkarlarının korunmasını amaçlamaktadır³²⁶.

Çağrısız genel kurul gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarından biridir. Türk Ticaret Kanunu'nda açık olarak belirtildiği üzere³²⁷ çağrısız bir şekilde toplanan genel kurulda oy birliği ile gündeme madde eklenebilir; bu imkânı engelleyen esas sözleşme hükümleri batıldır. Çağrısız genel kurulda, pay sahiplerinin oy birliği ile gündeme madde ekleme olanağını bertaraf eden esas sözleşme hükümleri butlanla sakattır.

2.1.2.2.6. Diğer Butlan Sebepleri

2.1.2.2.6.1. İbra Kararının Butlanla Sakat Olduğu Durumlar

İbra sözcük anlamı olarak aklanma, beraat etme, temize çıkarılma anlamlarına gelmektedir³²⁸. Şirketler hukuku bağlamında ise, genel kurulun, ilgili kişilerin belirli dönem sonunda, o dönemle ilgili iş ve faaliyetlerini onaylaması ve ortaklığın ibra edilenlere karşı faaliyetlerinden dolayı onları sorumlu tutmayacakları anlamına gelmektedir³²⁹.

anılan kararın gündemde bulunmadığından ...'nın 413/... maddesine aykırı olduğu gibi, anonim şirketin temel yapısını bozan ve sermayenin korunması hükümlerine de aykırı bulunduğundan ...'nın 447/c maddesi gereğince mutlak butlanla batıl olduğunu, dava konusu genel kurul kararında sözü edilen taşınmazın davalı şirketin en önemli hatta tek mal varlığı olduğunu, satılması halinde şirketin faaliyetsiz kalacağını, bir anlamda feshinin söz konusu olacağını, fesih kararı alınabilmesi içinde toplantı gündeminde açıkça yer alması gerektiğini ileri sürerek davalı şirketin 06/03/2014 tarihli genel kurul toplantısında alınan 8 numaralı kararın mutlak butlanla batıl olduğunun tespitine, aksi kanaate varılması halinde ise söz konusu kararın iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, dava konusu davalı şirket genel kurulunda alınan kararın butlanını veya iptalini gerektirir bir sebep bulunmadığını, davanın süresinde açılmadığını savunarak davanın reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre; davalı şirketin 06/03/2014 tarihli genel kurul toplantısında alınan "8" nolu kararın gündeme bağlılık ilkesine aykırılık teşkil ettiği, bu aykırılığın müeyyidesinin iptal edilebilirlik olduğu, iptal davası bakımından ... md. 445'te öngörülen üç aylık hak düşürücü sürenin geçirildiği, anılan kararın ... md. 447 bağlamında anonim şirketin temel yapısını bozan ve sermayenin korunması hükümlerine aykırılık içermediği ve butlanının ileri sürülemeyeceği gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. Kararı, davacılar vekili temyiz etmiştir. Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davacılar vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir davacılar vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA" **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 18/12/2019.

³²⁶ Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku**, s. 315

³²⁷ TTK m. 416 f. 2: "Çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir."

³²⁸ www.tdk.gov.tr

³²⁹ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 761.

Anonim ortaklıkta ibra, tüzel kişiye izafetle genel kurulun olumsuz borç ikrarı niteliğinde karardır³³⁰. İbra kararı da butlan, yokluk ve iptal edilebilirlikle sakat olabilir. Türk Ticaret Kanunu'nda yanlış bilanço'ya dayanmak sureti ile alınmış olan bir genel kurul kararının ibra etkisi sonucu doğurmayacağı düzenlemesi yer almıştır. Öğretide bu haldeki geçersizliğin butlan mı yoksa iptal edilebilirlik mi olduğu hususu tartışmalıdır. Bir görüş bilançonun gerçeği yansıtmadığı hallerde ibranın iptal edilebilir olduğu yönünde iken; başka bir görüş maddenin lafzından yola çıkarak eksik ya da yanlış bilanço'ya dayanılarak verilen ibra kararının en başından beri geçersiz olacağı ve hüküm doğurmayacağı yönündedir³³¹.

Genel kurul tarafından daha önce alınmış olan ibra kararının sonradan alınan bir genel kurul kararı ile kaldırılması durumunda, sonradan alınan genel kurul kararı butlanla sakat olur³³².

Türk Ticaret Kanunu'nda denetçilerin, yönetim kurulu üyelerinin, kurucuların ortaklığın kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmeden ibra ya da sulh yolu ile kaldırılamayacağı hükmü yer almaktadır³³³. Bu hüküm emredici niteliği haiz olup, belirtilen süre dolmaksızın alınan ibra kararı kesin hükümsüzlükle sakattır³³⁴.

2.1.2.2.6.2. Anonim Ortaklığın Birleşmesi İçin Alınan Kararlar

Türk Ticaret Kanunu'nda şirketlerin birleşmesine dair hükümler yer almaktadır³³⁵. Anonim şirketlerin birleşme kararı alınabilmesi için, esas ya da çıkarılmış sermayenin çoğunluğunun temsil edilmesi koşulu ile genel kurulda var olan oyların dörtte üçü ile karar alınmış olması şarttır. Kanuna göre birleşmesine imkân olmayan şirketlerin birleşmesine ilişkin genel kurul kararları hükümsüzdür.

³³⁰ Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku**, s. 226.

³³¹ Necla Güney Akdağ, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul 2010, s. 310.; Korkut, s. 171.

³³² Tekinalp, s. 259, N. 16-18.

³³³ TTK m. 559: “(1) Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz.”

³³⁴ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1975, N. 113.; Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, Ankara 2007, s. 221.

³³⁵ TTK m. 421: “(5) Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde, aşağıdaki konularda karar alınabilmesi için, yapılacak genel kurul toplantılarında, esas sözleşmelerinde aksine hüküm yoksa, 418'inci maddedeki toplantı nisabı uygulanır: a) Sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri. b) Birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlar.”

2.2. Butlanın Uygulanmasında Temel İlkeler

2.2.1. Borçlar Kanunundaki Butlan Nedenlerinin Genel Kurul Kararlarına Uygulanabilirliği

Kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine, ahlaka, kişilik haklarına aykırı olan ve konusu imkânsız olan sözleşmelerin butlanla sakat olacağı kanunda belirtilmiştir. Kanunda düzenlenen bu hükmün sözleşmeler dışında tüm hukuki işlemlerde her zaman uygulanması için doğası gereği mümkün değildir³³⁶. Bu kanuni düzenleme ani edimli borç sözleşmesi dikkate alınarak oluşturulmuş olduğundan, baştan beri geçersizliğin sürekli borç ilişkileri bünyesine uygun düşmemektedir³³⁷. Butlan müeyyidesi sürekli borç ilişkilerinin bünyesine uygun düşmediğinden, geçersizlik nedeni ortaya çıkıncaya kadar borç ilişkisi hüküm doğuracaktır³³⁸. Kira gibi sürekli edimli sözleşmelerde, sözleşmenin baştan beri geçersizliğini kabul etmek hakkaniyet ve sosyal adalet düşüncesi ile bağdaşmadığından bunun yerine fesih beyanının ya da mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren ileriye etkili sonuç doğurduğu kabul edilmelidir³³⁹.

Borçlar kanununda düzenlenen butlan halleri anonim ortaklık genel kurul kararlarına uygun düştüğü ölçüde uygulanmalıdır³⁴⁰. Şekil koşullarına uyulmadığı için geçersiz olan hukuki işlemin tahvili genel kurul kararların geçersizliği bakımından uygulama alanı bulmaz yani hâkim bir genel kurul kararının geçersizliğine karar verirken yerine yeni karar koyamayacaktır³⁴¹. Butlanın kural olarak herhangi bir süreye bağlı olmaksızın ileri sürülebilmesi de genel kurul kararlarında hukuk güvenliğinin temin edilmesi açısından uygun düşmemektedir³⁴². Somut olayın şartlarına göre hâkim borçlar hukukunda yer alan butlan nedenlerini genel kurul kararı için de uygulayabilecektir. Butlanın varlığına kanaat getirildiğinde genel kurul kararının geçersizliğine karar verilirken butlanın ikincilliği ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.

Eski Türk Ticaret Kanunu'nu döneminde anonim ortaklık genel kurul kararının butlanına ilişkin bir düzenleme mevcut değildi. Borçlar Kanunu'nda bulunan butlan nedenlerinin genel kurul kararlarına da uygulanması gerektiği doktrinde ve yargı kararlarında ifade edilmiştir. Borçlar Kanunu'nda belirtilen kesin hükümsüzlük

³³⁶ Nomer, *Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar*, s. 105.

³³⁷ Oğuzman, s. 37-38.

³³⁸ Nomer, *Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar*, s. 106.

³³⁹ Antalya, s. 107.

³⁴⁰ Nomer, *Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar*, s. 106.

³⁴¹ Antalya, s. 98.; Nomer, *Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar*, s. 108.

³⁴² Nomer, *Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar*, s. 108.

sebepleri medeni hukuk ve ticaret hukuku alanında da geçerlidir. Anonim ortaklık genel kurul kararının butlanını tespit edilirken Ticaret Kanunu'nda yer alan sebepler dışında Borçlar Kanunu'ndaki sebeplerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir³⁴³.

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının konu ve şekil bakımından borçlar hukukundaki kesin hükümsüzlüğe ilişkin hükümlerin kapsamına girmesi durumunda, borçlar hukuku butlan hükümlerinin genel kurul kararları açısından uygulanabilmesi için butlan sebeplerinin borçlar kanununun dar kalıpları içerisinde değil, anonim ortaklığın kendi dinamikleri içerisinde ele alınması gerektiği ifade edilmiştir³⁴⁴.

Borçlar kanununda yer alan butlan sebepleri anonim ortaklık genel kurul kararları için de geçerlidir. Butlan nedenlerinin genel kurul kararlarında uygulanırken anonim ortaklığın kendine özgü yapısının dikkate alınması gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ilk kez butlan sebeplerinin düzenlenmesinden sonra anonim ortaklık genel kurul kararına 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'ndaki genel nitelikte butlan hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunun tartışılması gerekir. Borçlar kanunu özel hukuk alanında genel bir kanundur. Bu sebeple bu kanun ticaret hukukunda da uygulanmaktadır. Anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanı hakkında borçlar kanunundaki hükümler uygulanmaya devam edecektir. Ticaret kanununda butlan sebepleri sınırlı olarak sayılmadığı için borçlar hukukunda yer alan butlan sebepleri de uygulanmalıdır³⁴⁵.

Kanaatimce de borçlar hukukunun butlana ilişkin hükümlerinin anonim ortaklık genel kurul kararları bakımından uygulanması mümkündür. Çünkü ticaret kanununda sayılan butlan sebepleri sınırlı değildir. Butlan sebeplerinin tespitinde borçlar kanunu düzenlemelerinden faydalanılması gerekebilir. Yani TTK'de butlan sebepleri özel olarak düzenlenmiş olsa dahi borçlar hukukunun butlana ilişkin hükümlerinin uygulanmasına devam edilecektir. Borçlar hukukunda belirtilen butlan sebepleri, her zaman anonim ortaklık genel kurul kararının butlanına yol açmayabilir. Bu sebeple genel kurul kararları bakımından Borçlar hukukundaki butlan hükümleri değerlendirilirken anonim ortaklığın kendine özgü yapısı göz önünde bulundurulmalıdır³⁴⁶.

³⁴³ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 158.

³⁴⁴ Tekinalp ve diğerleri, s. 383, N. 722'a. a

³⁴⁵ Ünal Tekinalp, "Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı", **Batider**, 2009, XXV, S. 4, s. 13.; Korkut, s. 89.

³⁴⁶ Tekinalp ve diğerleri, s. 383, N. 722'a.

2.2.2. Emredici Hükümler İlkesi ve Butlan Nedenlerinin Sınırlandırılması

2.2.2.1. Emredici Hükümler İlkesi

Kural olarak anonim ortaklığa ilişkin hükümler emredici niteliği haizdir. Esas sözleşme ticaret kanunun anonim ortaklığa ilişkin hükümlerinden yalnızca kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir düzenlemesi yer almaktadır. Amaca uygun düşen, tatmin edici sebeplere dayanan, metodoloji kuramına aykırılık teşkil etmeyen, neticesi adil ve çıkarlar dengesini koruyan bir yorumla sapabilmenin yerinde olacağı kabul edilebiliyorsa, kanuni düzenlemeden farklı düzenleme yapılabilecektir³⁴⁷. Ayrıca diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümlerinin o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğuracağı ifade edilmiştir. Kanundaki hükümden farklı bir düzenleme kanunun açıkça izin verdiği hallerde esas sözleşme ile öngörülebilir ve buna bağlı olarak genel kurul kararı alınabilir. Ayrıca kanuni düzenlemeden ayrılma imkanının açıkça tanınmadığı hallerde, kanun hükmünden ayrılan esas sözleşme ve genel kurul kararının emredici kurallara aykırılık tanıyıp tanımadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Kanundan farklı olarak yapılan düzenleme haklı değilse geçersizlik gündeme gelecektir. Anonim ortaklıkta her emredici kurallara aykırılık butlan sonucunu doğurmamaktadır, ihlal edilen hükmün niteliğine göre yaptırımın türüne karar verilmelidir.

Emredici hükümlere aykırılığın yaptırımının tespitinde borçlar hukukunun butlan ve iptal edilebilirlik arasındaki sınırın çizilmesine ilişkin genel ilkelerin yanı sıra emredici hükmün anlam ve amacı ile konunun TTK'nin genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin düzenlemeleriyle ilişkisi dikkate alınmalıdır³⁴⁸.

2.2.2.2. Butlan Nedenlerinin Sınırlandırılması İhtiyacı

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda emredici hükümlere uyulmamasının kesin hükümsüzlükle sakat olduğu belirtilmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda emredici hükümler ilkesi kabul edilmiş olup, anonim ortaklığa ilişkin düzenlemelerin çoğu emredici hale gelmiştir. Borçlar Kanunu'ndaki butlan nedenleri anonim ortaklar bakımından da uygulama alanı bulacaktır. Anonim ortaklık genel kurul kararları

³⁴⁷ Türk Ticaret Kanunu'nun 340'inci madde gerekçesi, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 157.

³⁴⁸ İsmail Kırca ve diğerleri, **Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Türkiye İş Bankası A.Ş. Vakfı, Ankara 2013, s. 173.

açısından tüm emredici hükümlere aykırılığın butlanla sakat olduğunu kabul etmek doğru değildir.

Anonim ortaklıkta emredici hükümlerin sayısı hayli fazladır dolayısı ile emredici hükme aykırılığın tamamının butlan olduğunun kabulü kesin hükümsüzlük yaptırımının yaygın hale gelmesi sonucunu doğuracaktır ve hukuk güvenliği ihlal edilecektir. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu'nda bir kısım emredici hükümlere aykırılığın yaptırımının iptal edilebilir olduğuna dair açık düzenlemeler vardır. Genel kurul gündeminin usulüne uygun olarak çağrılmaması, pay sahibinin genel kurula haksız olarak katılmasına izin verilmemesi gibi durumlar iptal edilebilirlik sebeplerine örnek olarak verilebilir.

Butlan hallerinin tamamının emredici hükümlere aykırı olmasına karşın, tüm emredici hükümlere aykırılığın butlan sonucunu doğurduğu söylenemez. Her somut olayın özelliğine göre ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Emredici hükümlere aykırı genel kurul kararlarının hangi halde batıl hangi halde iptal edilebilir olduğunun tespiti önemlidir. Bu hususun tespitinde genel olarak mutlak ve nispi emredici hüküm ayrımının yapılması gerekmektedir. Doğrudan doğruya kamu düzeni ve menfaati ile ilgili olan, uygulanması ve uyulması pay sahibinin takdirine bırakılmayan hükümler mutlak emredici hükümlerdir³⁴⁹. Mutlak emredici hükümlere aykırı olan genel kurul kararları butlanla sakattır. Anonim ortaklığın temel niteliklerine, genel kurul kararlarının unsurlarına ve sermayenin korunmasına ilişkin hükümler mutlak emredici niteliği haiz olduğundan bu hükme aykırı olan genel kurul kararı batıldır. Nispi emredici hükümler ise doğrudan doğruya kamu düzeni ve menfaati ile ilgili olmayan, anonim şirket pay sahiplerinin özel menfaatinin korunmasını amaçlayan hükümlerdir. Nispi emredici hükümlere aykırılığın yaptırımı iptal edilebilirliktir³⁵⁰.

Kanımca bir genel kurul kararının emredici hükümlere aykırı olması durumunda somut olayın durumuna göre geçersizliğin türüne karar vermek gerekir. Anonim ortaklığı, şirket alacaklılarını ve üçüncü kişileri koruma amaçlı düzenlenen hükümlere aykırılık butlan sonucunu doğururken, pay sahiplerini koruma amacı ile düzenlenen hükümlere aykırılık iptal edilebilirlik sonucunu doğurur.

2.2.2.3. Butlanın İkincilliği İlkesi

TTK'de genel kurul kararlarının butlan sebepleri sayılmıştır. Genel kurul kararının butlan sebepleri burada belirtilen sebeplerle sınırlı değildir. Kanunda bazı

³⁴⁹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 166.

³⁵⁰ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 160.

niteliği haiz pay sahipliği haklarını kaldıran ya da sınırlandıran, anonim şirketin temel yapısını bozan, sermayenin korunması ilkesine aykırı olan kararların batıl olacağı belirtilmiştir. Kanunda belirtilen sebepler dışında genel kurul kararının butlanının tespitinde butlanın ikincilliği prensibinin uygulaması gerekmektedir³⁵¹.

Butlan sebepleri kanunda sınırlı olarak sayılmadığından, butlanın ikincilliği ilkesinin uygulanması hukuk güvenliğinin sağlanması açısından önemlidir. Bunun sebebi ise genel kurul kararının butlanla sakat olduğunun herkes tarafından ve herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın ileri sürülebilmesidir³⁵².

Bu ilke iptal etmenin yeterli ve tatmin edici bir yaptırım oluşturmadığı durumlarda hukukun genel hüküm ve ilkeleri dikkate alınarak butlana karar verilmesini ifade etmektedir³⁵³. Genel kurul kararlarının butlanının tespitinde Türk Ticaret Kanunu'nun 447'nci maddesinde sayılan nedenler dışında butlanın ikincilliği ilkesi tatbik edilmelidir³⁵⁴.

Yine bu ilkeye göre kural olan iptal edilebilirlik, istisna ise butlandır. İptal edilebilirliğin yeterli olmadığı durumlarda yalnızca koşulları varsa butlan yaptırımı söz konusu olacaktır. Butlanın ikincilliği ilkesinin özellikle şekli nedenlerle butlanın meydana geldiği durumlarda söz konusu olur³⁵⁵.

Doktrinde Moroğlu ve Korkut tüm emredici hükümlere ya da kanuna aykırılığın butlan neticesi doğurmayacağını ifade etmişlerdir. Kamu düzenine, adaba, ahlaka aykırılıkların toplumdaki değer yargılarına göre değerlendirilmesi şarttır. Ayrıca imkansızlığın borçlar kanununun dar kalıpları içerisinde değil, anonim ortaklığın kendi dinamikleri çerçevesinde ele alınmalıdır. Butlan, borçlar hukuku prensipleri bağlamında değil, anonim ortaklık hukuku bağlamında değerlendirilmesi gerekmektedir.³⁵⁶

2.2.3. Butlanla Sakat Genel Kurul Kararının Uygulanmasından Doğan Sorumluluk

Anonim ortaklıkta genel kurul kararlarının uygulanması yönetim kurulunun devredilmez ve vazgeçilmez görevlerinden biridir. Yönetim kurulunun batıl bir genel kurul kararını uyguladığında sorumlu olup olmayacağı hususu doktrinde tartışmalıdır.

³⁵¹ Türk Ticaret Kanunu Gerekçesi, TTK m. 447, s. 215.

³⁵² Oğuzman, s. 137.

³⁵³ Türk Ticaret Kanunu Gerekçesi, m. 447, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), s. 215.

³⁵⁴ Karasu, **Butlan**, s. 247.

³⁵⁵ Türk Ticaret Kanunu Gerekçesi, m. 447, s. 215.

³⁵⁶ Tekinalp ve diğerleri, s. 383, N. 722'a. a.

Bir görüşe göre, genel kurul kararlarının sebepsiz yerine getirilmemesi durumunda yönetim kurulu üyeleri sorumlu olacaklar, fakat uygulanan genel kurul kararı sakat dahi olsa yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olmayacaklardır³⁵⁷. Diğer, aynı zamanda hâkim olan görüşe göre, butlanla sakat genel kurul kararını uygulayan yönetim kurulu sorumludur, yönetim kurulu üyeleri butlanla saka genel kurul kararının uygulanmasından sakınmalı ve hükümsüzlüğün tespit ettirilmesi gerekmektedir ki aksi halde sakat bir genel kurul kararını tatbik eden yönetim üyeleri sorumlu olur³⁵⁸. Yönetim kurulu üyeleri genel kurul kararlarının uygulanmasında gerekli dikkat ve özeni göstermekle yükümlüdür.

³⁵⁷ Bkz. Korkut, s. 97 dñn. 205.

³⁵⁸ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, B. 4, s. 482.; Tekinalp ve diğerleri, s. 381, N. 720.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BUTLANIN İLERİ SÜRÜLMESİ VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANIMI YASAĞI

3.1. Butlanın İleri Sürülmesi

Hükümsüzlük hali olan butlanın varlığını ileri sürebilmek için mutlaka dava açmaya gerek yoktur. İtiraz şeklinde bir makam ya da mercii huzurunda geçersizlik iddiasında bulunulabilir. Bağımsız bir dava açılmak suretiyle olabileceği gibi, hali hazırda görülen bir davada da hükümsüzlük ileri sürülebilir. Salt bir genel kurul kararının butlanını ileri sürmek için açılan dava inşai bir dava³⁵⁹ değil tespit davası niteliğini haizdir. Herhangi bir davada taraflarca açıkça ileri sürülmüş bulunmasa bile, usulüne uygun olarak mahkemeye sunulmuş olan olaylardan anlaşılmak koşulu ile hâkim tarafından da resen nazarı itibara alınır³⁶⁰.

3.1.1. Butlanın Dava Yoluyla İleri Sürülmesi

6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu’muzda butlan davasına ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemişken, yürürlükte olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’muzda hem butlan sebeplerine ilişkin hem de butlan davasında uygulanacak usule dair hükümler bulunmaktadır³⁶¹.

Butlan geçersizlik sonuçlarını kendiliğinde doğurur. Kararı hükümsüz kılmak için bir dava açmaya gerek yoktur. Anonim şirket genel kurulunda butlan ile sakat olan bir karar alındığında, netice olarak bir karar vardır ancak bu karar adeta ölü doğmuş bir karardır³⁶². Ölü doğan bu karara istinaden yapılan işlemler de butlanla sakat olacaktır. Batıl işlemlere karşı butlanın tespiti davası açılabilir³⁶³. Tespit davası ile 6100 sayılı HMK m. 106/1’de belirtildiği gibi, bir hakkın ya da hukuki ilişkinin varlığının veya

³⁵⁹ “Mahkemeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması amaçlı açılır.” (HMK m. 108/ 1)

³⁶⁰ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 185.

³⁶¹ TTK m. 448: “(1) Yönetim kurulu iptal veya butlan davasının açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan eder ve şirketin internet sitesine koyar.

(2) İptal davasında üç aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamaz. Birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davalar birleştirilerek görülür.

(3) Mahkeme, şirketin istemi üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın nitelik ve miktarını mahkeme belirler.”

³⁶² Çeker, **Ticaret Hukuku**, s. 356.

³⁶³ Eren, s. 301.

yokluğunun ve yahut bir belgenin sahte olup olmadığı istenir. 1086 sayılı HUMK’da tespit davalarına dair bir düzenleme yoktu, ilk kez 6100 sayılı HMK’de yer verilmiştir. 1086 sayılı HUMK’da bir düzenleme olmamasına rağmen gerek yargı kararlarında gerekse de doktrinde butlanla sakat genel kurul kararlarına karşı tespit davası açılabilmekteydi³⁶⁴.

Bir davada butlanın ileri sürülebilmesi def’i değil itiraz niteliğindedir³⁶⁵.

3.1.1.1. Butlan Davasının Hukuki Niteliği

Yukarıda ifade edildiği üzere butlan davası tespit davası niteliğindedir. Açılan davada, davaya konu genel kurul kararının geçersizliği tespit edilmektedir ve açıklayıcı niteliğini haizdir. Başka bir deyişle, butlanın tespitine ilişkin hüküm, iptal hükmü gibi kurucu bir hüküm değildir³⁶⁶. Butlan ile sakat olan hukuki işlemler bir sürenin geçmesi, sakat unsurun düzeltilmesi ya da tarafların edimlerini yerine getirmiş olmaları ile muteber hale gelmez³⁶⁷. Hukuki işlemin geçerli olabilmesi için geçerli tarzda yeniden yapılması gerekmektedir.

3.1.1.2. Dava Açacak Kimselerin Güncel Hukuki Menfaatinin Bulunması

Bir davada davacının dava açmakta hukuksal bir yararının mevcut olması gerekir. Şayet davacının dava açmasıyla ihlal edilen hakkı himaye edilecekse veya hakkına yönelik tehlike bertaraf olacaksa dava açmakta hukuki yararın varlığından söz edilir. Hukuki menfaat 6100 sayılı HMK m. 114/1-h³⁶⁸’de genel dava şartı olarak düzenlenmiştir. Açılan bir davada hukuki menfaatin olmadığına anlaşılmaması halinde dava esasa girilmeden usulden reddedilir. Hukuki olmayıp yalnızca ekonomik veya siyasi menfaat için açılan dava usulden reddedilir. Butlan davasının tespit davası niteliğinde olduğunu ifade etmiştik. Tespit davaları açısından hukuki yararın tek başına olması yeterli değildir. 6100 sayılı HMK m. 106/2’ye göre güncel bir yararın bulunması gerekmektedir. Menfaatin salt hukuki olması yeterli olmayıp, aynı zamanda “meşru”, “doğmuş ve güncel”, “doğrudan ve kişisel” olmalıdır³⁶⁹. Açılan bir butlan tespiti davasında hâkim, davacının güncel bir menfaatinin olup olmadığı hususunu

³⁶⁴ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, B. 4, s. 352.

³⁶⁵ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 107.

³⁶⁶ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 186.

³⁶⁷ Oğuzman, s. 138.

³⁶⁸ Dava şartları şunlardır: “1-h) Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması.”

³⁶⁹ Emel Hanağası, “Davada Menfaat”, **Doktora Tezi**, Ankara 2007, s. 6.

yargılamanın her aşamasında, kendiliğinden değerlendirmelidir. Davacının söz konusu olan bir tehlike ve tereddütlü durumun ortaya çıkaracağı zararın yalnızca tespit davası ile giderebileceğini ispat etmesi gerekir³⁷⁰. Hukuki menfaatin varlığı dava açabilmenin ön koşulu değil; usul ilişkisinin muteberlik şartı, kısaca esasa girilebilmenin koşuludur. Davacının dava açmakta hukuki, güncel bir menfaatinin bulunmaması, çoğunlukla dava hakkının kötüye kullanılması yani dava hakkının dürüstlük kurallarına aykırı kullanımı anlamına gelmektedir³⁷¹.

Bu konuda akla gelen diğer bir husus, bir genel kurul kararının butlanla sakat olduğunun tespiti dava edilebilirken, bir kararın butlanla sakat olmadığına tespiti için dava açılabilip açılmayacağı hususu tartışmalıdır. Bu konuda herhangi bir kanuni düzenleme ya da karar mevcut değildir. Ömer Korkut'a göre hukuk güvenliğinin sağlanması açısından genel kurul kararlarının batıl olmadığına tespitinin önemli olması gerekçesi ile genel kurul kararlarının batıl olmadığına tespiti için dava açılabilmelidir³⁷². Kanımca da genel kurul kararının batıl olmadığına tespiti için dava açmak mümkün olmalıdır. Batıl bir karar, alındığı andan itibaren geçersiz olup üzerinden belli bir vakit geçmiş olsa ya da butlan sebepleri bertaraf olsa da batıldır. Batıl bir genel kurul kararına istinaden yapılacak işlemlerin de sıhhatli olabilmesi ve hukuk güvenliğinin sağlanması için kararın batıl olmadığına dair dava açılabilmelidir.

3.1.1.3. Davanın Tarafları

3.1.1.3.1. Davacı

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere butlan davasını güncel hukuki menfaati bulunan herkes açabilir. Alınan kararın niteliğine bağlı olarak pay sahibi, yönetim kurulu üyeleri, alacaklılar hatta rakipler dahi bu davayı açabilir³⁷³.

3.1.1.3.1.1. Pay Sahipleri

Pay sahipleri, kararın batıl olduğunu ileri sürebileceklerin başında gelmektedir. İptal davasından farklı olarak; genel kurul toplantısına katılma, karara olumsuz oy verme ve bu muhalefetini tutanağa geçirmiş olma şartı aranmamaktadır. Pay sahibi

³⁷⁰ Hakan Pekcanitez ve diğerleri, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku**, 12. Bası, Ankara 2011, s. 302.

³⁷¹ Korkut, s. 181.

³⁷² Ayrıntı için bkz. Korkut, s. 182.

³⁷³ Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 525.

genel kurulda alınan kararlar ilgili olumlu oy kullanmış olsa bile butlanın tespiti davası açabilir³⁷⁴. Pay sahibinin butlanın tespiti davası açması halinde ayrıca güncel hukuki yarar değerlendirilmesinin yapılmasının gerekip gerekmediği hususu doktrinde tartışmalıdır. Butlan talebinde bulunan pay sahibinin güncel hukuki yararının olup olmadığı araştırılmaksızın, güncel hukuki yararının var olduğunu kabul eder. Gerekçe olarak da genel kurulda alınan bir kararın pay sahiplerinin menfaatlerini etkileyeceği düşüncesini göstermektedirler. İptal davasında olduğu gibi, butlan davasında da pay sahibinin özel menfaati aranmayacağı görüşü hakimdir. Kanaatimce de pay sahibi açısından güncel hukuki yararın var olduğunu kabul etmek gerekir dolayısıyla pay sahibi açısından hukuki menfaat araştırılmasına gerek yoktur. Butlan ile sakat olan bir genel kurul kararının pay sahibinin haklarını etkileyeceği ya da pay sahibine zarar vereceği aşikardır. Ayrıca bu davayı açacak pay sahibinin menfaatinin olup olmadığının araştırılması gereksizdir.

3.1.1.3.1.2. Yönetim Kurulu Üyeleri

Yönetim kurulu üyelerinin de butlanın tespiti davası açma hakkı bulunmaktadır. Yönetim kurulu, anonim şirket genel kurul kararlarını icra etmekle yükümlüdür, yönetim kurulunun butlan davası açmakta hukuki menfaatinin bulunduğu kabulü gerekmektedir. Çünkü, yönetim kurulunun ileride kararının geçerliliği konusunda gerekli özeni göstermeksizin uyguladıkları gerekçesi ile sorumlu tutulabilme olasılığı bulunmaktadır³⁷⁵. Her koşulda yönetim kurulu üyelerinin güncel menfaatinin bulunduğunu kabul etmek doğru değildir. Çok önceden verilmiş bir genel kurul kararı için açılan davada görevden ayrılmış ya da halen görevde olan yönetim kurulunun güncel menfaatinin olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. Görevde olan bir yönetim kurulu üyesinin yakın tarihli bir genel kurul kararı için butlan davası açtığında güncel hukuki yararının bulunup bulunmadığının araştırılmasına gerek yoktur.

3.1.1.3.1.3. İflas İdaresi

İflas idaresi hem iflas eden ortaklık ve hem de ortaklıktan alacağı olan kişilerin çıkarlarını korumakla mükelleftir. Bir genel kurul kararının batıl olmasının anonim ortaklık ve ortaklıktan alacaklı olan üçüncü kişilerin çıkarlarını etkileyeceği aşikardır. Bu sebeple iflas idaresinin butlan davası açmada hukuki menfaati bulunmaktadır.

³⁷⁴ Tekinalp ve diğerleri, s. 381.

³⁷⁵ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 187.

3.1.1.3.1.4. Üçüncü Kişiler

Anonim şirkette genel kurul kararının butlanını pay sahibi, yönetim kurulu üyeleri, iflas idaresi dışında üçüncü kişiler de ileri sürebilir. Ancak üçüncü kişiler açmış olduğu davada güncel bir menfaatin bulunup bulunmadığı titizlikle araştırılması gereken bir konudur. Hukuki yararın özellikle butlanın tespit davasının açıldığı günde var olması bununla birlikte açılan davada çıkan karar kesinleşinceye kadar varlığını devam ettirmesi gerekmektedir. Kural olarak Yargıtay içtihatlarında³⁷⁶ ve doktrinde³⁷⁷ eda davasının açılmasının mümkün olduğu durumlarda tespit davasının açılmasında hukuki bir yararın bulunmadığını kabul edilmiştir. 6100 sayılı HMK m. 107/f. 3³⁷⁸ ile bu konuya bir istisna getirilmiş olup, eda davası açılabilir hallerde tespit davası açılmaması engelinin hak arama özgürlüğü (Any. m. 36³⁷⁹, İHAS. M. 6³⁸⁰) ve hukuki yarar muhtevasına aykırı olduğu gerekçesi ile kısmi eda davasının açılabilir hallerde tespit davasının açılabilir kabul edilmiştir. Bu düzenleme 1086 sayılı HUMK'da bulunmamaktaydı. Eda davasının açılabilir hallerde tespit davasının dinlenemeyeceği hususuna örnek vermek gerekirse, bir anonim ortaklıkta tahvil sahipleri genel kurul kararına aykırı olarak faiz ödeme koşullarının ağırlaştırılması, miktarın azaltılması ya da faiz vadelerinin uzatılmasına dair kararlar butlanla sakattır. Yönetim kurulu üyeleri böyle bir kararı uyguladıkları zaman tahvil sahiplerine karşı sorumlulukları doğar. Bu durumda tahvil sahiplerinin işlemin batıl olduğuna dair tespit davası dinlenmez. Tahvil sahipleri uğramış olduğu zararlarının tazminini ve faizin ödenmesini dava etmelidirler ayrıca bu davada butlanın tespitini de isteyebilirler³⁸¹.

³⁷⁶ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E: 2018/2723 K: 2018/6208 K. T.: 29/11/2018: “.....Eda davasının açılmasının mümkün olduğu hallerde tespit davası açılmayacağı ve bu paranın iadesine ilişkin bir talep de bulunmadığından hukuki yarar yokluğu nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekliliği...”, **Kaynak:** <https://www.emsal.com>, e. t.: 18/09/2019.

³⁷⁷ Şayet tespit davası ile amaçlanan sonuç başka bir dava ya da yol ile elde edilebiliyorsa, tespit davası açmakta hukuki yararın olmadığının kabulü gerekmektedir. Bkz. Pekcanitez ve diğerleri, s. 302.

³⁷⁸ HMK m. 107: “..... (3) Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilir hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir.”

³⁷⁹ Any. m. 36: “(Değişik: 3/10/2001-4709/14 md.) Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.” **Kaynak:** <https://www.tbmm.gov.tr>, e. t.: 18/09/2019.

³⁸⁰ İHAS m. 6: “Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilecek suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir...” **Kaynak:** <https://www.danistay.gov.tr>, e. t.: 18/09/2019.

³⁸¹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 188.

eTTK hükümlerine göre denetçiler anonim şirketin zorunlu organlarından biridir³⁸². Dolayısı ile denetçiler genel kurul kararının butlanının tespiti davasını açabileceklerdir. TTK ortaklığın denetiminde yeni bir dönem olan bağımsız denetim dönemi başlamıştır. Denetçiler şirket organı olmaktan çıkarıldığı için üçüncü kişi konumuna düşmüşlerdir. Denetçiler de hukuki yararlarının varlığı halinde butlanın tespitini isteyebileceklerdir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na, 6102 sayılı TTK birçok yetki tanımıştır. Bunlar; ortaklığın kuruluşundaki hukuka aykırılık nedeniyle fesih davası açma yetkisini³⁸³, ortaklık hakkında düzenleme yapma ve denetleme yapma yetkisini³⁸⁴, kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde fesih davası açma yetkisini³⁸⁵ haizdir. Bu yetkileri haiz olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın butlanın tespiti davası açabilme yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekmektedir.

Anonim ortaklıkta genel kurulun onayına bağlı bir akit ile ilgili olarak sözleşmenin karşı tarafı olan üçüncü kişi de butlanın tespitini talep edebilecektir. Ancak bununla ilgili olarak verilen karar yalnızca bu davanın taraflarını bağlayacaktır³⁸⁶.

3.1.1.3.2. Davalı

Butlanın tespiti davasında dava, anonim şirket tüzel kişiliğine karşı yöneltilir. Anonim ortaklığın tek paydan oluşması halinde davanın pay sahibine değil, yine şirket tüzel kişiliğine karşı açılması gerekmektedir. Butlanı iddia edilen genel kurul kararının türü ne olursa olsun, yani ister azlık tarafından alınmış bir karar olsun anonim şirketi bağlayıcı niteliğini haiz olduğundan davalı olarak anonim ortaklık tüzel kişiliği

³⁸² Karahan, **Şirketler Hukuku**, s. 423.

³⁸³ TTK m. 353/1: "(1) Ancak, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir..."

³⁸⁴ TTK m. 210/1: "Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bu Kanun'un ticaret şirketlerine ilişkin hükümlerinin uygulamasıyla ilgili tebliğler yayımlamaya yetkilidir. Ticaret sicili müdürlükleri ve şirketler bu tebliğlere uyarlar. Ticaret şirketlerinin, bu Kanun kapsamındaki işlemleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı denetim elemanları tarafından denetlenir. Bu denetimin ilkeleri ve usulü ile denetime tabi işlemler Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle düzenlenir."

³⁸⁵ TTK m. 210/3: "Kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilir."

³⁸⁶ Nomer, **Geçersizliği İlişkin Temel Esaslar**, s. 112

gösterilmektedir. Butlanın tespiti davasında görevli mahkeme, asliye ticaret mahkemesidir. Asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemeleri bu tür davalara asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla bakar³⁸⁷. Yetkili mahkeme, ortaklık merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir.

3.1.1.4. Butlanın Tespiti Davasının Tabi Olduğu Usul Kuralları

Anonim ortaklıkta genel kurul kararlarının butlanı davası basit yargılama usulüne tabidir. Basit yargılama kuralları uygulanmak suretiyle bu dava görülmektedir. TTK'nin 1521.³⁸⁸ maddesinde basit yargılama kurallarının uygulanacağı açıkça belirtilmiştir. Butlan davasının usulüne ilişkin hükümler 6102 sayılı TTK'nin m. 448-451 arasında düzenlenmiştir. Butlanın tespiti dava yoluyla ileri sürüldüğünde, yönetim kurulunun bu iddia ile ilgili olarak davanın açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan etme ve şirketin internet sitesine koyma zorunluluğu bulunmaktadır. Buna ek olarak, mahkemece genel kurul kararının hükümsüzlüğü yönünde karar verildiğinde yönetim kurulunun bu sonucun bir örneğini hemen ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak mükellefiyeti bulunmaktadır. Kanun koyucunun böyle bir düzenleme getirilmesindeki amacı, pay sahiplerini bilgilendirmek; batıl olan genel kurul kararına dayanarak hak kazanan üçüncü kişilerin iyiniyet iddiasını engellemek ve iyiniyet iddiasında bulunan üçüncü kişilerin mağduriyetlerini önlemektir. Butlanın tespitine dair karar, davanın tarafları dışında da bağlayıcı olabileceğinden böyle bir davanın açıldığından haberdar edilmeli ve davaya dahil olmak isteyenlere bu olanak verilmelidir³⁸⁹.

³⁸⁷ TTK md. 5: “(1) Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir. (2) Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve 4'üncü madde hükmünce ticari sayılan davalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanun'dan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir. (3) Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi ve diğer hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, bu durumda göreve ilişkin usul hükümleri uygulanır. (4) Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez; asliye hukuk mahkemesi, davaya devam eder.”

³⁸⁸ TTK m. 1521: “(1) Ticaret şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurları ya da denetçilerine karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır.”

³⁸⁹ Nomer, *Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar*, s. 113.

Kural olarak dava açılırken ya da yargılama süresince teminat gösterme zorunluluğu yoktur. Fakat dava sonunda haksız çıkılması halinde karşı tarafın haksız dava nedeniyle uğrayabileceği zararların sonradan ödenmesinin tehlikeye düşmesi olasılığının bulunduğu durumlarda bu zararı giderebilmek için dava açmadan önceden davacıdan teminat alınması gerekebilir³⁹⁰. Butlanın tespiti davasında anonim ortaklığın talebi üzerine olası zararlara karşılık mahkeme davacılarından teminat gösterilmesini isteyebilir. Bu teminat yalnızca dava nedeniyle şirketin uğrayabileceği zararların tazmini için alınmayıp, hukuki dayanaktan yoksun iddialarla ortaklığın taciz edilmesini ve davanın ortaklığa karşı baskı aracı olarak kötüye kullanılmasını engelleme amaçlarını taşımaktadır³⁹¹. Teminatın butlan davası hakkının kullanılmasını kısıtladığı düşünülse de teminatın butlan davası açma şartı olmaması, yalnızca ortaklığın talebi halinde mahkemece uygun görülmesi halinde hükmedilebilecek olması nedeniyle bu düşünceye katılmak mümkün olmayacaktır. Ortaklık talebi ile mahkemece teminat alınmasına karar verilmesi durumunda teminatın nitelik ve miktarını belirleme yetkisi mahkemeye verilmiştir³⁹². Teminat alınmasına karar verilmesi halinde hâkim tarafından tayin edilen kesin süre içerisinde teminatın yatırılması gerekmektedir ki, aksi takdirde dava teminat şartı yokluğu sebebi ile usulden reddedilecektir.

Doktrinde teminat gösterilmesi talep edebilecek davacıların sadece pay sahipleri olduğu kabul edilmiştir. Buna sebep, yönetim kurulu üyelerinin dava açmaları görevleri gereği olduğundan teminattan muaf olmaları gerektiği düşüncesidir³⁹³. Burada tartışılması gereken diğer bir husus, butlan davasında teminat gösterilmesine ilişkin ortaklık tarafından herhangi bir talep olmamasına rağmen davaya bakan hâkimin kendiliğinden teminat alma kararı verip vermeyeceği hususudur. TTK m. 448 f. 3'ün lafzı çok açıktır. Şirketin istemi üzerine teminat gösterilmesi kararı verilebilir. Hukuk davalarında taleple bağıllık ilkesi geçerli olduğundan ortaklıkça böyle bir talepte bulunulmadığı sürece hâkim resen böyle bir karar veremeyecektir. Butlan sebeplerinin resen gözetilmesi teminat gösterilmesinin de hakimce resen dikkate alınacağı anlamına gelmemektedir.

Genel kurulda alınan bir kararın yönetim kurulunca mutlaka uygulanması gerekir. Alınan bir kararın butlan davasına konu olması otomatikman o kararın yönetim

³⁹⁰ Karşı, s. 440.

³⁹¹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 309.

³⁹² TTK m. 448 f. 3: “Mahkeme, şirketin istemi üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın nitelik ve miktarını mahkeme belirler.”

³⁹³ Korkut, s. 189.

kurulunca uygulanmamasını gerektirmez. Genel kurulda alınan bir kararın yönetim kurulu tarafından uygulanmaması yönetim kurulunun sorumluluğunu doğurur. Butlan davasına konu genel kurul kararının yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verilebilir. Yürütmenin durdurulmasına karar verildiği takdirde alınan karar uygulanmaz. Mahkemenin bu kararı alabilmesi için davacının talebi gerekmektedir³⁹⁴. Ancak istisnai hallerde davalı şirketin organ temsilcilerinin de bu yönde talepte bulunmaları üzerine yürütmenin durdurulması kararı alınabilir. Böyle bir talebin bulunduğu davada hâkimin yönetim kurulu üyelerinin yazılı ya da sözlü olarak görüşlerini aldıktan sonra bu konuda karar vermesi gerekmektedir. Butlanın tespiti davasına konu genel kurulunun uygulanması sonrasında bu kararın butlanına karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi durumunda davacı, davalı ortaklık ve yönetim kurulu üyeleri için telafisi güç ve ağır sonuçlar doğabilmesi ihtimaller dahilindedir. Birbirleri ile tutarsız neticelerin ortaya çıkmasının engellenmesi, hukukun istikrarlı bir şekilde uygulanabilmesi ve üçüncü kişilerin sonradan genel kurul kararı nedeni ile zarara uğrayabilmelerini

³⁹⁴ Butlan davası açan davacının talebi üzerine yürütmenin geri bırakılmasına karar örneği için bkz. Yargıtay 11. HD., 25/06/2018 T. 2016/10025 E., 2018/4770 K.: “.....Davacı vekili, davalı şirketin 30/12/2015 tarihinde yapılan genel kurulunda finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı görüşmelerin 1 ay ertelenmesine ilişkin düzenlemeye aykırı davranıldığını, buna bağlı sermaye artırılması ve yönetim kurulunun ibrasına ilişkin görüşme ve kararların TTK'nin 447. maddesine göre butlan ile malul olduğunu, yürütmenin durdurulması gerektiğini, sermaye artırımının afaki iyiniyet kurallarına aykırı olduğunu, aynı sermaye olarak vadesi gelmemiş alacakların kabul edilemeyeceği hükmüne aykırı olduğunu, aynı sermayelerin birliktelerce geçerliliğinin tespit edilmesi gerektiğini, bu kurala uyulmadığından toplantının ertelenmesi gerektiğini iddia ederek genel kurul kararı ve bu karara aykırı yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ve sermaye artırılmasına ilişkin kararların butlanla malul olduğunun tespit edilmesine, 30/12/2015 tarihli genel kurul kararlarının iptaline karar verilmesini, kararların yürütmesinin durdurulmasını talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, davacıların genel kurul toplantısında ileri sürdükleri erteleme isteklerinin hukuki dayanaktan yoksun ve kötü niyetli olduğunu, ortakların genel kurulla ilgili bilgi sahibi olmadıklarını, sermaye artırımının amacına uygun olduğunu ve yasal gereklerin yerine getirildiğini savunarak davanın reddini istemiştir. Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; davanın, anonim şirketlerde yapılan genel kurul kararlarının TTK'nin 445. ve devamı maddeleri gereğince iptal ve butlanına ilişkin olduğu, dava konusu 30/12/2015 tarihli genel kurul kararlarının tescil ve ilan edilmeyerek uygulanmadığı, aynı konuda yönetim kurulunca, genel kurulun 15/07/2016 tarihinde toplanmasına karar verildiği, bu nedenle anılan kararların geçersiz hale geldiği, davanın konusuz kaldığı, davacıların davayı açmakta haklı oldukları gerekçesiyle dava konusuz kaldığından karar verilmesine yer olmadığına, davacılar lehine yargılama giderine hükmedilmesine karar verilmiştir. Kararı davacılar vekili temyiz etmiştir. 1- Dava, anonim şirket genel kurul kararlarının iptali istemine ilişkin olup, mahkemece şirketin 30/12/2015 tarihli genel kurul kararlarının tescil ve ilan edilmeyerek uygulanmadığı, bu nedenle kararların geçersiz hale geldiği, davanın konusuz kaldığı gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. 6102 sayılı TTK'nin 445. ve kapsamı maddelerine göre kanunda sayılan kişiler tarafından genel kurul kararlarının verildiği tarihten itibaren 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde yine kanunda belirtilen nedenler ileri sürülerek iptal davası açılabilir ayrıca, genel kurul kararlarının iptalini talep edebilmek için kararların tescil ve ilan edilmesi gerekmediği gibi tescil ve ilan edilmeyen kararlar geçersiz hale gelmez. Bu nedenlerle, mahkemece uyuşmazlığın esasının incelenmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle karar verilmesi doğru görülmüş, hükmün bu nedenlerle davacılar yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir. 2- Bozma sebep ve şekline göre, davacılar vekilinin yukarıdaki bent dışında kalan sair temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine gerek görülmemiştir...” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, **e.t.:** 12/08/2019.

engelleyebilmek için yürütmenin geri bırakılması kurumu kabul edilmiştir³⁹⁵. 6102 sayılı TTK butlan davası açılabilmesi için herhangi bir süre öngörmemiştir. Butlanın tespiti davası her zaman talep edilebilir. İptal davasında olduğu gibi hak düşürücü süre bulunmamaktadır. Bu dava bakımından genel hükümler uygulanacaktır³⁹⁶. Herkes butlan geçersizliğini, iptal davasında öngörülen üç aylık süreye bağlı olmaksızın ileri sürebilir ve tespit ettirebilir³⁹⁷. Ancak bunun bir istinası bulunmaktadır. Sermaye artırımını ile ilgili genel kurul kararlarının butlanına süre öngörülmüştür³⁹⁸. Bu tür bir davada sermayenin artırımının butlanına değil, sermaye artırımının feshine karar verilir. Hem 6762 sayılı TK hem de 6102 sayılı TTK sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının butlanına hak düşürücü süreler öngörmüştür³⁹⁹. Bu süreler kuruluş hükümlerine atıf yapılarak belirlenmiştir. eTTK’de hak düşürücü süre bir ay olarak

³⁹⁵ Ömer Teoman, **Genel Kurul Kararlarının Durdurulması**, İstanbul 2001, s. 380.

³⁹⁶ Tekinalp, s. 230.

³⁹⁷ Bilgili ve Demirkapı, s.262.; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 02/04/2014 T., 2013/1048 E., 2014/430 K.: “.....İptali istenilen yönetim kurulu kararı, sermaye artımına ilişkin genel kurul kararına dayalı bir işlemdir. Zira, anılan genel kurulun beş no.lu kararı ile sermaye artırımına karar verilmiş ve ana sözleşmenin 7. ve 8. maddelerinin, hazırlanan tadil metni gibi değiştirilmesine karar verilmiştir. Genel kurula sunulan tadil metni incelendiğinde, sermaye artımı nedeniyle davacı Trabzon İl Özel İdaresi’nin yeni sermaye artışı nedeniyle 1. 045 adet yeni pay sahibi olacağı ve bunun için de nakdi sermaye artışı taahhüt ettiği kararlaştırılmış olup, iptali istenilen yönetim kurulu kararı, bu sermaye taahhüdünün yerine getirilmemesine dayalı olarak alınmış bir karardır. Sermaye artırım kararı aleyhine hükümsüz sayılması gerektiği iddiasıyla iptal davası açılmış bulunduğundan, yönetim kurulu kararına karşı da hükümsüzlük nedenlerinin ileri sürüldüğü ve bu nedenle yerel mahkemenin kabulünün aksine, butlan halinin tespiti için dava açılmasının mümkün olduğunun kabulü gerekir...” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr, e. t.: 12/08/2019>.

³⁹⁸ TTK m. 456 f. 3-4: “..... (3) Artırım, genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa izin geçersiz hâle gelir ve 345’inci maddenin ikinci fıkrası uygulanır. (4) 353 ve 354’üncü maddeler ile 355’inci maddenin birinci fıkrası tüm sermaye artırımını türlerine kıyas yoluyla uygulanır. ” TTK m. 353 f. 1: “Anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir. Mahkeme davanın açıldığı tarihte gerekli önlemleri alır. (4) Davanın, şirketin tescil ve ilanından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde açılması şarttır.”

³⁹⁹ TTK m. 456: “(1) İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez.

(2) Artırıma, esas sermaye sisteminde 459’uncu maddeye göre genel kurul; kayıtlı sermaye sisteminde, 460’inci madde gereğince, yönetim kurulu karar verir. Esas sözleşmenin ilgili hükümlerinin, gerekli olduğu hâllerde izni alınmış bulunan değişik şekli, genel kurulda değiştirilerek kabul edilmişse, bunun Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’na onaylanması şarttır.

(3) Artırım, genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa izin geçersiz hâle gelir ve 345’inci maddenin ikinci fıkrası uygulanır.

(4) 353 ve 354’üncü maddeler ile 355’inci maddenin birinci fıkrası tüm sermaye artırımını türlerine kıyas yoluyla uygulanır.

(5) Sermayenin artırılması kararının tesciline, aşağıdaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, 455’inci madde uygulanır.”

kabul edilmişken TTK bu süreyi üç ay olarak kabul etmiştir. Üç aylık süre hak düşürücü niteliği haizdir. Bu süre geçtikten sonra sermaye artırımının dava edilmesine imkân yoktur. İşlem güvenliği açısından bu süre öngörülmüştür⁴⁰⁰.

Butlanın tespiti davasında makul süre esas alınmıştır. Anonim ortaklıkta genel kurul kararının alınmasından itibaren epey zamanın geçmesi ve bu zaman zarfı içerisinde üçüncü kişilerin hak sahibi olması da butlan talebinin reddine sebep olabilecektir. Genel kurul kararının alınmasının üzerinden çok vakit geçtikten sonra açılan butlan davası hakkın kötüye kullanılması olarak addedilebilecektir. Butlanın tespiti davasında makul sürenin ne kadar olacağı konusunda kesin bir şey söylemek mümkün olmamakla birlikte hâkimin somut olayın özelliğine göre butlanın ileri sürme süresinin geçip geçmediğini değerlendirmesi gerekmektedir.

3.1.1.5. Butlanın Tespiti Davasının Hüküm ve Etkisi

Butlanın tespiti talebi ile ikame edilen davanın reddine dair kesin hüküm⁴⁰¹ üçüncü kişiler açısından değil, sadece davacı ve davalı açısından etki doğurmaktadır. Binaenaleyh, bir başkası tarafından aynı karar aleyhine, aynı ya da farklı nedene dayanılarak yeni bir butlanın tespiti davası açılabilir⁴⁰². Butlanın tespiti davası ile ikame edilen davanın kabulü halinde, batılın tespiti kararı herkes için yani taraf olmasına bakılmaksızın pay sahipleri, organlar, üçüncü kişiler hakkında bağlayıcı etkiyi haizdir⁴⁰³. Genel kurul kararının butlanı davasının kabulüne ya da reddine karar verilmesi olumlu veya olumsuz hüküm etkisi doğurmaktadır. Şöyle ki, hâkim kararın batıl olduğuna karar verirse bu hüküm herkes açısından kesin hüküm niteliğindedir. Aynı konu yeniden dava edilemez. Mahkemenin hukuki işlemin kesin olarak geçersizliğine hükmetmesi olumsuz tespit kararı olup, taraflar dışında herkes için de bağlayıcıdır⁴⁰⁴.

Butlan ile sakat bir genel kurul kararına istinaden yapılan işlem butlan davasının açılmasından sonra bertaraf olmuşsa bu durumda davanın konusuz kalmış olması sebebiyle karar verilmesine yer olmadığına değil butlanın tespiti kararına

⁴⁰⁰ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 637, N. 103.

⁴⁰¹ Kesin hükmün bulunması durumunda, hüküm kararı veren mahkeme tarafından değiştirilemez, tekrar dava edilemez, olağan kanun yollarına başvurulamaz ve daha sonra açılan davada bağlayıcıdır. Bkz. Pekcanitez ve diğerleri, s. 569.

⁴⁰² Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 191.

⁴⁰³ TTK m. 450: “(1) Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır.”

⁴⁰⁴ Antalya, s. 97.

hükmedilmelidir. Batıl kararlar alındıkları andan beri geçersizdir. Örneğin, bir Yargıtay kararında⁴⁰⁵ bir yönetim kurulu üyesinin eşi denetçi olarak seçilmiş, bu konuda alınan genel kurul kararı eTTK m. 349⁴⁰⁶, a aykırı olması nedeni ile mutlak butlanla sakattır. Buna ilişkin açılan davada, dava açıldıktan sonra denetçi istifa etmiş olsa da butlanın var olduğunun tespitine hükmedilmelidir.

Butlanın tespitine ilişkin kararın etkilerini, anonim ortaklık organlarının yapmış olduğu işlemler üzerinde etkileri ve üçüncü kişiler üzerinde etkileri şeklinde incelemekte fayda vardır. Bu ayırım yapılmak suretiyle inceleme yapılmıştır.

3.1.1.5.1. Butlan Kararının Şirket Organlarının Yaptıkları İşlemler Üzerindeki Etkisi

Genel kurulda yönetim kurulu üyelerinin seçimine yönelik alınan kararın butlanının tespitine karar verilmesi durumunda batıl olan bu karara istinaden seçilen yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatla yapmış oldukları işlemlerin geçerli olup olmadığının tartışılması gerekmektedir. Seçime ilişkin alınan karar batıl olduğundan yapıldığı andan itibaren geçersizdir. Dolayısı ile bu kararla seçilen şahıslar yönetim kurulu üyesi sıfatına sahip değildir. Butlanla sakat genel kurul kararı ile seçilen bu şahıslar ortaklık adına işlem yaptıklarında yetkisiz temsilci hükümleri uygulanacaktır. Temsil yetkisinin bulunmadığı ya da temsil yetkisinin var olmasına karşın yetki sınırlarının aşılması durumlarında yetkisiz temsilden söz edilir⁴⁰⁷. Temsil yetkisinin sona ermiş olması⁴⁰⁸ hallerinde de yetkisiz temsilin varlığı kabul edilir. İyi niyetli kişilerin bu durumda iyiniyetleri gerek Medeni Kanun⁴⁰⁹ gerekse de TBK⁴¹⁰ hükümleri çerçevesinde korunmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 373/2’de: Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir. İyi niyetli üçüncü

⁴⁰⁵ 11. HD., 01/06/2006, E. 2280/K. 6706, (Kazancı İçtihat Bankası), e. t.: 10/07/2019.

⁴⁰⁶ 6762 sayılı eTTK m. 349: “İdare meclisi azalarının usul ve fîruundan biriyle eşi ve üçüncü dereceye kadar (Bu derece dahil) kan ve sıhri hısımları murakıplığa seçilemezler; seçilmişlerse derhal çekilmeye mecburdurlar.”

⁴⁰⁷ Kılıçoğlu, s. 253.

⁴⁰⁸ Bkz. Reisoğlu, s. 157.

⁴⁰⁹ TMK m. 3: “Kanunun iyiniyete hukuki bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz.”

⁴¹⁰ TBK m. 42/3: “Temsil olunan verdiği yetkiyi üçüncü kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmişse, bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığı onlara bildirmediği takdirde, yetkinin geri alındığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez.”

kişilere karşı seçim ya da atama ile ilgili olan genel kurul kararlarının butlanı iddiası ileri sürülemeyecektir. Doktrinde ortaklık genel kurulunda yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile ilgili olan karar butlanla sakat olsa bile, üçüncü kişilerin ticaret sicilindeki tescile güveni korunur yani yönetim kurulu üyelerinin yetkili oldukları kabul edilir⁴¹¹. Ancak ortaklık üçüncü kişilerin bu seçim kararındaki sakatlığı bildiğini ispat etmek sureti ile geçersizlik üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir.

3.1.1.5.2. Butlan Kararının Üçüncü Kişiler Üzerindeki Etkisi

Anonim ortaklıkta alınan bir genel kurul kararının butlanının tespitine ilişkin olan dava neticesinde verilen mahkeme kararı kural olarak, geçmişe etkili olarak sonuç doğurur. Çünkü butlanın tespitine ilişkin olarak verilen karar kurucu değil, beyan edici niteliği haizdir. Nitekim butlana ilişkin genel kurul kararının geçmişe etkili olacağı kararının istinası bulunmaktadır. Bu istisna; batıl genel kurul kararına istinaden yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları temsil yetkisi ile iyiniyetli üçüncü kişilerle yapılmış olan butlan kararı geçmişe etkili olmamasıdır. Ortaklığı temsil yetkisine sahip olanlar, şirketin amacı ile işletme konusuna giren her türlü hukuki işlemleri şirket adına yapabilme yetkisini haizdir. Üçüncü kişilerin yönetim kurulunun yetkili olduğuna dair güvenleri korunur. Ortaklığı temsile yetkili kimselerin üçüncü kişilerle yalnızca işletme konusu ile ilgili işlemlerde değil, işletme konusu dışında da yapılmış olan işlemlerde üçüncü kişilere karşı ortaklığı bağlamaktadır. Ortaklık yapılan işlemin işletme konusu haricinde olduğunun üçüncü kişilerce bilindiği ya da durumdan anlaşılabilecek olduğu ispat edilirse ortaklık işlemle bağlı olmayacaktır⁴¹². Salt ortaklık esas sözleşmesinin ilanı bu durumun ispatı için yeterli değildir. Özet olarak, üçüncü kişilerin iyiniyetleri korunmakta olup genel kurul kararlarının batıl olduğu üçüncü kişilere karşı ileri sürülememektedir.

⁴¹¹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 192.; Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 114.

⁴¹² TTK m. 371 m. 2: *“Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.”*

3.1.1.6. Yargılama Sonucu Verilen Butlan Kararının Tescili ve İnternet Sitesinden İlanı

6102 sayılı TTK m. 450⁴¹³,de açıkça ifade edildiği üzere, butlana ilişkin mahkeme kararı kesinleştikten sonra tüm pay sahipleri hakkında sonuç doğuracaktır. Yönetim kurulu butlana ilişkin kararın bir suretini hemen ticaret siciline tescil ettirmekle ve şirket internet sitesinde ilan edilmesini sağlamakla zorunludur. Ticaret siciline tescili gerekmeyen bir karar olsa dahi, batıl olduğuna karar verilen genel kurul kararının ticaret siciline tescili gerekmektedir. Bu şekilde bir zorunluluğun olmasının sebebi, ilgililerin incelemesine açık olan sicil müdürlüğü dosyalarının gerçeği daha iyi bir şekilde yansıtmaya amacındır.

Bir genel kurul kararının butlanına karar verilmesi durumunda bu kararın şirketin internet sitesine konulması kanuni bir zorunluluktur. Pay sahiplerinin çıkarlarını ve haklarını koruyabilmek için gerekli ve faydalı olan bilgi, belge ve açıklamaların internet sitesine konulması gerekmektedir. Dolayısı ile batıl olan kararlar pay sahiplerinin menfaatini ilgilendirdiğinden butlan kararının internet sitesinde yayımlanması zorunludur.

3.1.1.7. Butlanının Talep Edilmesi Gereken Genel Kurul Kararının İptalinin Talep Edilmesi

Butlanın tespiti davasına konu olacak bir genel kurul kararına karşı iptal davasının açılması durumunda mahkemenin böyle bir davayı dinleyip dinlemeyeceği hususu tartışılması gereken bir husustur. Öncelikle daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi butlanın varlığı halinde tarafların butlanı ileri sürüp sürmemesine bakmaksızın, hâkimin bunu kendiliğinden dikkate alması gerekmektedir. Açılan iptal davasında hâkim butlanın varlığı kanısına varması halinde kararın butlanla sakat olduğuna karar verebilir. Çünkü iptal ya da butlan davası nitelendirmesine bakılmaksızın her iki talepte de gaye, hükümsüzlüğün ortaya çıkarılmasıdır. Hafif aykırılıklar iptal davasına konu olurken, daha ağırları evleviyetle iptal davasına konu olabilecektir⁴¹⁴. Bulunan bir hükümsüzlüğün butlan nedeni mi yoksa iptal nedeni mi olduğunun net bir şekilde

⁴¹³ TTK m. 450: “Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır.”

⁴¹⁴ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 190.

belirlenmesi mümkün olamayacağı durumlarda terditli⁴¹⁵ dava açmakta fayda vardır. Genel kurul kararının batıl olduğu, mahkemece bu talep uygun görülmezse genel kurul kararının iptali istenebilecektir.

Davacının butlanın tespiti davası yerine iptal davası açabilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Davaya bakan hâkim davada ileri sürülen olaylara bakmak sureti ile iptal değil butlan nedeninin olduğuna kanaat getiriyorsa bunu kendiliğinden dikkate alacaktır. Hâkimin bu şekilde karar verebilmesi için Moroğlu'na göre davanın terditli açılmasına dahi gerek yoktur. Ayrıca nasıl ki butlanı gerektiren bir durumda iptal davasının açılabilmesi mümkün iken, iptal davasına konu olan bir karara karşı da butlanın tespiti davası açılabilecektir. Ancak mahkemenin dava konusu genel kurul kararının iptaline karar verebilmesi için iptal davası açma şartlarına uyulması bunun yanında, davanın süresi içerisinde açılmış olması zorunludur.

3.1.2. Batıl Genel Kurul Kararları Üzerinde Sicil Müdürünün Denetim Yetkisi

Yönetim kurulunun anonim ortaklık genel kurul toplantısından sonra toplantı tutanağının noter tarafından tasdiklenmiş örneğini hemen ticaret sicil memurluğuna vermesi gerekmektedir. Bununla birlikte tutanakta bulunan tescile ve ilana tabi hususların tescili ve ilanı zorunludur⁴¹⁶. Bir kısım genel kurul kararının yalnızca sicile bildirimi zorunlu iken, bir kısım kararların sicile tescili zorunlu buna ek olarak ilanı da gerekmektedir.

3.1.2.1. Ticaret Siciline Tescili Zorunlu Olmayan Genel Kurul Kararları Açısından

Ticaret sicil müdürü tescili istenen konularda tescil için aranan kanuni koşulların mevcut olup olmadığını incelemek zorundadır. Bu tür kararlar herkesin inceleyebilmesi ve istedikleri takdirde masrafını ödemek suretiyle onaylı örneklerini alabilmeleri için sicil müdürlüğü tarafından saklanır⁴¹⁷.

⁴¹⁵ Davacının taleplerini mahkemeden istediği inceleme sırasına göre ileri sürdüğü dava türüdür. Bkz. Karşlı, s. 206.

⁴¹⁶ TTK m. 422 f. 2: “Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhâl ticaret sicili müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür; tutanak ayrıca hemen şirketin internet sitesine konulur.”

⁴¹⁷ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, s. 866, N. 540.

3.1.2.2. Ticaret Siciline Tescili Zorunlu Olan Genel Kurul Kararları Açısından

Ticaret sicil müdürü tescili istenen konularda tescil için aranan kanuni koşulların mevcut olup olmadığını incelemek durumundadır. Sicil müdürü, bir ticari ortaklığın tescilinde, özellikle ortaklık sözleşmesinin, ortaklık genel kurul kararının emredici kurallara uygun olup olmadığını ve kanunun mevcut olmasını zorunlu olarak gördüğü hükümleri içerip içermediğini incelemekle yükümlüdür. Buna ek olarak, sicil müdürü tescil olunan konuların gerçeği eksiksiz olarak yansıttığını, üçüncü kişilerde yanlış izlenim uyandırmamasını ve kamu düzenine aykırılık taşımaması konularını da incelemelidir.

Tescili şart olan hususları inceleme yükümlülüğü tescili şart olan bir genel kurul kararının batıl olup olmadığının araştırılması gerekliliğini de kapsamaktadır⁴¹⁸. Ticaret Kanunu'nun çeşitli yerlerinde ticaret siciline tescili zorunlu olan genel kurul kararları düzenlenmiştir. Tüzel kişinin yönetim kuruluna seçilmesi, ortaklığı temsile yetkili kişilerin tescili, esas sözleşme değişiklik kararı, sermaye artırımı kararı, esas sermayenin azaltılması kararı, tasfiye memurlarının atanması kararı, tasfiyeden dönülmesine dair karar vs. tescili zorunlu olan genel kurul kararlarına örnek olarak sayılabilir⁴¹⁹.

Ticaret sicil müdürünün, bir genel kurul kararının yokluk ve butlanla sakat olması durumunda bu kararın tescilinden kaçınıp kaçınamayacağı hususu tartışmalıdır. Doktrinde genel kabul gören görüşe göre, ticaret sicil müdürü butlan ve yoklukla sakat olan bir genel kurul kararının tescilinden kaçınabilir⁴²⁰. Genel kurul kararı yoklukla ya da butlanla sakatsa sicil müdürü tescil talebini reddetmek zorundadır fakat iptal edilebilirlikle sakat olan bir genel kurul kararının tescilinden kaçınılamaz⁴²¹. Aksi görüşe göre, bir genel kurul kararına karşı hiçbir itiraz mevcut değilken, yokluk ve butlan halinin herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın her zaman tespit edilebilmesi ayrıca çoğunlukla butlan durumunun tespitinin yargılamayı gerektirmiş olması sebebiyle genel kurul tescil talebinin yokluk ya da butlan nedeniyle reddedilmesi doğru değildir⁴²². Ben de çoğunluğun görüşüne katılmaktayım. Sicil müdürü butlan ya da yoklukla sakat genel kurul kararının varlığını anladığı takdirde bu genel kurulun tescilinden kaçınmalıdır ki bu sakat olan genel kurul kararlarının tescili ile meydana gelecek olan etkilerin ve bu tescile dayanarak kazanılan hakların önüne geçilmiş olsun.

⁴¹⁸ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 107.

⁴¹⁹ Daha fazla örnek için bkz. Korkut, s. 175.

⁴²⁰ Tekinalp ve diğerleri, s. 381, N. 720.; Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 813, N. 387.; Ömer Teoman, "Ticaret Sicili Müdürü Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İptal Edilebilir Bir Kararını Tescilden Kaçınabilir mi?", **Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan**, İstanbul 2010, c. 2, s. 1706.

⁴²¹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 867, N. 541.

⁴²² Aydın Çelik, "Anonim Ortaklıkların Kuruluş ve Ana Sözleşme Değişikliklerinde Bakanlığın İzni Yetkisinin Sınırlandırılması Karşısında Sicil Memurunun İnceleme Yetkisi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 4, S. 8 Güz, 2005/2, s. 43.

Genel kurul kararının kanuna aykırı olması durumlarında ticaret sicil memurluğunun tescilden kaçınma hakkı vardır, ticaret sicil memurluğu uyuşmazlığı çözümleyecek bir karar veremez⁴²³. Sicil müdürü tescil başvurusunu kabul eder ya da genel kurul kararının batıl olduğu kanaatinde ise tescil talebini reddeder. Bu ret kararına karşı sekiz gün içerisinde ilgililer ticaret sicilinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde itiraz edebilirler⁴²⁴. Yapılan itiraz duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karara bağlanır.

Ticaret sicil müdürünün talep olmadan kendiliğinden tescil yetkisi sadece kanunda bu konuda açık bir hüküm bulunması durumunda mümkündür. Aynı şekilde tescil edilmiş olan bir hususun kanuna aykırı olduğunu sonradan fark eden sicil memuru kendiliğinden bu kararın terkinini yapamaz. Bu durumda ilgilileri belirleyeceği uygun bir süre içerisinde kanunda belirtilen zorunlu hususları yerine getirmeye çağırır ancak tanınan bu süre içerisinde terkin talebinde bulunulmadığı takdirde sicil müdürünün talebi ile mahallin en büyük mülki amiri ilgilileri idari para cezası ile cezalandırır⁴²⁵.

⁴²³ Yargıtay 11. HD., 06/12/2004, E. 13585/K. 11983: “.....Asıl davanın davacısı, davalı Ticaret Sicil müdürlüğünce tesis edilen kararın iptalini talep etmiştir. Mahkemece, yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, davacı kooperatifin 31/10/1999 tarihli olağanüstü genel kurulunda alınan kararların iptali davası, azınlık taleplerinin gündeme alınmaması, gündem dışı konuda karar alınması iddiasıyla açılmış, yeni yönetim kurulu seçilmesine ilişkin karar dahil alınan tüm kararların iptaline dair tesis edilen mahkeme kararı, davalı vekilinin temyiz süresini kaçırmaması sonucu 23/5/2002 tarihinde kesinleşmiştir. Anılan genel kurulda seçilen yöneticiler tarafından genel kurul 30/06/2000 tarihinde toplantıya çağırılmış, bu toplantıda alınan kararların iptali talep edilmemiştir. Daha sonra da davacı kooperatifin genel kurul toplantıları yapılmıştır. Hemen ifade etmek gerekir ki, 31/10/1999 tarihli genel kurulda alınan kararlar, mutlak butlanla batıl nitelikte olmayıp, iptal edilebilir kararlardır. Mutlak butlanla batıl kararlar, baştan beri hükümsüz olan, sonradan geçerlilik kazanma imkânı olmayan, emredici kurallara, kamu düzenine veya ahlaka ve adaba aykırı veyahut konusu imkânsız olan kararlardır. Bu tür kararlar, baştan beri hüküm ifade etmediklerinden ancak ilgilisi tarafından açılacak tespit davasına konu olabilir. TTK'nin 381'nci maddesi anlamında iptali kabil kararlar ise, daha çok ortakların menfaatlerinin koruyan düzenlemelere aykırılık teşkil eden, emredici kurallar dışında yorumlayıcı ve şekle ilişkin kuralların ihlal edildiği kararlardır. İptali gereken kararlar, baştan itibaren geçersiz olmadıklarından, iptal edinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğururlar. İptal davası açılmış olsa dahi, alınan kararların icrası etkilenmez. İptal anına kadar bu kararlara dayanılarak yapılan işlemler geçerlidir. Somut olayda, iptaline karar verilen olağanüstü genel kurulda seçilen yönetimin faaliyetinin engellenmesine yönelik mahkemece verilmiş bir tedbir kararı da bulunmamaktadır. Dolayısıyla, iptal kararının kesinleşmesi anına kadar yapılan işlemlerin ve yetkisiz oldukları gerekçesiyle çağrısını yaptıkları genel kurulların yok hükmünde kabul edilmesi doğru değildir. Ayrıca, çağrıda usulsüzlük ancak iptal sebebidir. Genel kurullarında alınan kararların yokluğunun tespiti veya iptal edilebilirliği ancak kooperatife karşı açılacak bir davayla mümkündür. Bu nedenle, açıkça kanuna aykırılık hallerinde tescilden imtina edebilme hakkı olan davalı ticaret sicil memurluğunun doğrudan uyuşmazlığa konu şekilde karar tesis etmesi de yanlıştır. O halde, mahkemece, davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmektedir....” **Kaynak:** <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>, **e. t.:** 05/04/2019.

⁴²⁴ Ayrıntı için bkz. Mehmet Özdamar, “Ticaret Sicil Memurunun Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gerekten Yargı Yolu”, **Batider**, 2006, C. XXIII, S. 4, s. 296 vd.

⁴²⁵ TTK m. 33/2 “Sicil müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi, sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır.”

3.1.3. Butlan Hallerinin Islahı

Genel kurul kararlarının ıslahına 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir. Ancak anonim ortaklığın kuruluşunda ıslaha benzer bir düzenlemeye verilmiştir. Anonim ortaklığın ticaret siciline tescilinden itibaren yokluk ve butlanına karar verilemeyeceği, ortaklığın tescil ve ilanından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içerisinde fesih davası açılabileceği düzenlemesi ıslaha benzer düzenlemeye örnektir⁴²⁶. Bu düzenlemeye göre, anonim ortaklığın kuruluşunda kanuni düzenlemelere aykırı olarak kamunun, pay sahiplerinin, ortaklık alacaklılarının menfaatleri ihlal edilmiş ya da önemli ölçüde tehlikeye düşmüş olması durumunda ortaklığın kuruluşunun yokluğuna ya da butlanına hükmedilemez yalnızca fesih davası açılabilecektir. Bir anonim şirketin kuruluşdaki eksikliği ne kadar büyük olursa olsun butlanına ya da yokluğuna karar verilemez⁴²⁷.

Anonim ortaklık tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır, anonim ortaklığın ticaret siciline tescili kurucu etkiyi haizdir. Anonim ortaklığın ticaret siciline tescili ile beraber her türlü hukuki sakatlık onarılmaktadır. Butlanın ıslahı düzenlemesine yer verilmemiş olmasının sakıncası, butlanın hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınması ve hukuki menfaati olan herkesin herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın butlanın ileri sürülebilmesi hukuk güvenliği ilkesi ile bağdaşmamaktadır⁴²⁸.

Doktrinde butlanın ıslahı kurumuna kanunda yer verilmesi gerektiği düşüncesi hakimdir. Hukuk güvenliğinin sağlanabilmesi için butlanın her zaman ileri sürülebilmesi olanağının kısıtlanması, butlan halinin kanunda sınırlayıcı olarak sayılması, genel kurul kararlarının tescilinin üzerinden belirli süre geçmiş olması durumunda butlan hallerinin ıslah edilmiş olacağının kabulü gerektiği ifade edilmektedir.⁴²⁹

Türk Ticaret Kanunu'muzda butlanın ıslahı düzenlemesine yer verilmemiş olması butlanın süresiz ve keyfi olarak ileri sürülebileceği anlamına gelmemektedir. Buna dair birtakım sınırlamalara yer verilmiştir. Butlan davası tespit davası niteliğini haizdir. Butlanı ileri süren kişinin hukuken korunmaya değer güncel hukuki bir menfaatin olması gerekmektedir. Aradan uzun bir süre geçmiş olması durumunda davacının korunmaya değer güncel yararının bulunmaması hakkın kötüye

⁴²⁶ Pulaşlı, **Şerh**, C. 1, s. 635, N. 99.

⁴²⁷ Çeker, **Ticaret Hukuku**, s.322.

⁴²⁸ Karasu, **Emredici Hükümler**, s. 165.; Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 115.

⁴²⁹ Bilgili ve Demirkapı, s. 252.; Karasu, **Emredici Hükümler**, s. 165.; Karasu, **Butlan**, s. 1260.

kullanılmasına yol açıyorsa butlan davası dinlenilmeyecektir⁴³⁰. Bir kimsenin hakkını uzun süre kullanmaması, bazı durumlarda karşı tarafta bu hakkın kullanılmayacağı yönünde haklı bir güven meydana getiriyorsa, çelişkili davranış yasağı nedeniyle hakkın düştüğü kabul edilmektedir ki burada ıslahın (düzelmeyin) var olduğu kabul edilmektedir⁴³¹. Hâkim bu tür bir olayda şartlara göre hakkın düşmesine sınırlı bir sonuç bağlayabileceği gibi, kararın yalnızca ileriye etkili olarak geçersizliğine de karar verebilecektir⁴³².

Butlan davasının açılmasının sınırlarından biri de iyiniyetli üçüncü kişilerin kendini korumasıdır. Butlanla sakat genel kurul kararına dayanarak yönetim kurulu üyeleri sahip oldukları temsil yetkisi çerçevesinde, iyiniyetli üçüncü kişilerle işlem yapmışlarsa butlan kararı geçmişe etkili olmayacaktır ki bu durumda iyiniyetli üçüncü kişilerin genel kurul kararının butlanı nedeniyle zarara uğramaları engellenmiş olacaktır.

Doktrinde anonim ortaklık sermaye artırımını hakkındaki genel kurul kararının butlanı iddiasında bulunabilmek için üç ay gibi bir süre sınırlandırılması olması gerektiği savunulmaktadır⁴³³.

3.2. Butlanın İleri Sürülmesi Hakkının Kötüye Kullanılması

3.2.1. Hakkın Kötüye Kullanıldığıнын Tespiti

Herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz. MK m. 2'deki dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı tüm ilişkilerde uygulanan bir ilkedir. Hakkın bariz olarak amaca uygun olmayan şekilde kullanılması ve hakkı kullananın bu kullanımda menfaatinin bulunmaması hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilir.

Hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesi her zaman kolay değildir. Hakkın kötüye kullanıldığından bahsedebilmek için öncelikle hukuk düzeni tarafından tanınmış bir hakkın var olması gerekir. Söz konusu hak dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılmış olmalıdır. Son olarak da hakkın kullanımından başkaları zarar görmüş olmalı ya da zarar görme tehlikesine maruz kalmış olmalıdır. Bu koşulların varlığı halinde hakkın kötüye kullanıldığı kabul edilir. Bir hakkın kötüye kullanılıp

⁴³⁰ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 115 vd.

⁴³¹ Korkut, s. 203.

⁴³² Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 116.

⁴³³ Bkz. Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. II, s. 1701, N. 258.

kullanılmadığının belirlenmesinde her somut olayın özellikleri dikkate alınır, önceden bazı ölçülerin konması, yapay birtakım çözümlere ve zorlamalara neden olacağından doğru bulunmamıştır⁴³⁴. Hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığının hâkim tarafından değerlendirilmesi keyfi kararlara ve hukuki güvensizliğe neden olabilecektir. Hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığının tespitinde somut olayın özelliklerine göre değil belirli olay gruplarının ve bunlara uygulanacak ilkelerin önceden belirlenmesi gerektiği savunulmuştur⁴³⁵. Bana göre anonim ortaklıkta hakkın kötüye kullanılmasını teşkil eden örneklerin incelenmek sureti ile gruplandırılmasında fayda vardır. Hâkim somut olayda hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığına örnekleri incelemek suretiyle karar verecektir.

3.2.2. Dava Hakkının Kötüye Kullanılması

Herkes, meşru vasıta ve yollardan yararlanmak şartıyla yargı mercileri önünde davacı ya da davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkını haizdir. Dava hakkı anayasal bir haktır. Türk Medeni Kanunu'ndaki dürüstlük kuralı dava hakkı ve hak arama özgürlüğü açısından da geçerlidir⁴³⁶. Davacının dava açmaktaki hukuki yararının, hakkın kötüye kullanılması şaibesinden uzak olması gerekmektedir⁴³⁷. Bir hakkın kullanılmasının kişiye hiçbir faydasının bulunmadığı ya da çok az ya da sınırlı yararının bulunması durumunda hakkın kötüye kullanılması söz konusu olur.

Anonim ortaklık genel kurul kararının butlanı davasında da MK m. 2'de yer alan dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağına uyulması gerekmektedir. Hakkın kötüye kullanıldığı yargılamanın her aşamasında ileri sürülebilir. Hem yargı kararlarında hem de doktrinde hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığı hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınacağı kabul edilmiştir⁴³⁸. Bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında⁴³⁹ hakkın kötüye kullanıldığı iddiasının karar düzeltme aşamasında bile ileri sürülebileceği kabul edilmiştir. Hakkın kötüye kullanılması yasağı kamu düzeni ile ilgili olmasından kaynaklı olmasından dolayı taraflar ileri sürmese dahi hâkim bu durumu kendiliğinden dikkate alacak ve hakkın kötüye kullanıldığını tespit ederse bu hakkı

⁴³⁴ Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, **Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar**, s. 206.

⁴³⁵ Kocayusufpaşaoğlu ve diğerleri, s. 314.

⁴³⁶ Hanağası, s. 59.

⁴³⁷ Hanağası, s. 261, dpn. 742.

⁴³⁸ Oğuzman, s.128.; Kılıçoğlu, s. 159.

⁴³⁹ HGK, 04.11.1964, E. 2/953, K. 640 Bkz. Kılıçoğlu, s. 159, dpn. 172.

korumayacaktır⁴⁴⁰. Menfaat olmaksızın butlan hakkının kullanılması ve bunun sonucu olarak zarar ya da başka bir olumsuz neticenin ortaya çıkmış olması durumunda hakkın kötüye kullanıldığı kabul edilir⁴⁴¹. Hakkın kötüye kullanılmasının varlığından söz edebilmek için başkasının zarara uğramasının ya da zarar verme kastının olması zorunlu değildir⁴⁴².

Anonim ortaklıkta yalnızca bir genel kurul kararı aleyhine açılan butlan ve iptal davası hakkın kötüye kullanılması oluşturabilir, genel kurul kararının yokluğunun ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması oluşturmaz⁴⁴³.

3.2.3. Hakkın Kötüye Kullanılması Niteliğindeki Butlan Davalarının Görünüş Şekilleri

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanın tespiti davasında hâkimin somut olayın durumuna göre butlanın ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanımı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Butlanın ileri sürülebilmesinin hangi durumlarda hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edeceğini önceden belirli ilkelere bağlamak mümkün değildir. Bu sebeple bu bölümde sıklıkla karşılaşılan örneklerle yer verilmiştir.

3.2.3.1. Davacının Menfaatinin Mevcut Olmaması

Butlanın tespiti davası için davacının hukuken korunmaya değer güncel bir menfaatin bulunması şarttır. Aksi halde açılmış olan dava usulden reddedilecektir. Butlanın tespitinde menfaati olan kişinin yapılan yargılama neticesinde hiç fayda elde edememesi ya da çok az ve sınırlı fayda elde edecek olması durumunda hakkın kötü kullanımı söz konusu olabilir. Davacının sağlayacağı yarar ile ortaklığın uğrayacağı zarar arasında aşırı oransızlığın mevcut olması durumunda dava hakkının kötüye kullanıldığı söylenebilir⁴⁴⁴.

Yargıtay'ın bir kararında davalı şirketin ticaret unvanının değiştirilmesine dair genel kurul kararının iptali istenmiştir, fakat bu talebinde davacılar ne gibi hakların ihlal edildiğine dair açıklamada bulunulmadığından ve makul bir sebep gösterilmediğinden iptal talebinin reddedilmesi gerektiğine karar verilmiştir⁴⁴⁵. Yargıtay bu kararda genel kurul kararının geçerli olup olmadığının tespitini yapmadan önce davacının menfaatinin bulunup bulunmadığı değerlendirilmesini yapmıştır.

⁴⁴⁰ Kılıçoğlu, s. 159.

⁴⁴¹ Dural ve Sarı, **Türk Özel Hukuku**, s. 193.

⁴⁴² Dural ve Sarı, **Türk Özel Hukuku**, s. 193.

⁴⁴³ Antalya, s. 94-95.; Karasu, **Emredici Hükümler**, s. 76.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 579.

⁴⁴⁴ Pulaşlı ve Korkut, **Temel Hukuk**, s. 150-151.

⁴⁴⁵ Eriş, TTK, 3. Cilt, s. 2702-2703.

3.2.3.2. Batıl Karara Uzun Süre Sessiz Kalınmış Olması

Kararın alınmasının üzerinden uzun süre geçtikten sonra kararın geçersizliğinin ileri sürülmesi uygulamada en çok karşılaşılan hakkın kötüye kullanım hallerinden biridir. Butlanla sakat olan işlemin yapılmasının üzerinden uzunca vaktin geçmiş olması ya da hukuki işlemin taraflarının edimlerini yerine getirmiş olmaları hukuki işlemi geçerli duruma getirmez⁴⁴⁶. Butlan herhangi bir süreye tabi olmadan her zaman ileri sürülebilir. Fakat butlanın her zaman ileri sürülebilmesi hakkın kötüye kullanılması yasağını ihlal etmemelidir⁴⁴⁷. Butlanla sakat genel kurul kararının uygulanmasından ve bundan doğan hakların kullanılmasından çok sonra kötü niyetli olarak açılan butlanın tespiti davası dürüstlük kuralı ile bağdaşmamaktadır⁴⁴⁸.

Yargıtay kararlarında ve doktrinde uzun süre sessiz kaldıktan sonra butlan iddiasında bulunulması hakkın kötüye kullanılması olarak kabul etmiştir⁴⁴⁹. Pay sahibinin anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin seçimi konusundaki genel kurul

⁴⁴⁶ Oğuzman, **Borçlar Hukuku**, s. 137.; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 2018/1237 E., 2019/4907 K.: “..... bilirkişi raporunda hesaplanan çıkma payının uygun olduğu, kar payı istemlerinin değerlendirmesine gelindiğinde; 2000 ve 2001 yıllarında kar payına ilişkin alınan kararların oy birliği ile alındığı, bu yıllara ilişkin alacağın 5 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu, sonraki yıllara ilişkin ise öncelikle bir ortaklar kurulu kararı bulunması gerektiği, hali hazırda buna ilişkin karar olmadığı, ortaklar kurul kararlarının iptali konusunda; 08/10/2004 tarihli kurulun 14 nolu kararı ve 27/06/2007 tarihli kurulun 1 nolu kararlarının çağrısının usulüne uygun olmadığı ve davacının da kararlara katılmadığı, 28/01/2009 tarihli kurulun 2 nolu kararı ve 09/02/2011 tarihli kurulun 3 nolu kararlarının da çağrısız ve davacının katılımı olmadan sahte imza ile alındığı, 19/11/2013 tarihli kararın ise dava tarihinden sonra alındığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, davacının davalı Sital Set Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti. aleyhinde açtığı genel kurul kararlarının geçersizliğinin tespiti isteminin kabulü ile; davalı şirketin 08/10/2004 tarih (14) nolu, 27/06/2007 tarih (1) nolu, 28/01/2009 tarih (2) nolu, 09/02/2011 tarih (3) nolu, 09/02/2011 tarih (3) nolu 5 adet ortaklar kurulu kararının yokluk malul olduğunun tespitine, 19/11/2013 tarih (5) nolu karar dava açıldıktan sonra alındığından ve davanın konusunu oluşturamayacağından bu kararlar ilgili esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına, davacının ortaklıktan çıkma talebinin kabulü ile; davacı ...'in İstanbul Ticaret Sicil Müdürlüğü'nün 414045 sicil nosunda kayıtlı davalı Sital Set Tekstil San.ve Tic. Ltd. Şti. ortaklığından haklı sebeple çıkmasına izin verilmesine, 976,99 TL ortaklıktan çıkma payının karar tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte davalı şirketten tahsili ile davacıya ödenmesine, davacının fazlaya ilişkin ortaklıktan çıkma payı talebi ile koşulları oluşmayan kâr payı alacağı talebinin reddine karar verilmiştir..... Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesi'nce verilen kararda bir isabetsizlik olmadığının anlaşılmasına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nin 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesi'nce esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.” Bkz. Karşı oy: “Dava genel kurul kararının butlanının tespiti istemine ilişkindir. Her hak gibi genel kurul kararının butlanının ileri sürülmesi de dürüstlük kuralı çerçevesinde mümkündür (MK m. 2). Butlanın ileri sürülmesi bakımından bir süreye uyulması zorunluluğunun bulunmadığı kabul edilse bile, butlana ilişkin tespit talebinin maksatlı gayrimeşru ve icapsız olarak geciktirilmesi, hakkın kötüye kullanılmasıdır. Bu durum karşısında uzun süre sessiz kalan davacının somut olayda butlanı ileri sürmesi hakkın kötüye kullanılmasıdır ve korunamaz. Bunun sonucu olarak genel kurul kararına yönelik davanın reddi gerekir. Bu nedenle genel kurul kararının butlanla malul olduğunun tespitine ilişkin davayı kabul eden mahkeme kararını onayan çoğunluk görüşüne katılamıyorum.” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 12/08/2019.

⁴⁴⁷ Tekinalp ve diğerleri, s. 381, N. 720.

⁴⁴⁸ Antalya, s. 99.; Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 115.

⁴⁴⁹ Bkz. Korkut, s. 219, dpn. 222.

kararının butlanla sakat olduğunu bilmesine karşın menfaati için bu duruma sessiz kalmışsa ve aradan vakit geçtikten sonra yapılan bu seçim işleminin butlanla sakat olduğunun ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir⁴⁵⁰.

3.2.3.3. Sadakat Yükümlülüğüne Aykırılık

Pay sahipleri haklarını kullanırken şirkete ve diğer pay sahiplerine zarar vermemeli ve haklarını kötüye kullanmamalıdır. Yani pay sahipleri sadakat yükümlülüklerini ihlal etmemelidir. Pay sahibinin butlanın tespiti davası açması hakkını kötüye kullanılması ortaklık karşısındaki sadakat yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder⁴⁵¹.

Davacıların birtakım kişisel menfaatlerini ortaklığa kabul ettirme amacı ile davayı baskı ve yıldırma vasıtası olarak kullanmaları ya da ortaklığa zarar vermek kastı ile hareket etmeleri durumunda kötü niyetin varlığından bahsedilir⁴⁵². Diğer anlatımla, pay sahibinin dava hakkını ortaklığa yabancı amaçlar için kullanılması halinde hakkın kötüye kullanıldığı kabul edilir⁴⁵³.

3.2.3.4. Şekle Aykırılığın İleri Sürülmesinde Hakkın Kötüye Kullanılması

Hukuki işlemin şekil eksikliği nedeni ile geçerli olmadığının ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil ediyorsa, kanun bu durumu korumaz ve sözleşme geçerli gibi hüküm doğurur⁴⁵⁴. Anonim ortaklık genel kurul kararında şekil eksikliğinin ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması durumunu ortaya çıkarırsa bu eksikliğin var olmasına rağmen bu genel kurul kararı geçerli sayılacaktır.

Şekle ilişkin hukuk kuralından hükmün maksadı dışında faydalanmak istenilmesi durumunda, şekil noksanlığının butlan nedeni olarak ileri sürülmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil eder⁴⁵⁵. Hukuki işlemin geçersizliğinin ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması teşkil edip etmediği her somut olayın şartlarına bakılarak karar verilir. Hukuki işlemin iki tarafının serbestçe edimlerini ifa ettikten sonra butlanın ileri sürülmesi ve bilerek ve isteyerek şekil eksikliğine neden olan kişinin şekil eksikliği sebebi ile butlanı ileri sürmesi hakkın kötüye kullanılmasına örnek verilebilir⁴⁵⁶.

⁴⁵⁰ İsmail Cem Soykan, **Anonim Ortaklıkta Organ Yokluğu**, İstanbul 2012, s. 164, dpn. 187.

⁴⁵¹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 829, N. 435.

⁴⁵² Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 338.

⁴⁵³ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 829, N. 435.

⁴⁵⁴ Oğuzman, s. 128.; Antalya, s. 353.

⁴⁵⁵ Antalya, s. 351.; Oğuzman, **Borçlar Hukuku**, s. 128.

⁴⁵⁶ Oğuzman, s. 129.; Reisoğlu, s. 81.

3.2.4. Dava Hakkının Kötüye Kullanılmasının Hukuki Neticeleri

3.2.4.1. Kötü Niyetle Açılan Davanın Reddi

Anonim ortaklık genel kurul kararlarının butlanı davasında hakkın kötüye kullanıldığının tespit edilmesi durumunda açılan butlan davası reddedilmelidir⁴⁵⁷. Butlan davasının kötü niyetli olarak açıldığı davanın en başında anlaşılabilir ya da butlan davası açıldıktan sonra anlaşılabilir. Hâkim açılmış olan butlan davası hakkının kötüye kullanılıp kullanılmadığını her zaman dikkate alır ve bu dava hakkının kötü niyetli olarak açıldığına kanaat getirirse davanın her aşamasında davayı reddetmelidir.

3.2.4.2. Kötü Niyetle Dava Açanların Hukuki Sorumluluğu

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda kötü niyetli olarak iptal ve butlan davası açanların sorumluluğuna ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildi. Kötü niyetli

⁴⁵⁷ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 206.; Yargıtay 11. HD., 2017/4363 E. 2019/1464 K.: “İlk derece mahkemesince, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, davacılarının murislerinin ölümüyle hisseler üzerinde hak sahibi olmalarına rağmen dava tarihine kadar genel kurul kararının iptalini istemedikleri, davacı tarafça dava dışı başka ortakların imzalarının sahte olduğu ileri sürülmüş ise de, bu ortakların davaya taraf olmadığı, ayrıca bu konuda bir dava da açılmadığının sabit olduğu, bu halde davada taraf olmayan üçüncü kişilerle ilgili imzaların sahteliğinin incelenmesinin mümkün bulunmadığı, davalı şirketin tutmakla yükümlü olduğu defter ve kayıtları saklamakla yükümlü olduğu sürenin TTK'nin 82/5 (E TTK 68) gereği 10 yıl olup davalı şirketin bu kayıtların bulunmadığını belirttiği, gerek davacıların murisi ve gerekse davacıların 1994 ve 1996 tarihinde yapılan genel kurul kararlarının iptalini uzun süre ileri sürmediği, hakkın her daim ileri sürülmesinin MK'nin 2. maddesinde yer alan hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. İstinaf mahkemesince yapılan yargılama sonucunda, davacıların, murisleri ...'un davalı anonim şirket hissedarı olmasına dayanarak 24.11.1994 ve 23.02.1997 tarihli genel kurul kararlarının batıl olduğunun tespitini istediği, dava konusu 23.02.1997 tarihli genel kurul toplantısında faaliyet raporunun ve bilanço kar/zarar hesaplarının onaylanmasına, yedek akçe ayrılmasına ve yönetim kurulu üyelerinin seçimine dair kararlar alınmış olup alınan kararların TTK'nin 447. maddesinde belirtilen butlan halleri içinde değerlendirilemeyeceği, söz konusu genel kurul toplantısında davacılar murisinin ... başkanı olarak seçildiği, toplantıyı yürüttüğü, tutanağı imzaladığı ve davacıların murislerine ait imzanın sahteliğinin iddia ve ispat edilmediği, bu nedenle dava konusu 23.02.1997 tarihli genel kurul kararlarının batıl olduğunun tespitine dair istemin reddinde bir isabetsizlik bulunmadığı, batıl olduğunun tespiti istenen 24.11.1994 tarihli genel kurulda sermaye artırımı kararı alınmış olduğundan butlan halleri içerisinde değerlendirilebilse de, 1997 yılında genel kurul toplantısında ... başkanlığı bile yapan davacıların murisinin 1997 yılına hatta vefat ettiği 2008 yılına kadar genel kurul kararının iptali için dava açmamış olması ve imzaları sahte olduğu ileri sürülen diğer ortakların da dava açmamış bulunması karşısında artık mirasçılarının butlan istemli dava açmasının hakkın kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilmesinin yerinde olduğu, davacılar, mirasçı ...'un 2012 yılında suç duyurusunda bulunması üzerine başlatılan ve takipsizlik kararıyla sonuçlanan soruşturma dosyasındaki imza incelemelerine dayanmışsalar da, söz konusu imza incelemelerinin dava konusu olmayan 1995 tarihli hazirun cetveline ve 1995 tarihli sermaye artırımı taahhütnamelerine ilişkin olduğundan sonuca etkisinin bulunmadığı gerekçesiyle, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Kararı davacılar vekili temyiz etmiştir. Yapılan yargılama ve saptanan somut uyumsuzluk bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde İlk Derece Mahkemesi'nce verilen kararda bir isabetsizlik olmadığını anlaşılmına göre yapılan istinaf başvurusunun HMK'nin 353/b-1 maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesi'nce esastan reddine ilişkin kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanısına varıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir.” **Kaynak:** <https://karararama.yargitay.gov.tr>, e. t.: 18/12/2019.

olarak iptal ve butlan davası açanların sorumluluğuna ilişkin düzenleme ilk kez 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer almıştır⁴⁵⁸. Anonim ortaklık genel kurul kararlarına karşı, kötü niyetli olarak butlan davası açılması halinde dava açanlar haksız dava nedeniyle ortaklığın uğramış olduğu zarardan müteselsilen sorumlu olacaklardır. Dava açanların sorumluluğunun doğabilmesi için kötü niyetli olarak davanın açılmış olması ve açılan davanın reddi gerekmektedir. Davanın kötü niyetle açılabilmesi ancak kastla mümkündür ihmal ya da tedbirsizlik sorumluluk açısından yeterli görülmemiştir. Kötü niyet yalnızca ortaklığa zarar verme kastı ile olabileceği gibi, birtakım şahsi menfaatleri ortaklığa zorla kabul ettirebilmek amaçlı butlan davasını baskı ve yıldırma vasıtası olarak kullanılması biçiminde de karşımıza çıkabilir⁴⁵⁹. Fakat, butlan davasına konu kararın şirket yararına olmaması ya da salt kişisel menfaatler için butlan davasının açılmış olduğunun ispatı tek başına dava hakkının kötüye kullanıldığı anlamına gelmez⁴⁶⁰.

Anonim ortaklık genel kurul kararlarına karşı kötü niyetle açılan davada davacı, ortaklığın uğramış olduğu zararı tazmin etmek zorundadır. Birden fazla davacının bulunması halinde davacılar bu zarardan müteselsilen sorumlu olacaklardır. Bu konunun Borçlar Kanunu'nun haksız fiil hükümleri çerçevesinde çözülebileceği savunulmuştur⁴⁶¹. TTK'de yer alan hükümden ziyade TBK hükümlerinin uygulanması daha avantajlıdır. Çünkü TTK'deki hükmün uygulamasında davanın kötü niyetli açıldığına dair kastın ispatı hayli zordur. Ortaklığın zarara uğraması için kasten butlan davası açanlar, açılan dava nedeni ile ortaklığın uğramış olduğu zarardan TBK m. 49/2⁴⁶² uyarınca sorumlu olacaklardır⁴⁶³.

3.2.4.3. Anonim Ortaklığın Zararının Tazmini

Kötü niyetli olarak açılan dava nedeni ile ortaklığın uğramış olduğu zararın tazmininde TTK 451⁴⁶⁴ uygulanacaktır. Bunun yanında kötü niyetli olarak açılmış olan dava haksız fiil olduğundan TBK m. 49/2'de uygulanabilecektir.

⁴⁵⁸ TTK m. 451: "(1) Genel kurulun kararına karşı, kötü niyetle iptal veya butlan davası açıldığı takdirde, davacılar bu sebeple şirketin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludurlar."

⁴⁵⁹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 338.

⁴⁶⁰ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 338.

⁴⁶¹ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 338.

⁴⁶² TBK m. 49/2: "Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de bu zararı gidermekle yükümlüdür."

⁴⁶³ Nomer, **Geçersizliğe İlişkin Temel Esaslar**, s. 109.

⁴⁶⁴ TTK m. 451: "Genel kurulun kararına karşı, kötü niyetle iptal veya butlan davası açıldığı takdirde, davacılar bu sebeple şirketin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludurlar".

3.2.4.3.1. Tazminat Davasının Koşulları

Haksız butlan davası sebebi ile davacıların tazminat sorumluluğunun doğabilmesi için davanın kötü niyetli olarak açılmış olması ve açılan davanın mahkeme tarafından reddi şarttır⁴⁶⁵. Ayrıca kötü niyetin ihmal ya da tedbirsizlikle değil kastla olması gerekir⁴⁶⁶.

Tartışılması gereken ortaklığın tazminat hakkının doğabilmesi için dava açmanın yeterli olup olmadığı, bunun yanında mahkemenin durdurma kararı vermesinin zorunlu olup olmadığı hususudur. Hâkim kararın uygulanmasını engellemek için tedbir koymamış olması durumunda zarar ve dava açanların sorumluluğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Fakat bazı durumlarda durdurma kararı verilmemiş olması halinde dahi bir zarar meydana gelmişse butlan davası ile ortaklığın zararı arasında uygun illiyet bağı varsa tazminat sorumluluğundan söz edilebilecektir⁴⁶⁷.

Bahsedilen tazminat davasında davacı anonim ortaklığı temsilen yönetim kurulu üyeleridir. Kötü niyetle genel kurul kararının butlanı davası açanlar tazminat davasının davalısıdır. Meydana gelen zararın varlığını ispat yükümlülüğü davacı anonim ortaklığa aittir⁴⁶⁸.

Kötü niyetle açılan butlan davası sebebiyle tazminat davası yalnızca ortaklık adına açılabilir. Bu davadan kaynaklı olarak TTK pay sahiplerine uğradıkları zararın tazmini için dava açma yetkisi vermemiştir. Doktrinde kötü niyetle açılmış dava nedeni ile pay sahiplerinin de zararlarını gidermesini isteyebilmeleri gerektiği savunulmuştur⁴⁶⁹. TTK m. 451 pay sahiplerine zararlarını giderme imkânı tanımadığı için pay sahipleri zararlarının giderilmesini TBK m. 49 hükmü çerçevesinde isteyebileceklerdir⁴⁷⁰.

3.2.4.3.2. Zarar

Ticaret kanununda kötü niyetle dava açan şahısların ortaklığın uğramış olduğu zararı tazmin etme zorunluluğu belirtilmiştir ancak tazmin edilecek doğrudan zararın yanında dolaylı zararın da bu kapsamda olup olmadığına belirtilmemiştir.

⁴⁶⁵ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 338.

⁴⁶⁶ Moroğlu, **Hükümsüzlük**, s. 338.

⁴⁶⁷ Haksız ihtiyati tedbir sonuçları için bkz. Pekcanitez ve diğerleri, s. 725-726.

⁴⁶⁸ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, B. 4, s. 375.

⁴⁶⁹ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, B. 4, s. 376.; Saka, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul**, s. 308.

⁴⁷⁰ Korkut, s. 227.

Fiil ile netice arasına başka bir sebep girmeksizin, fiilin doğrudan doğruya neticesi olan zararlar doğrudan zarar olarak kabul edilir. Dolaylı zarar failin davranışından kaynaklanan ancak zaman ya da başka faktörlerin etkisi ile daha uzak olan neticelerdir⁴⁷¹.

Doktrinde, anonim ortaklık genel kurul kararlarına karşı kötü niyetle dava açanların ortaklığın doğrudan uğradığı zararlardan sorumlu oldukları ve açılan dava nedeni ile ortaklığın hisselerinin değer kaybetmesi gibi dolaylı zararlardan sorumlu olmayacakları belirtilmiştir⁴⁷².

Kanaatime göre somut olayın özelliğine göre doğrudan ya da dolaylı zarar ayırımına gitmeden hakkaniyet gerektirdiği ölçüde kötü niyetli dava açanlar zararlardan sorumlu olmalıdır. Sorumluluk açısından önemli olan kötü niyetle dava açıldığı kastının, zararın doğduğunun ve zararlar dava arasında nedensellik bağının var olduğunun ispatıdır.

Genel kurul kararının butlanının tespiti davasında davacıya ortaklığın muhtemel zararları için teminat göstermelerine karar verilmiş olabilir. Gösterilen teminat, hakkın kötüye kullanımı nedeni ile zararın tazminine engel değildir. Ortaklığın zararı öncelikle bu teminattan karşılanır, teminatın olmadığı ya da yeterli olmadığı hallerde kötü niyetli dava açanlar şahsen sorumlu olacaklardır.

3.2.4.4. Dava Hakkını Kötüye Kullanan Pay Sahibinin Ortaklıktan Çıkarılabilmesi

Genel kurul kararlarının butlanı dava hakkının kötüye kullanılması durumunda ilgili pay sahibi ortaklıktan çıkarılabilir. Anonim ortaklığın çalışmasını engelleyen, dürüstlük kuralına uygun olmayan şekilde davranan, dikkat çeken, sıkıntı oluşturan ya da pervasızca hareket eden pay sahiplerinin, paylarının satın alınarak ortaklıktan çıkarılma imkânı tanınmıştır⁴⁷³. Dava hakkının kötüye kullanılması durumunda, bu halin ortaklıktan çıkarılmayı gerektiren haklı bir sebep olduğu ispatlanırsa ve hâkim tarafından bu kanaate varılırsa satın alma hakkı kullanılarak pay sahibi ortaklıktan çıkarılabilecektir⁴⁷⁴.

⁴⁷¹ Doğrudan Dolaylı zarar ayırımı için bkz. Kılıçoğlu, s. 215-216.

⁴⁷² Saka, s. 308.

⁴⁷³ TTK m. 208: “(1) Hâkim şirket, doğrudan veya dolaylı olarak bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının en az yüzde doksanına sahipse, azlık şirketin çalışmasını engelliyor, dürüstlük kuralına aykırı davranıyor, fark edilir sıkıntı yaratıyor veya pervasızca hareket ediyorsa, hâkim şirket azlığın paylarını varsa borsa değeri, yoksa 202’nci maddenin ikinci fıkrasında öngörülen şekilde belirlenen değer ile satın alabilir.”

⁴⁷⁴ Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 311 vd., N. 108 vd.

4. SONUÇ

Türk Hukuku'nda 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda butlan düzenlenmediğinden butlana ilişkin konularda genel hükümlerin olduğu Türk Borçlar Kanunu uygulanmaktaydı. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda anonim ortaklık genel kurul kararları butlan sebepleri düzenlenmiştir. Sayılan butlan sebepleri için sınırlı sayı ilkesi geçerli değildir, bu sebepler örnek kabilinden sayılmıştır. TTK m. 447'de sayılan sebepler dışındaki bir sebeple de genel kurul kararı batıl olabilir.

Butlanın Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmesi ile birlikte Türk Borçlar Kanunu'nu hükümlerinin uygulanmasından vazgeçildiği söylenemez, genel kurul kararları bakımından Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulamaya devam etmektedir. Anonim ortaklığın yapısı ve butlanın son çare olarak uygulanması yani butlanın ikincilliği ilkesi genel kurul kararlarının butlanına borçlar hukuku hükümlerinin uygulanmasında dikkate alınmalıdır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde anonim ortaklığın temel yapısını bozan, sermayenin korunması ilkesine uygun olmayan ve bazı pay sahipliği haklarını kısıtlayan ya da bertaraf eden genel kurul kararlarının batıl olacağı ifade edilmiştir. Bu kanunda konu bakımından butlan sebeplerine yer verirken, şekil bakımından butlan sebeplerine yer verilmemiştir. Şekil bakımından genel kurul kararlarının butlanı sebepleri kanunda düzenlenmediğinden bu sebeplerin tespitinde doktrindeki görüşlerden ve yargı kararlarından yararlanılmaktadır.

Genel kurul kararlarının geçersizliği, tespit davası ile ileri sürülebileceği gibi hali hazırdaki bir davada da genel kurul kararının butlanla sakat olduğu iddiasında bulunabilir. Butlanın tespiti için açılacak dava tespit davası niteliğini haizdir. Butlanın tespiti davasının davacısı meşru ve güncel bir menfaati bulunan herkes iken, davalısı anonim ortaklık tüzel kişiliğidir. Ticaret sicil müdürlüğüne genel kurul kararının tescili amaçlı başvuru yapıldığında ticaret sicili müdürünce tescili istenen kararın batıl olup olmadığı kontrol edilmektedir.

Butlanının tespiti davası neticesinde genel kurul kararının batıl olduğuna karar verilirse, bu karar yalnızca davanın tarafları için değil üçüncü kişiler bakımında hukuki sonuç doğuracaktır. Butlanın tespitine konu olan husus yeniden davaya ya da itiraza konu olamaz yani butlanın tespitine ilişkin karar kesin hüküm niteliğini haizdir. Butlanın tespiti davasının kabul görmemesi durumunda ret kararı salt davacı açısından kesin hüküm niteliğindedir.

Butlanın tespiti davasında hak düşürücü ya da zamanaşımı gibi herhangi bir süre öngörülmemiştir. Butlan süre sınırlamasına tabi olmaksızın her zaman ileri sürülebilir ve hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınır. Butlanın süreye tabi olmadan ileri sürülebilmesi hukuk güvenliği ve kazanılmış haklar açısından büyük tehlike arz etmektedir. Bu sebeple Türk Ticaret Kanunu'nda butlanın süresi ile ilgili bir düzenleme yapılmak zorundadır ya da butlanın süresiz ileri sürülmesini engelleyici birtakım düzenlemelerin getirilmesi gerekmektedir. Hâkimin somut olayın şartlarına göre genel kurul kararlarının butlanına karar vermesi gerekir. Tehlikenin önlenmesi adına en azından genel kurul kararının butlanına karar verileceğinde butlan kararının geçmişe etkili değil ileriye etkili olarak verilmesi imkânı getirilmelidir. Butlanın tespit davasında butlanın ileri sürülmesinin hakkın kötüye kullanılması durumunu oluşturup oluşturmadığının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Butlanla sakat genel kurul kararına karşı butlanın tespiti davası yerine yanlış değerlendirme sonucu iptal davası açılmış olabilir. Butlan sebebi varsa ve iptal davasının koşullarının tam ise hâkimin butlanı kendiliğinden göz önünde bulundurma zorunluluğu bulunduğundan butlanın tespiti kararı verilebilecektir. Bulunan bir hükümsüzlüğün butlan nedeni mi yoksa iptal nedeni mi olduğunun net bir şekilde belirlenmesi mümkün olamayacağı durumlarda terditli dava açmakta fayda vardır. Genel kurul kararının batıl olduğu, mahkemece bu talep uygun görülmezse genel kurul kararının iptali istenebilecektir.

Çoğunlukla meşru ve güncel menfaati olmayan kimseler genel kurul kararlarının butlanını ileri sürmektedir. Alınan anonim ortaklık genel kurul kararına uzun süre ses çıkarılmamasından sonra açılan davalarda hakkın kötüye kullanılması söz konusu olmaktadır. Anonim ortaklığa karşı kötü niyetle açılan davalarda ortaklığın uğramış olduğu zararın tazmini için birtakım düzenlemeler getirilmiştir. Butlanın tespiti davası açan davacılarından ortaklığın zarara uğraması ihtimaline binaen teminat gösterilmesi istenebilir. Kötü niyetle açılan davanın dinlenilmemesi gerekir. Butlan davası açma hakkını kötü niyetle kullanan pay sahiplerinin ortaklıktan çıkarılabilmesi imkânı da mevcuttur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile butlan ilk kez düzenlenmiştir. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen butlan sebepleri yeterli değildir. Butlan sebepleri ve butlanın sonucunun ayrıntılı olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

5. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKINTÜRK, Turgut/ KARAMAN ATEŞ, Derya; **Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Özel Borç İlişkileri**, 18. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2012.
- AKYOL, Şener; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.
- ANTALYA, Gökhan; **6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C. I**, Legal Yayınları, İstanbul 2012.
- ATEŞ, Derya; **Borçlar Hukuku Sözleşmelerinde Genel Ahlaka Aykırılık**, Turhan Yayınları, Ankara 2007.
- AYHAN, Rıza; **Ticari İşletme Hukuku**, 2. Baskı, Ankara 2007.
- BAHTİYAR, Mehmet; **Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi**, Beta Yayınları, İstanbul 2001.
- BAHTİYAR, Mehmet; **Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler Dersler-Soru Örnekleri**, 13. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2019. (Ortaklıklar Hukuku)
- BİLGE, Necip; **Hukuk Başlangıcı, Hukukun Temel Kavram ve Kurumları**, 26. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2009.
- BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan; **Şirketler Hukuku Dersleri**, 6. Baskı, Dora Basım Yayın, Bursa 2018.
- ÇAĞLAR, Hayrettin; **Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması**, Ankara 2010.
- ÇEKER, Mustafa; **Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Bankacılık Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000. (Oy Hakkı)
- ÇEKER, Mustafa; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**, 5. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2012.
- ÇELİK, Aydın; **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, Adalet Yayınevi, Ankara 2007.
- DURAL, Mustafa/ SARI, Suat; **Türk Özel Hukuku, Cilt I. Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2010.
- DURAL, Mustafa/ SARI, Suat; **Türk Özel Hukuku, Cilt III., Aile Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2010.

- DOĞAN, Beşir, Fatih; **6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, 2. Baskı, İstanbul 2011.
- EREN, Fikret; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 12. Baskı, Yetkin Yayınevi, İstanbul 2010.
- ERİŞ, Gönen; **Açıklamalı – İctihathı Türk Ticaret Kanunu**, 3. Cilt, (372-677), Ankara 2010.
- GÜNEY, AKDAĞ, Necla; **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul 2010.
- HANAĞASI, Emel; **Davada Menfaat**, Yetkin Yayınları, Ankara 2009.
- IŞIKTAÇ, Yasemin/ METİN, Sevtap; **Hukuk Metodolojisi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2003.
- İMREGÜN, Oğuz; **Anonim Ortaklıklar**, Yasa Yayınları, İstanbul 1989.
- KARAHAN, Sami; **Şirketler Hukuku**, Mimoza Yayınları, Konya 2012.
- KARASU, Rauf; **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Yetkin Yayınları, Ankara 2009. (Emredici Hükümler İlkesi)
- KARSLI, Abdürrahim; **Medeni Muhakeme Hukuku**, Alternatif Yayınları, İstanbul 2011.
- KAYA, Arslan; **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara 2001.
- KAYAR, İsmail; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**, Güncellenmiş 2.Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2013.
- KENDİGELEN, Abuzer; **Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 1.Baskı, XII Levha Yayınları, İstanbul 2011.
- KILIÇOĞLU, Ahmet; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi Yayınları, 18. Baskı, Ankara 2014.
- KIRCA, İsmail/ ŞEHRİALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/ MANAVGAT, Çağlar; **Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Türkiye İş Bankası A.Ş. Vakfı, Ankara 2013.
- KIRKBEŞOĞLU, Nagehan; **Türk Özel Hukukunda Kısmi Hükümsüzlük**, Vedat Yayınları, İstanbul 2011.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip/ HATEMİ, Hüseyin/ SEROZAN, Rona/ ARPACI, Abdülkadir; **Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme**, Legal Kitabevi, İstanbul 2008.

- KORKUT, Ömer; **6102 Sayılı TTK'ye Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı**, Karahan Kitabevi, Adana 2012.
- MOROĞLU, Erdoğan; **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 8. baskı, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2017. (Hükümsüzlük)
- MOROĞLU, Erdoğan; **Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları, Değerlendirme ve Öneriler**, Genişletilmiş 6. Baskı, İstanbul 2009.
- MUŞUL, Timuçin; **İcra ve İflas Hukuku C. II.**, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- NOMER, Haluk; **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, Beta Yayınları, İstanbul 2008.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ BARLAS, Nami; **Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.
- OGUZMAN, M. Kemal/ ÖZ, M. Turgut; **Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, 8. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- OKUTAN, Gül; **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul 2003.
- ÖZDAMAR, Mehmet; **Anonim Ortaklıkların Kendi Paylarını İktisap Etmesi**, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.
- PEKCANITEZ, Hakan/ ATALAY, Oğuz/ ÖZEKES, Muhammet; **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku**, 12. Baskı, XII Levha Yayınları, Ankara 2011.
- POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- PULAŞLI, Hasan; **6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. 1-C. 2**, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- PULAŞLI, Hasan/ KORKUT, Ömer; **Temel Hukuk**, Karahan Kitabevi, Adana 2012.
- REİSOĞLU, Safa; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta Yayınları, İstanbul 2011.
- SAKA, Zafer; **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, Vedat Yayınevi, İstanbul 2004.
- SOYKAN, İsmail Cem; **Anonim Ortaklıkta Organ Yokluğu**, XII Levha Yayınları, İstanbul 2012.
- TEKİL, Fahiman; **Anonim Şirketler Hukuku**, İkinci Bası, Alkım Yayınları, İstanbul 1998.
- TEKİNALP, Ünal; **Tek Kişilik Ortaklık I, Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011.
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi/ AKMAN, Sermet/ BURCUOĞLU, Haluk/ ALTOP, Atilla;

Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993.

TEOMAN, Ömer; **Genel Kurul Kararlarının Durdurulması**, İstanbul 2001.

YILDIZ, Şükrü; **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004. (Eşit İşlem İlkesi)

YİĞİT, İlhan; **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, İstanbul 2005.

MAKALELER VE TEZLER

ÇELİK, Aydın; “Anonim Ortaklıkların Kuruluş ve Ana Sözleşme Değişikliklerinde Bakanlığın İzni Yetkisinin Sınırlandırılması Karşısında Sicil Memurunun İnceleme Yetkisi”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 4, S. 8, Güz, 2005/ 2.

KARASU, Rauf; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı”, **Prof. Dr. Fırat ÖZTAN’a Armağan**, Cilt I., Ankara 2010, s. 1239 vd. (Butlan)

MOROĞLU, Erdoğan; “Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi ve Hukuki Niteliği” Makaleler, İstanbul 2010, s. 429 vd. (**Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan**, İstanbul 2000, s. 515 vd.)

MOROĞLU, Erdoğan; “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Davet Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararına Etkisi ve Yargıtay Kararları”, **Makaleler**, İstanbul 2010.

ÖNDER, Fahrettin; “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2005, C. 7, S. 1.

ÖZDAMAR, Mehmet; “Ticaret Sicil Memurunun Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu”, **BATİDER**, 2006, C. XXIII, S. 4.

SEROZAN, Rona; “Sözleşmenin Kuruluşunda (Konusunda) İmkansızlığa Bağlanan Butlanın Aşılması”, **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, İkinci Cilt, İstanbul 2007, s. 2029 vd.

TAŞPOLAT, Melis; “Genel Kurul Kararlarına Karşı Açılan İptal Davası ve Konunun Türk Ticaret Yasası Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde Düzenlenmesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 82, S. 2008/ 4.

TEKİNALP, Ünal; “Sermayenin Korunması İlkesi”, **Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan**, İstanbul 2010, C. 2, s. 1689.

TEOMAN, Ömer; “Ticaret Sicili Müdürü Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İptal Edilebilir Bir Kararı Tescilden Kaçınabilir mi?”, **Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan**, İstanbul 2010, C. 2.

TEOMAN, Ömer; “Yürürlükteki Hukukumuz ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Katılmak Zorunlu Olanlar”, **BATIDER**, 2009, XXV, S. 4.

VERİ TABANLARI VE İNTERNET SİTELERİ

<http://tdk.gov.tr>

<http://www.kazanci.com>

<https://emsal.yargitay.gov.tr>

<https://karararama.yargitay.gov.tr>

<https://www.danistay.gov.tr>

<https://www.emsal.co>

<https://www.msmmmoo.org.tr/turmob/ttp>

<https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

6. EKLER

EK 1: Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
T.C. NOSU	18598094486
ADI VE SOYADI	Emine DEMİR
ÖĞRENCİ NO	20163033
TEL. NO.	5522428236
E-MAIL	av.eminedemir01@gmail.com
ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Özel Hukuk
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	Tez savunmasından oybirliğiyle geçildi.
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	20..... / 20..... - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEMEDİM / YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEPİ İZİNİ ALINMIŞTIR	
TEZİN KONUSU	Anonim şirketlerde genel kurul kararlarının butlanı
TEZİN AMACI	Anonim şirketlerde genel kurul kararlarının butlan sebeplerini ayrıntılı olarak
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Çalışmanın ilk bölümünde genel kurul kararlarının meydana geliş aşamaları, ikinci bölümde butlana ilişkin kanuni düzenlemeler, son kısımda butlanın ileri sürülüş
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	304-50DE

EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) (.....) Sayfa Ölçeği.			
	2) (.....) Sayfa Anketi.			
	3) (.....) Sayfa Formları.			
	4) (.....) Sayfa			
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Emine DEMİR				
ÖĞRENCİNİN İMZASI: <i>E. Demir</i> TARİH: 16/ 01/ 2020				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu şirketler hukuku faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Nihat Taşdelen	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Murat K. Faruk Andaç	Adı - Soyadı:	
Unvanı : Doç.Dr.....	Unvanı:	Unvanı: Doç. Dr.....	Unvanı: Prof.....	
İmzası : <i>[İmza]</i>	İmzası:	İmzası: <i>[İmza]</i>	İmzası: <i>[İmza]</i>	
16.01.2020	... / ... / 20...	16.01.2020	16 / 01 / 2020	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası : <i>[İmza]</i>	İmzası: <i>[İmza]</i>	İmzası :	İmzası :	İmzası : <i>[İmza]</i>
16/01 / 2020	16.01.2020	16.01.2020	16/ 01 / 2020	16.01.2020
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
ÖY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince incelenmiş olup, 16 / 01 / 20... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
ÖY ÇOKLUĞU İLE	☒			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

7. ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Emine DEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi : İmamoğlu-10/11/1992
Yabancı Dili : İngilizce
İletişim (Telefon-e-posta) : 0 552 242 82 36
: av.eminedemir01@gmail.com

EĞİTİM DURUMU

Lise : Kozan Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi